

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

Περιεχόμενα

I Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση

.....

II Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση

Επιτροπή

2003/192/EK:

- ★ Απόφαση της Επιτροπής, της 20ής Δεκεμβρίου 2001, σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που έθεσε το 1993 σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στη Γκιπούθκοα (Ισπανία) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2001) 4448] ⁽¹⁾ 1

2003/193/EK:

- ★ Απόφαση της Επιτροπής, της 5ης Ιουνίου 2002, κρατική ενίσχυση σχετικά με φορολογικές απαλλαγές και προνομιακά δάνεια υπέρ επιχειρήσεων κοινής ωφελείας με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου C 27/99 (ex NN 69/98) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 2006 τελικό] ⁽¹⁾. 21

2003/194/EK:

- ★ Απόφαση της Επιτροπής, της 30ής Οκτωβρίου 2002, σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Γερμανία στην Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH C 31/2001 (ex NN 156/99 και N 288/98) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 2145] ⁽¹⁾. 41

2003/195/EK:

- ★ Απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Οκτωβρίου 2002, σχετικά με το σύστημα ενισχύσεων το οποίο η Ιταλία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή υπέρ της απασχόλησης στην περιφέρεια της Σικελίας C 56/1999 (ex N 668/1997) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 3738] ⁽¹⁾. 57

Τιμή: 18 EUR

⁽¹⁾ Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ.

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

EL

Οι πράξεις οι τίτλοι των οποίων έχουν τυπωθεί με ημίμαυρα στοιχεία αποτελούν πράξεις τρεχούσης διαχείρισεως που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής και είναι γενικά περιορισμένης χρονικής ισχύος.

Οι τίτλοι όλων των υπολοίπων πράξεων έχουν τυπωθεί με μαύρα στοιχεία και επισημαίνονται με αστερίσκο.

★ Απόφαση της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2002, σχετικά με το καθεστώς κρατικής ενίσχυσης C 42/2002 (πρώην N 286/2002) που προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ γαλλικών αεροπορικών εταιρειών [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 4833] ⁽¹⁾	61
--	----

(¹) Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ.

II

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων δεν απαιτείται δημοσίευση)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Δεκεμβρίου 2001

σχετικά με το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων που έθεσε το 1993 σε εφαρμογή η Ισπανία υπέρ ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στη Γκιπούθκοα (Ισπανία)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2001) 4448]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/192/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα ⁽¹⁾ και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Σε συνέχεια καταγγελίας που υπέβαλαν ορισμένοι φορείς της παραμεθόριας Αυτόνομης Κοινότητας της Λα Ριόχα κατά των φορολογικών μέτρων επείγοντος και μεταβατικού χαρακτήρα που θέσπισαν το 1993 τα τρία βασικά περιφερειακά συμβούλια, η Επιτροπή βεβαιώθηκε για την ύπαρξη φορολογικών ενισχύσεων στη Γκιπούθκοα με τη μορφή της απαλλαγής του φόρου εταιρειών για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις. Η Επιτροπή έλαβε ακόμη μια καταγγελία εκ μέρους ανταγωνίστριας επιχείρησης κατά της δεκαετούς απαλλαγής του φόρου εταιρειών (φορολογικό μέτρο πανομοιότυπο με εκείνο που εφαρμόζεται στη Γκιπούθκοα) την οποία απολάμβανε η επιχείρηση Depósitos Tubos Reunidos Lentz TR Lentz, SA (στο εξής, «Detursa») με έδρα το Lantarón (Άλαβα).

- (2) Με επιστολή της 28ης Νοεμβρίου 2000, SG(2000) D/108806, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ισπανία για την απόφασή της να κινηθεί τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ έναντι της ενίσχυσης αυτής.

- (3) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 14ης Δεκεμβρίου 2000, η οποία πρωτοκολλήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2000, οι ισπανικές αρχές ζήτησαν παράταση της ορισθείσας προθεσμίας για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 5ης Φεβρουαρίου 2001 η οποία πρωτοκολλήθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα) στο πλαίσιο της παραπάνω διαδικασίας.

- (4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινηθεί τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση εντός μηνός από την ημερομηνία της δημοσίευσής.

- (5) Η Επιτροπή έλαβε σχετικές παρατηρήσεις εκ μέρους της κυβέρνησης της Λα Ριόχα, την 1η Μαρτίου 2001· της βασικής επιχειρηματικής συνομοσπονδίας (Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza) (στο εξής, «Confebask») στις 2 Μαρτίου 2001· της γενικής ένωσης εργαζομένων της Λα Ριόχα (Unión General de Trabajadores de Λα Ριόχα), στις 2 Μαρτίου 2001. Με την επιστολή D/52703 της 2ας Ιουλίου 2001 η

⁽¹⁾ ΕΕ C 37 της 3.2.2001, σ. 38.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

Επιτροπή διαβίβασε τις εν λόγω παρατηρήσεις στην Ισπανία παρέχοντάς της τη δυνατότητα να τις σχολιάσει. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 26ης Ιουλίου 2001 οι ισπανικές αρχές ζήτησαν παράταση της ορισθείσας προθεσμίας για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 17ης Σεπτεμβρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα) στο πλαίσιο της παραπάνω διαδικασίας.

2. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(6) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι το εν λόγω καθεστώς φορολογικών ενισχύσεων θεσπίστηκε με το άρθρο 14 του περιφερειακού νόμου αριθ. 11/1993, της 26ης Ιουνίου 1993, σχετικά με επείγοντα φορολογικά μέτρα για τη στήριξη των επενδύσεων και την προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας⁽³⁾. Το κείμενο του εν λόγω άρθρου αναφέρει τα ακόλουθα⁽⁴⁾:

«1. Οι εταιρείες που δημιουργούνται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος περιφερειακού νόμου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1994 απαλλάσσονται από το φόρο εταιρειών επί διάστημα δέκα φορολογικών ετών τα οποία αρχίζουν να υπολογίζονται από το έτος ίδρυσής τους, του έτους αυτού περιλαμβανομένου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις που ορίζονται στην επόμενη παράγραφο.

2. Για να τύχουν της απαλλαγής που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο απαιτείται:

α) να έχουν συσταθεί με ελάχιστο κεφάλαιο 20 εκατομμυρίων ισπανικών πεσετών (ESP), πλήρως εκταμιευθέν.

[...]

στ) Μεταξύ της ημερομηνίας σύστασης της επιχείρησης και της 31ης Δεκεμβρίου 1995 πρέπει να επενδύσουν ελάχιστο ποσό ύψους 80 εκατ. ESP σε πάγια υλικά στοιχεία του ενεργητικού, από τα οποία όλα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη δραστηριότητα αυτή και δεν πρέπει να εκμισθωθούν ή να μεταβιβαστούν προς χρήση τρίτων.

ζ) Να δημιουργήσουν τουλάχιστον δέκα νέες θέσεις εργασίας εντός των έξι μηνών που έπονται της σύστασής τους και να διατηρήσουν στον ίδιο αριθμό τον ετήσιο μέσο όρο του προσωπικού κατά την περίοδο της απαλλαγής.

[...]

θ) Να διαθέτουν επιχειρηματικό σχέδιο που να καλύπτει τουλάχιστον πενταετή περίοδο. [...].

[...]

6. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν συμβιβάζονται με οποιοδήποτε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα.

7. Το καθεστώς μεταβατικής απαλλαγής ζητείται με αίτηση που υποβάλλεται στη φορολογική αρχή η οποία, αφού διαπιστώσει ότι πληρούνται οι αρχικές προϋποθέσεις, κοινοποιεί στην αιτούσα εταιρεία την προσωρινή της έγκριση, κατά περίπτωση, η οποία εγκρίνεται με απόφαση του περιφερειακού συμβουλίου της Γκιπούθκοα.»

(7) Η Επιτροπή παρατηρεί ότι σύμφωνα με την εισαγωγή του εν λόγω περιφερειακού νόμου, στόχος της εξεταζόμενης ενίσχυσης συνίστατο στην προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας μέσω της παροχής κινήτρων στις επιχειρήσεις για την ανάληψη πρωτοβουλιών και την πραγματοποίηση επενδύσεων.

(8) Η Επιτροπή παρατηρεί επίσης ότι στόχος των εξεταζόμενων φορολογικών ενισχύσεων είναι η θετική φορολογητέα βάση του φόρου εταιρειών που προκύπτει από την άσκηση των οικονομικών δραστηριοτήτων, μείον την αντιστάθμιση των αρνητικών βάσεων των προηγούμενων οικονομικών ετών. Στην παρούσα περίπτωση, δικαιούχοι είναι οι επιχειρήσεις που αφενός έχουν ξεκινήσει την εμπορική τους δραστηριότητα μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος των προαναφερθέντων περιφερειακών νόμων, και αφετέρου έχουν επενδύσει σε πάγια υλικά στοιχεία τουλάχιστον 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και έχουν δημιουργήσει τουλάχιστον δέκα νέες θέσεις απασχόλησης. Επιπλέον, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις πρέπει να έχουν μία επιχειρηματική στρατηγική που να καλύπτει ελάχιστη περίοδο πέντε ετών και να έχουν ξεκινήσει τις δραστηριότητές τους με ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο ύψους 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ).

(9) Η Επιτροπή τονίζει ότι η ενίσχυση συνίσταται σε απαλλαγή του φόρου εταιρειών επί διάστημα δέκα φορολογικών ετών, που αρχίζουν να υπολογίζονται από το έτος σύστασής τους.

(10) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η εξεταζόμενη φορολογική ενίσχυση δεν απευθύνεται σε επιχειρήσεις που πραγματοποιούν συγκεκριμένες δραστηριότητες ή που ανήκουν σε συγκεκριμένους τομείς, αφού οποιαδήποτε δραστηριότητα ή τομέας μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμοι για ενίσχυση. Ούτε απευθύνεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων, π.χ. μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), δεδομένου ότι οποιαδήποτε επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί επιλέξιμη, εφόσον πληροί τα προαναφερθέντα κριτήρια.

(11) Όσον αφορά το συνδυασμό με άλλες ενισχύσεις, διευκρινίζεται ότι οι εν λόγω φορολογικές ενισχύσεις δεν μπορούν να συνδυαστούν με άλλα φορολογικά πλεονεκτήματα που

⁽³⁾ Επίσημη Εφημερίδα της Ιστορικής Περιοχής της Γκιπούθκοα αριθ. 128 της 8.7.1993.

⁽⁴⁾ Αναφέρονται μόνο τα μέρη που είναι σχετικά με την αξιολόγηση της ενίσχυσης.

ενδέχεται να χορηγηθούν για την ελάχιστη επένδυση ή για την ελάχιστη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, ο συνδυασμός της ενίσχυσης με άλλες ενισχύσεις μη φορολογικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένων επιχορηγήσεων, επιδοτούμενων δανείων, εγγυήσεων, εξαγορών μετοχικού κεφαλαίου κ.λπ., που σχετίζονται με τις ίδιες επενδύσεις. Ούτε αποκλείεται ο ενδεχόμενος συνδυασμός τους με άλλες φορολογικές ενισχύσεις το γενεσιουργό αίτιο των οποίων, δηλαδή η συνθήκη που οδηγεί στη χορήγηση κάθε πλεονέκτηματος, είναι διαφορετικό. Τούτο ισχύει για παράδειγμα για τις φορολογικές ενισχύσεις που λαμβάνουν τη μορφή έκπτωσης φόρου ⁽⁵⁾.

- (12) Στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή τόνισε ότι για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων δεν λαμβάνεται υπόψη ο φορολογικός χαρακτήρας των εξεταζόμενων μέτρων, δεδομένου ότι το άρθρο 87 εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης «υπό οποιαδήποτε μορφή». Η Επιτροπή τονίζει, ωστόσο, ότι για να θεωρηθούν ενισχύσεις τα μέτρα πρέπει να πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια του άρθρου 87 τα οποία παρουσιάζονται παρακάτω.
- (13) Πρώτον, η Επιτροπή παρατηρεί, στην παρούσα φάση, ότι η αναφερθείσα απαλλαγή του φόρου εταιρειών παρέχει στους δικαιούχους πλεονέκτημα το οποίο μειώνει τις επιβαρύνσεις που φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους.
- (14) Δεύτερον, η Επιτροπή εκτιμά, στην παρούσα φάση, ότι η έκπτωση φόρου συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων και κατά συνέπεια αντιστοιχεί σε κατανάλωση κρατικών πόρων υπό μορφή φορολογικών δαπανών.
- (15) Τρίτον, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών επηρεάζει τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Δεδομένου ότι οι δικαιούχοι ασκούν οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες ενδεχομένως συνεπάγονται συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση των δικαιούχων επιχειρήσεων σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Συνεπώς, θίγεται το εμπόριο. Επιπλέον, η αύξηση του καθαρού κέρδους των δικαιούχων επιχειρήσεων (κέρδος μετά την επιβολή του φόρου) βελτιώνει την κερδοφορία τους. Έτσι, βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση για να ασκήσουν ανταγωνισμό στις επιχειρήσεις που αποκλείονται από το πλεονέκτημα των ενισχύσεων.
- (16) Τέλος, η Επιτροπή εκτιμά, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών έχει ειδικό ή επιλεκτικό χαρακτήρα κατά την έννοια ότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις. Πράγματι, οι όροι χορήγησης της ενίσχυσης απο-

κλείουν ρητά κάθε επιχείρηση που δημιουργήθηκε πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του προαναφερθέντος περιφερειακού νόμου (μέσα του 1993), που δημιουργεί λιγότερες από δέκα θέσεις απασχόλησης, που πραγματοποιεί επενδύσεις χαμηλότερες των 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και που το καταβεβλημένο κεφάλαιό της δεν υπερβαίνει τα 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ). Επίσης, η Επιτροπή έκρινε προσωρινά ότι η εν λόγω φορολογική ενίσχυση δεν δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος.

- (17) Εν κατακλείδι, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, διότι πληροί όλα τα σχετικά κριτήρια: παράγει συγκριτικό πλεονέκτημα, χορηγείται από το κράτος με κρατικούς πόρους, επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές εμπορικές συναλλαγές και νοθεύει τον ανταγωνισμό ευνοώντας ορισμένες μόνον επιχειρήσεις.
- (18) Λαμβάνοντας υπόψη ότι το μέγιστο ποσό των εξεταζόμενων φορολογικών ενισχύσεων δεν υπόκειται συγκεκριμένα στον όρο να τηρεί το μέγιστο όριο που προβλέπεται στους κανόνες ήσσονος σημασίας (de minimis) ⁽⁶⁾, η Επιτροπή έκρινε, στην παρούσα φάση, ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽⁷⁾.
- (19) Η Επιτροπή ανέφερε, κατά το παρόν στάδιο, ότι οι κρατικές ενισχύσεις που δεν διέπονται από τον κανόνα de minimis υπόκεινται στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης η οποία θεσπίζεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Οι ισπανικές αρχές δεν τήρησαν, ωστόσο, την εν λόγω υποχρέωση. Προς τούτο, η Επιτροπή έκρινε προσωρινά ότι οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν παράνομες.
- (20) Η Επιτροπή επεσήμανε επίσης, στην παρούσα φάση, ότι, παρότι οι εν λόγω ενισχύσεις χορηγήθηκαν με την προϋπόθεση πραγματοποίησης ελάχιστων επενδύσεων και δημιουργίας ελάχιστου αριθμού θέσεων απασχόλησης, οι φορολογικές ρυθμίσεις δεν εγγυώνται την τήρηση της κοινοτικής νομοθεσίας περί περιφερειακών ενισχύσεων. Προς τούτο η Επιτροπή έκρινε ότι στο παρόν στάδιο οι ενισχύσεις δεν συγκαταλέγονται στις επενδυτικές ενισχύσεις ούτε στις ενισχύσεις για την απασχόληση.
- (21) Αντιθέτως, η Επιτροπή έκρινε, κατά το παρόν στάδιο, ότι οι εν λόγω φορολογικές ενισχύσεις έχουν τα χαρακτηριστικά

⁽⁵⁾ Βλέπε σχετικά την απόφαση 1999/718/EK της Επιτροπής, της 24ης Φεβρουαρίου 1999, όσον αφορά την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία υπέρ της Daewoo Electronics Manufacturing España SA (Demesa) (EE L 292 της 13.11.1999, σ. 1).

⁽⁶⁾ Βλέπε σημείο 3.2 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις ενισχύσεις στις ΜΜΕ (EE C 213 της 19.8.1992, σ. 2) και την ανακοίνωση της Επιτροπής για τους κανόνες de minimis για τις κρατικές ενισχύσεις (EE C 68 της 6.3.1996, σ. 9), καθώς και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις de minimis (EE L 10 της 13.1.2001, σ. 30).

⁽⁷⁾ Βλέπε σημείο 3.2 των κοινοτικών κανόνων για τις ενισχύσεις στις ΜΜΕ, (βλέπε υποσημείωση 6), καθώς και την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον κανόνα ήσσονος σημασίας (de minimis) για τις κρατικές ενισχύσεις (βλέπε υποσημείωση 6).

των ενισχύσεων λειτουργίας. Στόχος τους είναι να ανακουφίσουν τις επιχειρήσεις από τις δαπάνες που θα έπρεπε υπό φυσιολογικές συνθήκες να επωμίζονται κατά την τρέχουσα διαχείριση ή τις συνθήκες δραστηριότητές τους.

- (22) Η Επιτροπή υπενθύμισε ότι οι περιφερειακές ενισχύσεις λειτουργίας καταρχήν απαγορεύονται. Μπορούν, ωστόσο, να χορηγηθούν κατ' εξαίρεση, στις περιφέρειες που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις. Τούτο όμως δεν ισχύει για τις επίμαχες ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή έκρινε, προσωρινά ότι υπάρχουν αμφιβολίες κατά πόσον οι φορολογικές ενισχύσεις συμβιβάζονται με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις.
- (23) Η μείωση της φορολογητέας βάσης, η οποία δεν περιορίζεται σε έναν συγκεκριμένο τομέα, μπορεί να χορηγηθεί σε επιχειρήσεις που υπόκεινται σε τομεακούς κοινοτικούς κανόνες. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή, κατά το παρόν στάδιο, εξέφρασε τις αμφιβολίες της σχετικά με το συμβιβασμό της ενίσχυσης όταν ο δικαιούχος ανήκει σε τομέα που υπόκειται σε ειδικούς κοινοτικούς κανόνες.
- (24) Τέλος, η Επιτροπή εκφράζει προς το παρόν αμφιβολίες σχετικά με το συμβιβασμό των φορολογικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά βάσει των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης. Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α), δεν προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) και δεν υπόκεινται στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο γ) όσον αφορά ορισμένες περιοχές της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Όσον αφορά τις παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 πέραν των παρεκκλίσεων των στοιχείων α) και γ) οι οποίες έχουν ήδη αναφερθεί, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν έχουν στόχο να προωθήσουν την επίτευξη ενός σημαντικού σχεδίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή να άρουν σοβαρή διαταραχή της οικονομίας κράτους μέλους, όπως ορίζει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Οι εν λόγω ενισχύσεις δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με τις «ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ...» αφού δεν σχετίζονται συγκεκριμένα με τις δραστηριότητες των δικαιούχων επιχειρήσεων. Τέλος, δεν είναι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού ή της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ).
- (25) Η Επιτροπή μαζί με την πρόσκληση που απηύθυνε στις ισπανικές αρχές να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, στο

πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης, τις κάλεσε να διαβιβάσουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση των φορολογικών ενισχύσεων που χορηγούνται με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στη Γκιπούθκοα.

3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΙΣΠΑΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

- (26) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 5ης Φεβρουαρίου 2001 οι ισπανικές αρχές υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους (τις οποίες κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα). Οι ισπανικές αρχές εκτιμούν, κατ' ουσίαν, ότι η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης κατά της απαλλαγής του φόρου εταιρειών είναι άκυρη αφού, βασισόμενη σε εσφαλμένο χαρακτηρισμό βάσει του περιφερειακού νόμου αριθ. 11/1993 ως νέα ενίσχυση αντί για υφιστάμενη ενίσχυση, εγκρίθηκε κατά παράβαση της νόμιμης διαδικασίας που προβλέπεται σχετικά στη συνθήκη.
- (27) Πρώτον, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι το επίμαχο φορολογικό μέτρο δεν αποτελούσε ενίσχυση τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ. Προς επίρρωση του ισχυρισμού αυτού, υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή γνωρίζει από μακρού την ύπαρξη του αναφερθέντος περιφερειακού νόμου εφόσον, με επιστολή της 25ης Μαΐου 1994, ενημέρωσε την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία σχετικά με το περιεχόμενο καταγγελίας που αναφέρεται στον εν λόγω νόμο. Διαβεβαιώνουν ότι από την εν λόγω επιστολή απορρέει σαφώς ότι η Επιτροπή ουδόλως θεωρούσε ότι το εφαρμοσθέν μέτρο συνιστούσε κρατική ενίσχυση, ούτε έκρινε σκόπιμο να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 93 παράγραφος 2 της συνθήκης (νυν άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης). Με επιστολή της 30ής Σεπτεμβρίου 1994 της επίσημης αντιπροσωπείας τους, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι, κατά τη γνώμη τους, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις απαγορευόμενες από το άρθρο 92 της συνθήκης, δεδομένου ότι ήταν μέτρα γενικού χαρακτήρα. Επίσης, με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 που απευθυνόταν στην επίσημη αντιπροσωπεία, το όργανο του φορολογικού συντονισμού⁽⁸⁾ επανέλαβε στην Επιτροπή ότι: «οι βασικές διατάξεις για τα φορολογικά θέματα έχουν γενικό χαρακτήρα και δεν υπεισέρχονται στην έννοια των κρατικών ενισχύσεων». Ακόμη, οι ισπανικές αρχές αναφέρουν ότι αν η Επιτροπή διατηρούσε την ελάχιστη υποψία ότι ο επίμαχος περιφερειακός νόμος αποτελούσε κρατική ενίσχυση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 της συνθήκης, θα υποχρεωνόταν να κινήσει αμέσως [σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊ-

(8) Ως απόδειξη της εν λόγω επιστολής, το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα πρόσθεσε στις υποβληθείσες παρατηρήσεις το αντίγραφο εγγράφου με λογότυπο της υπηρεσίας φόρων και δημόσιας διοίκησης της βασικής κυβέρνησης και όχι του οργάνου φορολογικού συντονισμού και το οποίο επιπλέον δεν ήταν χρονολογημένο ούτε υπογεγραμμένο. Το εν λόγω έγγραφο ουδέποτε πρωτοκολλήθηκε στην Επιτροπή.

ικών Κοινοτήτων ⁽⁹⁾] τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

- (28) Δεύτερον, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι το γεγονός ότι, τον Νοέμβριο του 2000, η Επιτροπή χαρακτήρισε κρατική ενίσχυση τον περιφερειακό νόμο αριθ. 18/1993 οφείλεται (όπως φανερώνει και η απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας που έλαβε ως βάση εξέτασης την ανακοίνωση) σε εξέλιξη της πολιτικής της Κοινότητας όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις. Πράγματι, με την έγκριση, την 1η Δεκεμβρίου 1997 ψηφίσματος σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας όσον αφορά τη φορολογία των επιχειρήσεων ⁽¹⁰⁾ (στο εξής ο «κώδικας φορολογικής συμπεριφοράς»), το Συμβούλιο παραδέχθηκε την αλλαγή κριτηρίων που μπορεί να αποδοθεί εκ των υστέρων στην Επιτροπή κατά την εξέταση των ισχυόντων φορολογικών καθεστώτων — και όχι μόνο των υφιστάμενων καθεστώτων — στο πλαίσιο της εφαρμογής των κοινοτικών κανόνων στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή από την πλευρά της, στην «πρώτη ετήσια έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας στον τομέα της φορολογίας των επιχειρήσεων και των κρατικών ενισχύσεων φορολογικού χαρακτήρα» ⁽¹¹⁾, αναγνωρίζει ρητά ότι το αντικείμενο της δράσης της είναι «να αποσαφηνίσει την εφαρμογή των κανόνων των σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που αφορούν την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων» ⁽¹²⁾. Αργότερα, η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων ⁽¹³⁾. Όπως αναφέρεται στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, η Επιτροπή εξετάζει τα καθεστώτα φορολογικών ενισχύσεων, μεταξύ των οποίων και ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 βάσει των προσανατολισμών που ορίζονται στο σημείο 37 της εν λόγω ανακοίνωσης. Εξάλλου, σύμφωνα με το σημείο 36 της ανακοίνωσης: «Δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 93 παράγραφος 1 η Επιτροπή εξετάζει μονίμως από κοινού με τα κράτη μέλη τα καθεστώτα υφιστάμενων ενισχύσεων στα κράτη μέλη». Από την ίδια την ανακοίνωση απορρέει, ωστόσο, ότι όλα τα ισχύοντα φορολογικά καθεστώτα στα κράτη μέλη και τα οποία είναι προγενέστερα, τουλάχιστον, της ημερομηνίας της ανακοίνωσης, μπορούν απλώς να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης από την Επιτροπή σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 1 της συνθήκης («μόνιμη εξέταση»), πράγμα, εξάλλου, που εμποδίζει να κριθούν παράνομες οι «ενισχύσεις». Πρόκειται λοιπόν για φορολογικά μέτρα που εφαρμόζονται στα κράτη μέλη — εξ ου και ο όρος «ισχύοντα» — τα οποία, μέχρι την ημερομηνία αυτή (Δεκέμβριος του 1997), δεν θεωρούνταν κρατικές ενισχύσεις.

⁽⁹⁾ Απτιολογική σκέψη 12 της απόφασης του Δικαστηρίου της 20ής Μαρτίου 1984 στην υπόθεση C-84/82 Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή: ειδική ισπανική έκδοση 1984, σ. 457.

⁽¹⁰⁾ Παράρτημα I των συμπερασμάτων του Συμβουλίου Ecofin της 1ης Δεκεμβρίου 1997 το οποίο δημοσιεύτηκε στην ΕΕ C 2 της 6.1.1998, σ. 1.

⁽¹¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, COM(1998) 595 τελικό, της 25ης Νοεμβρίου 1998.

⁽¹²⁾ Σημείο 14 της ανακοίνωσης που αναφέρεται στην προηγούμενη υποσημείωση.

⁽¹³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ C 384 της 10.12.1998, σ. 3).

- (29) Τρίτον, οι ισπανικές αρχές ισχυρίζονται ότι ουδέποτε τροποποιήθηκε ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993. Έτσι πληροί τον όρο μη τροποποίησης τον οποίο θέτει ως προϋπόθεση ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, μέσω του οποίου θεσπίζονται οι διατάξεις εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ⁽¹⁴⁾ προκειμένου ένα μέτρο να θεωρηθεί υφιστάμενη ενίσχυση.

- (30) Εν κατακλείδι, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι, παρότι κατά την Επιτροπή, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 πρέπει να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση, πρόκειται για υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων. Πράγματι, καταδείχθηκε ότι η Επιτροπή έλαβε γνώση το 1994 ή και νωρίτερα, σχετικά με την εφαρμογή του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993 και δεν θεώρησε ότι επρόκειτο για κρατική ενίσχυση· ότι υπήρξε εξέλιξη της πολιτικής σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά τα φορολογικά μέτρα που ισχύουν στα κράτη μέλη· ότι ο εν λόγω περιφερειακός νόμος δεν υπέστη καμία τροποποίηση από το χρόνο έναρξης ισχύος του. Η παράγραφος 1 του άρθρου 88 της συνθήκης θεσπίζει κατά τρόπο επιτακτικό τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί στην περίπτωση των υφιστάμενων ενισχύσεων: δηλαδή διαρκής εξέταση με τα κράτη μέλη, και όχι η διαδικασία που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του εν λόγω άρθρου. Ο κανονισμός περιγράφει με τον ίδιο τρόπο τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθηθεί στην περίπτωση των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων: συνεργασία σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 1 (νυν άρθρο 88 παράγραφος 1) και πρόταση για τη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων. Προς τούτο η Επιτροπή πρέπει να μην εκτελέσει την απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας και σε περίπτωση που κρίνει, μετά τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης, ότι ο περιφερειακός νόμος συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης, πρέπει να προτείνει στο κράτος μέλος τα ενδεδειγμένα μέτρα που απαιτεί στη συγκεκριμένη περίπτωση η προοδευτική ανάπτυξη ή λειτουργία της κοινής αγοράς.

- (31) Όσον αφορά το χαρακτήρα των εξεταζόμενων μέτρων, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι, εφόσον δεν πληρούν το κριτήριο της επιλεκτικότητας που θεσπίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις. Δεν είναι επιλεκτικά, ιδίως επειδή εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τον οικονομικό τομέα στον οποίο αναπτύσσουν δραστηριότητα οι επιχειρήσεις, και επειδή ο στόχος τους, ο οποίος συνίσταται στην προώθηση του συνόλου της οικονομίας, στερείται του επιλεκτικού χαρακτήρα που του αποδίδει η Επιτροπή, δεδομένου ότι τα αντικείμενα και όχι διακριτικά κριτήρια εφαρμογής που προβλέπει δεν συνεπάγονται ότι οι επιχειρήσεις που τα πληρούν είναι «συγκεκριμένες επιχειρήσεις», δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης. Για να στηρίξουν το συμπέρασμά τους, οι ισπανικές αρχές επιμένουν ιδιαίτερα στο γεγονός ότι τα εξεταζόμενα μέτρα επιδιώκουν απλώς ένα νόμιμο στόχο οικονομικής πολιτικής με όλα τα μέσα που διαθέτει ένα κράτος, εφόσον έχουν ως στόχο, όπως δηλώνει και το ίδιο το όνομά τους, «την προώθηση της οικονομικής δραστηριότητας». Επίσης εκτιμούν ότι η μη εφαρμογή των επιμαχών φορολογικών πλεονεκτημάτων, τόσο στις υφιστάμενες επιχειρήσεις όσο και στις νέες επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν μετά της 31 Δεκεμβρίου 1994, δεν συνεπάγεται επιλεκτικό χαρακτήρα εφόσον, αφενός, ο στόχος είναι η

⁽¹⁴⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

προώθηση νέων δραστηριοτήτων και, αφετέρου, οι επιχειρήσεις που δημιουργήθηκαν μετά την ημερομηνία αυτή δεν εμφανίζουν μειονέκτημα σε σχέση με τις επιχειρήσεις δικαιούχους των ενισχύσεων. Όσον αφορά τους ποσοτικούς όρους επένδυσης, δημιουργίας, απασχόλησης και ιδίων πόρων, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι δεν συνεπάγονται ότι τα μέτρα είναι επιλεκτικά, δεδομένου ότι οι όροι αυτοί δεν εμπεριέχουν διακρίσεις, επειδή έχουν οριζόντιο και αντικειμενικό χαρακτήρα. Δεδομένου ότι δεν πληρούνται ο όρος της επιλεκτικότητας, οι ισπανικές αρχές καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι τα εξεταζόμενα μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις, αλλά μέτρα γενικού χαρακτήρα.

- (32) Εξάλλου, οι ισπανικές αρχές εκτιμούν ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε κρατικές ενισχύσεις, εφόσον δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό και δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών. Οι ισπανικές αρχές υπενθυμίζουν σχετικά ότι, στο πλαίσιο του προαναφερθέντος κώδικα δεοντολογίας, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 έχει ήδη υποβληθεί σε εξέταση⁽¹⁵⁾ κατά την οποία διακηρύχθηκε ότι δεν προσέκρουε καθόλου στον εντοπισμό των οικονομικών δραστηριοτήτων της Κοινότητας. Εξάλλου, ο περιφερειακός νόμος αριθ. 18/1993 δεν ενισχύει ούτε θα μπορούσε να ενισχύσει τη θέση καμιάς επιχείρησης. Πράγματι, δεδομένου ότι οι νεοσύστατες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν πολύ συγκεκριμένη θέση στην αγορά, δύσκολα η θέση αυτή θα μπορούσε να ενισχυθεί.

- (33) Τέλος, οι ισπανικές αρχές απορρίπτουν το χαρακτηρισμό των φορολογικών μέτρων που θεσπίζονται με τον περιφερειακό νόμο αριθ. 18/1993 ως ενισχύσεων λειτουργίας, υποστηρίζοντας ότι ο εν λόγω χαρακτηρισμός, μπορεί εξ ορισμού να αποδοθεί μόνο σε ήδη υφιστάμενες επιχειρήσεις και ουδέποτε σε νέες επιχειρήσεις. Εκτιμούν, αντιθέτως, ότι λαμβανομένης υπόψη της ελάχιστης επένδυσης και της ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που απαιτείται για τη χορήγησή τους, τα εν λόγω μέτρα έχουν χαρακτήρα μέτρων υπέρ της αρχικής επένδυσης, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τα καθεστώτα ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα⁽¹⁶⁾. Προς τούτο διευκρινίζουν ότι στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα⁽¹⁷⁾ αναφέρεται ότι οι φορολογικές ενισχύσεις «δύνανται» να θεωρηθούν επενδυ-

τικές ενισχύσεις όταν η επένδυση συνιστά τη φορολογητέα βάση τους, τούτο δεν σημαίνει ότι «οφείλουν» να θεωρούνται επενδυτικές ενισχύσεις μόνο στην περίπτωση αυτή.

4. ΑΛΛΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

- (34) Η Επιτροπή σημειώνει ότι οι παρακάτω παρατηρήσεις παρουσιάζονται με την επιφύλαξη κατά πόσον τα μέρη που τις έχουν αποστείλει δύνανται να θεωρηθούν ενδιαφερόμενα μέρη σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

4.1. Παρατηρήσεις της κυβέρνησης της Λα Ριόχα

- (35) Η κυβέρνηση της Λα Ριόχα αναφέρει ότι τα φορολογικά μέτρα αποτελούν φορολογικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια που θεσπίζει το άρθρο 87 της συνθήκης. Για να στηρίξει τον ισχυρισμό αυτόν, υποστηρίζει ότι ο όρος «κράτος» του άρθρου 87 της συνθήκης περιλαμβάνει κάθε δημόσιο φορέα που διαθέτει ανεξαρτησία στην έκταση του εδαφικού του πεδίου, στο οποίο περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι επαρχιακές κυβερνήσεις. Επίσης αναφέρει ότι ο χαρακτηρισμός ενίσχυσης είναι ανεξάρτητος από τη μορφή του εξεταζόμενου μέτρου. Προσδιορίζει σχετικά ότι η έννοια της ενίσχυσης του άρθρου 87 είναι ευρύτερη από την έννοια της επιχορήγησης και ότι μπορεί συνεπώς να περιλαμβάνει και τα φορολογικά μέτρα. Επίσης, επισημαίνει ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα παρέχουν πλεονέκτημα στους δικαιούχους, εφόσον η απαλλαγή του φόρου εταιρειών επί δέκα συνεχή φορολογικά έτη έχει ως στόχο και αποτέλεσμα να ανακουφίσει τον δικαιούχο από μέρος της φορολογικής επιβάρυνσης που θα είχε βαρύνει τα κέρδη του. Εξάλλου, στο μέτρο που οι δικαιούχοι επιχειρήσεις ασκούν οικονομικές δραστηριότητες που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, τα εν λόγω φορολογικά μέτρα νοθεύουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν τις εν λόγω συναλλαγές. Πέρα από την υλική ιδιαιτερότητα που οφείλεται στο ελάχιστο κοινωνικό κεφάλαιο 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ), της ελάχιστης επένδυσης 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ) και της ελάχιστης δημιουργίας δέκα θέσεων απασχόλησης, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα σημειώνει ότι ο ειδικός χαρακτήρας του εξεταζόμενου φορολογικού μέτρου απορρέει επίσης, αφενός, από τον αποκλεισμό των ήδη υφιστάμενων επιχειρήσεων από το πλεονέκτημα των ενισχύσεων και, αφετέρου, από τον περιορισμό του πλεονεκτήματος στις επιχειρήσεις ορισμένων περιοχών του κράτους μέλους.

- (36) Εξάλλου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, οι κρατικές ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται στην Επιτροπή. Επίσης, οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή πριν η Επιτροπή αποφανθεί κατά πόσο συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

⁽¹⁵⁾ Έκθεση της ομάδας «κώδικας δεοντολογίας» που υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Ecofin στις 29 Νοεμβρίου 1999, παράγραφος D009: «País Vasco — Desgravaciones en fase de lanzamiento».

⁽¹⁶⁾ ΕΕ C 31 της 3.2.1979, σ. 9. Σύμφωνα με την εν λόγω ανακοίνωση, ως «ενισχύσεις συνδεδεμένες με την αρχική επένδυση» εννοούνται οι ενισχύσεις που ορίζονται απευθείας σε συνάρτηση με αυτήν ή συνδέονται με τη δημιουργία απασχόλησης και θεσπίζονται απευθείας σε συνάρτηση με τις δημιουργούμενες θέσεις απασχόλησης.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 74 της 10.3.1998, σ. 9. Βλέπε στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές την υποσημείωση της σελίδας 46 του παραρτήματος I: «Οι φορολογικές ενισχύσεις δύνανται να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις όταν η επένδυση αποτελεί τη φορολογητέα βάση».

- (37) Τέλος, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι τα επίμαχα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις εφόσον δεν πληρούν τους όρους που θεσπίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα ⁽¹⁸⁾. Σημειώνει σχετικά ότι παρά την απαίτηση ελάχιστης επένδυσης και ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, οι ενισχύσεις δεν εξαρτώνται από το ποσό της επένδυσης ούτε από τον αριθμό των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης. Αντιθέτως, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα προσλαμβάνουν τον χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας διότι έχουν ως αποτέλεσμα να ανακουφίζουν τον δικαιούχο από μέρος των δαπανών που θα έπρεπε να αναλάβει στο πλαίσιο της τρέχουσας διαχείρισης των δραστηριοτήτων του. Εξάλλου, οι εν λόγω ενισχύσεις λειτουργίας δεν μπορούν να τύχουν καμιάς από τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.
- (38) Εξάλλου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα εκτιμά ότι το εξεταζόμενο φορολογικό μέτρο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί λόγω της ύπαρξης πέντε φορολογικών συστημάτων στην Ισπανία. Υπενθυμίζει σχετικά ότι ο γενικός εισαγγελέας Saggio ⁽¹⁹⁾ έκρινε ότι ο χαρακτήρας αρχών που διαθέτουν φορολογικές εξουσίες σε μια περιοχή δεν δικαιολογεί καμία διακριτική μεταχείριση υπέρ των επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην ίδια περιοχή. Επιπλέον, τα μέτρα δεν δικαιολογούνται από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος της Γκιπούθκοα, δεδομένου ότι στόχος τους είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των δικαιούχων επιχειρήσεων. Επιπλέον, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα υπενθυμίζει ότι το Ανώτατο Ισπανικό Δικαστήριο έκρινε ⁽²⁰⁾ ότι άλλα φορολογικά μέτρα παρόμοια με τα εξεταζόμενα νόθευαν τον ανταγωνισμό και επηρέαζαν την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων και εργατικού δυναμικού. Το Ανώτερο Δικαστήριο της Χώρας των Βάσκων ⁽²¹⁾ ακολούθησε επίσης το ίδιο δόγμα.
- (39) Ως εκ τούτου, η κυβέρνηση της Λα Ριόχα θεωρεί ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα πρέπει να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις και, επειδή δεν τήρησαν τη διαδικασία κοινοποίησης του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, ενισχύσεις παράνομες και ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.
- 4.2. Παρατηρήσεις της Βασικής Επιχειρηματικής Συνομοσπονδίας — Confederación Empresarial Vasca — Euskal Entrepresarien Konfederakuntza («Confebask»)**
- (40) Πρώτον, η Confebask αναφέρει τις ιστορικές ρίζες της σημερινής φορολογικής αυτονομίας της Γκιπούθκοα.
- (41) Όσον αφορά την υποτιθέμενη μείωση του φορολογικού χρέους, η Confebask εκτιμά ότι η Επιτροπή εσφαλμένα θεωρεί ότι υφίσταται φορολογικό χρέος η μείωση του οποίου συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων. Εάν το επιχείρημα ευσταθούσε, οποιαδήποτε φορολογική μείωση θα συνεπαγόταν πάντοτε απώλεια φορολογικών εσόδων σε σχέση με το ποσό του φόρου που θα έπρεπε κανονικά να καταβληθεί. Η Confebask ζητεί επομένως από την Επιτροπή να επανεκτιμήσει τη θέση της δεδομένου ότι, στην αντίθετη περίπτωση, θα επρόκειτο ενδεχομένως για παράνομη εναρμόνιση της φορολογικής επιβάρυνσης με την καθιέρωση ενός κανονικού ποσού αναφοράς για τον καθορισμό των ενδεχομένων απωλειών των φορολογικών εσόδων.
- (42) Όσον αφορά την επίπτωση στις συναλλαγές, η Confebask αναφέρει ότι, σύμφωνα με την Επιτροπή, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα προκαλούν στρέβλωση των συναλλαγών, στο μέτρο που οι δικαιούχοι συμμετέχουν σε συναλλαγές. Ωστόσο, οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων επηρεάζουν πάντοτε τις συναλλαγές. Προκειμένου να διαπιστώσει την επίπτωση στις συναλλαγές, η Επιτροπή θα έπρεπε να αναλύσει ολόκληρο το φορολογικό σύστημα και όχι συγκεκριμένες διατάξεις. Η Confebask σημειώνει σχετικά ότι, βάσει μελέτης, η φορολογική επιβάρυνση στη Χώρα των Βάσκων είναι υψηλότερη σε σχέση με την υπόλοιπη Ισπανία. Η Επιτροπή θα έπρεπε να εξηγήσει γιατί οι συναλλαγές επηρεάζονται από τα συγκεκριμένα μέτρα και όχι από κάποια άλλα. Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υφίστατο αυτός ο αντίκτυπος, ο δρόμος για την κατάργησή του θα ήταν η εναρμόνιση και όχι οι κρατικές ενισχύσεις.
- (43) Όσον αφορά τον επιλεκτικό χαρακτήρα των φορολογικών μέτρων, η Confebask σημειώνει ότι η Επιτροπή εκτιμά ότι πρόκειται για κανόνες άμεσης χορήγησης ενισχύσεων. Υπενθυμίζει σχετικά ότι, σύμφωνα με τα σημεία 17, 19 και 20 της προαναφερθείσας ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, ένα φορολογικό μέτρο μπορεί να είναι ειδικό και, ως εκ τούτου, κρατική ενίσχυση, όταν απευθύνεται αποκλειστικά σε κρατικές επιχειρήσεις, σε ορισμένα είδη επιχειρήσεων ή σε επιχειρήσεις μιας συγκεκριμένης περιοχής. Ωστόσο, τα μέτρα δεν έχουν κανένα από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, ούτε την περιφερειακή ιδιαιτερότητα, αφού εφαρμόζονται σε ολόκληρη την επικράτεια όπου εκτείνεται η αρμοδιότητα των περιφερειακών αρχών που τα έχουν θεσπίσει. Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα των κατωφλίων: εταιρικό κεφάλαιο 20 εκατ. ESP, επενδύσεις 80 εκατ. ESP, δημιουργία δέκα θέσεων απασχόλησης, η Confebask εκτιμά ότι η χρησιμοποίηση αντικειμενικών κατωφλίων αποτελεί συνήθη πρακτική των εθνικών και κοινοτικών φορολογικών διατάξεων. Η Confebask επισημαίνει επίσης, βασιζόμενη σε διάφορες αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και αποφάσεις της Επιτροπής, ότι μέχρι σήμερα ουδέποτε θεωρήθηκε ότι η ύπαρξη κατωφλίων συνεπάγεται ειδικό χαρακτήρα. Επιπλέον, η ίδια η Επιτροπή, στο σημείο 14 της προαναφερθείσας ανακοίνωσης, αναγνωρίζει ότι το γεγονός ότι ευνοούνται ορισμένοι τομείς δεν

⁽¹⁸⁾ Βλέπε προηγούμενη υποσημείωση.

⁽¹⁹⁾ Συμπεράσματα στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-400/97 C-401/97 και C-402/97 (αίτηση προδικαστικής απόφασης: Ανώτερο Δικαστήριο της Αυτόνομης Κοινότητας της Χώρας των Βάσκων).

⁽²⁰⁾ Βλέπε απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1998.

⁽²¹⁾ Βλέπε αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου και της 7ης Οκτωβρίου 1999 σχετικά με τις «φορολογικές διακοπές» με μορφή μειώσεων της φορολογητέας βάσης κατά 99, 75, 50 και 25 %.

συνεπάγεται αυτομάτως ότι τα μέτρα έχουν ειδικό χαρακτήρα.

(44) Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα ο οποίος, σύμφωνα με την Επιτροπή, προκύπτει από το γεγονός ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα εφαρμόζονται μόνο σε μέρος του εδάφους ενός κράτους μέλους, η Confebask υπενθυμίζει ότι ο συνοδευτικός νόμος του προϋπολογισμού του 1994 ⁽²²⁾ εισήγαγε ταυτόσημα μέτρα και στην υπόλοιπη επικράτεια. Τα μέτρα αυτά συνίσταντο σε μείωση κατά 95 % του ποσοστού του φόρου εταιρειών για τα οικονομικά έτη 1994, 1995 και 1996 υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων, που πραγματοποιούσαν επενδύσεις δεκαπέντε τουλάχιστον εκατ. ESP (90 152 ευρώ) και με προσωπικό μεταξύ τριών και 20 εργαζομένων. Επιπλέον, τα εν λόγω μέτρα είχαν στόχο να ενισχύσουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Συνεπώς, εξουδετερώνεται η επίπτωση που έχει επί του ανταγωνισμού η απαλλαγή του φόρου εταιρειών στη Γκιπούθκοα, δεδομένου ότι οι γειτονικές περιοχές των ισπανικών βασικών περιοχών παρέχουν επίσης φορολογικά πλεονεκτήματα στις νεοσύστατες επιχειρήσεις. Επιπλέον, εάν υπήρχε επίπτωση επί του ανταγωνισμού, θα απέρριε από τα αναφερθέντα μέτρα της ισπανικής κεντρικής διοίκησης, εφόσον τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν να έχουν περισσότερους δικαιούχους.

(45) Η Confebask τονίζει επίσης ότι παρεμφερή μέτρα εφαρμόζονται και σε άλλα κράτη μέλη, αλλά η Επιτροπή δεν έχει κινήσει καμία διαδικασία εναντίον τους ούτε έχουν συμπεριληφθεί από την ομάδα Primarolo στα επίσημα μέτρα. Σχετικά, αναφέρει ότι στη Γαλλία από το 1994 υφίστανται απαλλαγές και μειώσεις του φόρου εταιρειών για πενταετή περίοδο (δέκα έτη σε ορισμένες περιοχές και ακόμη ευνοϊκότερα καθεστώτα στην Κορσική) υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων. Στο Λουξεμβούργο εφαρμόζεται μείωση του φόρου εταιρειών της τάξης του 25 % επί οκταετία. Στη Νότιο Ιταλία, ισχύουν φορολογικές αναστολές των φόρων IRPEG και ILOR επί δεκαετία. Τέλος, στην Πορτογαλία ισχύει μείωση της τάξης του 25 % όσον αφορά το φόρο εταιρειών επί επτά έως δέκα έτη. Είναι συνεπώς φανερό ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών στη Γκιπούθκοα δεν αποτελεί εξαίρεση από την οποία απορρέει οποιαδήποτε ιδιαιτερότητα. Αντιθέτως, πρόκειται για ένα σύστημα που χρησιμοποιείται ευρέως στα κράτη μέλη. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω εκτιμήσεων, η Confebask συνάγει το συμπέρασμα ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα δεν έχουν χαρακτήρα κρατικών ενισχύσεων αλλά γενικών μέτρων.

(46) Η Confebask υποστηρίζει ότι ο χαρακτηρισμός εκ μέρους της Επιτροπής της φορολογικής μείωσης ως παράνομης ενίσχυσης θέτει σε αμφισβήτηση τις αρχές της δικαιολο-

γμένης εμπιστοσύνης, της απαγόρευσης των αυθαίρετων αποφάσεων των οργάνων και της ασφάλειας του δικαίου, καθώς και της αναλογικότητας. Πράγματι, η Επιτροπή έκρινε ήδη το βασικό φορολογικό καθεστώς σύμφωνο με το κοινοτικό δίκαιο στην απόφασή της 93/337/ΕΟΚ ⁽²³⁾. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή θα μπορούσε να τροποποιήσει τη θέση της στο πλαίσιο της «διαρκούς εξέτασης», σχετικά με τις μελλοντικές υποθέσεις, αλλά όχι σχετικά με υπόθεση του παρελθόντος.

(47) Σύμφωνα με τη Confebask, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν πρέπει να εμπεριέχουν επιστροφή, για να τύχουν της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που απορρέει, συγκεκριμένα, από την επιστολή αριθ. 4555 της 22ας Μαΐου 1994, την οποία απέστειλε η Επιτροπή στην επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία με σκοπό να ζητήσει πληροφορίες. Πράγματι, η επιστολή αυτή αποδεικνύει, αφενός, ότι η Επιτροπή γνώριζε ήδη από το 1994 τα εν λόγω μέτρα και, αφετέρου, ότι ο καταγγέλλων τα χαρακτήριζε κρατικές ενισχύσεις. Η Επιτροπή δεν κίνησε, ωστόσο, διαδικασία σχετικά, αφού όπως φαίνεται αρκέστηκε στην απάντηση των ισπανικών αρχών που αρνούνταν ότι επρόκειτο για κρατικές ενισχύσεις. Η κατάσταση που παρουσιάζεται υπενθυμίζει το προηγούμενο που εξετάστηκε από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην απόφασή του στην υπόθεση RSV ⁽²⁴⁾. Στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο έκρινε ότι η προθεσμία 26 μηνών μεταξύ της απόφασης για την κίνηση της διαδικασίας και της τελικής απόφασης είχε προκαλέσει στο δικαιούχο επαρκή δικαιολογημένη εμπιστοσύνη για να εμποδίσει την Επιτροπή να ζητήσει από τις ολλανδικές αρχές να διατάξουν την ανάκτηση της ενίσχυσης. Η Confebask εκτιμά ότι εάν η προθεσμία 26 μηνών από την κίνηση της διαδικασίας μέχρι την ολοκλήρωσή της προκαλεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που εμποδίζει να διαταχθεί η αποκατάσταση της ενίσχυσης, καθίσταται πολύ πιο προφανής μια κατάσταση κατά την οποία η Επιτροπή ουδόλως κινεί, σε έξι χρόνια και έξι μήνες, καμία διαδικασία, κατά τρόπο που δεν υιοθετείται καμία θέση σχετικά με την ενδεχόμενη ύπαρξη ενισχύσεων ασυμβίβαστων με την κοινή αγορά. Τέλος, οι επιχειρήσεις και οι διοικήσεις που ενημερώθηκαν για τα ερωτήματα που έθεσε η Επιτροπή, η οποία δεν αντέδρασε στην απάντηση που της διαβίβασαν οι ισπανικές αρχές, μπορούσαν νομίμως να θεωρούν ότι ο μηχανισμός μείωσης της φορολογητέας βάσης δεν παρέχε κανένα λόγο διαμαρτυρίας σε σχέση με τον κανονισμό για τις κρατικές ενισχύσεις. Εξάλλου, η Confebask υπενθυμίζει και άλλους παράγοντες που παρεμπόδιζαν έναν οικονομικό φορέα να παρατηρήσει κάποια ανωμαλία στην αποδοχή από μέρους του των επίμαχων φορολογικών πλεονεκτημάτων. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι η κοινή φορολογική νομοθεσία (η νομοθεσία που εφαρμόζεται στην υπόλοιπη Ισπανία) προβλέπει, τουλάχιστον από το 1993 μηχανισμούς μείωσης της φορολογητέας βάσης για τις νεοσύστατες επιχειρήσεις. Ουσιαστικά τα χαρακτηριστικά των μηχανισμών αυτών δεν διαφέρουν από εκείνα της βασικής νομοθεσίας στα οποία αναφέρονται οι παρόντες ισχυρισμοί. Υπό τις συνθήκες αυτές, καμία δικαιούχος επιχείρηση δεν θα μπορούσε να προβλέψει ότι η Επιτροπή, αρκετά χρόνια από τη στιγμή

⁽²³⁾ ΕΕ L 134 της 3.6.1993, σ. 25.

⁽²²⁾ «Νόμος 22/1993 της 29ης Δεκεμβρίου 1993 σχετικά με φορολογικά μέτρα για την αναθεώρηση του νομικού συστήματος της δημόσιας διοίκησης και την προστασία των ανέργων».

⁽²⁴⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 24ης Νοεμβρίου 1987 στην υπόθεση C-223/85, RSV κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4617.

που έλαβε γνώση αυτών των κανόνων, παρεμφερών με τους ισχύοντες στην υπόλοιπη κοινή επικράτεια, θα απαιτούσε την αποκατάσταση της ενίσχυσης επικαλούμενη το κοινοτικό δίκαιο. Όπως ήδη αναφέρθηκε, η αποκατάσταση αυτή θα προϋπόθετε να υπολογιστεί εκ νέου το φορολογικό χρέος που αντιστοιχεί σε οικονομικά έτη που έχουν κλείσει από μακριά, πράγμα που θα αποτελούσε έκδηλη απόπειρα κατά της ασφάλειας του δικαίου.

(48) Όσον αφορά την αξιολόγηση του συμβιβάσιμου με την κοινή αγορά, η Confebask υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου ⁽²⁵⁾, όταν κινεί τη διαδικασία η Επιτροπή πρέπει να έχει σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με το συμβιβασίμο των ενισχύσεων. Από το γεγονός όμως ότι δεν είχε εκδηλώσει καμία αντίδραση επί σειρά ετών, συνάγεται ότι η Επιτροπή δεν διατηρούσε αμφιβολίες.

(49) Εάν τα φορολογικά μέτρα θεωρηθούν κανόνες για άμεση χορήγηση των ενισχύσεων, η Confebask εκτιμά ότι η πρακτική της Επιτροπής και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων απαιτούν να έχουν τα μέτρα τομεακή ιδιαιτερότητα προκειμένου να αξιολογηθεί το συμβιβασίμο της ενίσχυσης. Επιπλέον, είναι απαραίτητο να προσδιορίζεται η συνολική φορολογική επιβάρυνση που υφίστανται οι επιχειρήσεις, καθώς και η φορολογική επιβάρυνση αναφοράς. Τέλος, έτσι θα οδηγούμασταν στο παράλογο συμπέρασμα ότι κάθε φορολογική επιβάρυνση χαμηλότερη από την υψηλότερη φορολογική επιβάρυνση που ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη θα συνιστούσε κρατική ενίσχυση. Εξάλλου, η Confebask αμφισβητεί και το επιχείρημα της Επιτροπής βάσει του οποίου τα φορολογικά μέτρα είναι ασυμβίβαστα, με την κοινή αγορά δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνουν ειδικές διατάξεις για τις τομεακές ενισχύσεις, τις περιφερειακές ενισχύσεις, τις μεγάλες επενδύσεις κ.λπ. επειδή οι φορολογικοί κανόνες δεν πρέπει ούτε μπορούν να περιλαμβάνουν διευκρινίσεις αυτού του είδους. Σύμφωνα με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ⁽²⁶⁾, η Επιτροπή πρέπει να αποσαφηνίζει στις αποφάσεις της ποιες είναι οι αρνητικές επιπτώσεις επί του ανταγωνισμού, προσδιορίζοντας τον πραγματικό αντίκτυπο των εξεταζόμενων μέτρων. Το ασυμβίβαστο δεν μπορεί επομένως να προσδιοριστεί στις αφηρημένες συνθήκες ενός φορολογικού συστήματος, αφού στην περίπτωση αυτή όλες οι διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων θα αξιολογούνταν κατ' ανάγκη ως ενισχύσεις. Τούτο οδηγεί την Confebask να επαναλάβει ότι δεν υπάρχει κανονικό φορολογικό χρέος που να έχει μειωθεί από τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα.

(50) Η Confebask ζητεί επομένως από την Επιτροπή να εκδώσει τελική απόφαση για την περάτωση της διαδικασίας αναφέροντας ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα είναι σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο.

4.3. Παρατηρήσεις της γενικής ένωσης εργαζομένων της Λα Ριόχα (στο εξής «ΓΕΕ»)

(51) Αρχικά η ΓΕΕ δηλώνει ότι οι εργαζόμενοι της Λα Ριόχα υφίστανται τις επιπτώσεις των επίμαχων φορολογικών ενισχύσεων, λόγω της μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων την οποία αυτά συνεπάγονται. Ο αντίκτυπος στους εργαζόμενους της περιοχής αυτής εντείνεται από το γεγονός ότι η Λα Ριόχα είναι περιοχή που συνορεύει με τη χώρα των Βάσκων.

(52) Το υπόψη μέτρο στη Γκιπούθκοα, το οποίο είναι ταυτόσημο με τα μέτρα που θεσπίστηκαν και στις άλλες ιστορικές βασκικές περιοχές, αποβλέπει στη μετατροπή της Χώρας των Βάσκων σε φορολογικό παράδεισο που θα υποδέχεται οικονομικές δραστηριότητες προερχόμενες από ολόκληρη την Κοινότητα και πιο συγκεκριμένα από τη γειτονική περιοχή της Λα Ριόχα. Έτσι, τα εν λόγω μέτρα νοθεύουν τον ανταγωνισμό, αφού η απόφαση εγκατάστασης μιας επιχείρησης δεν είναι αποτέλεσμα του ελεύθερου παιγνιδιού των δυνάμεων της αγοράς, αλλά των φορολογικών πλεονεκτημάτων που θεσπίζει μια φορολογική πολιτική με στόχους ξένους προς το φορολογικό σύστημα. Επιπλέον, αποτελούν εμπόδιο στην επιθυμητή φορολογική εναρμόνιση της Κοινότητας.

(53) Επιπροσθέτως, η ΓΕΕ εκτιμά ότι τα εν λόγω φορολογικά μέτρα προσλαμβάνουν χαρακτήρα κρατικών ενισχύσεων. Προς τούτο υπενθυμίζεται ότι η Επιτροπή ⁽²⁷⁾ έχει ήδη αξιολογήσει ως κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά άλλα φορολογικά μέτρα των βασκικών ιστορικών περιοχών. Τονίζει εξάλλου ότι ο γενικός εισαγγελέας Saggio, στα συμπεράσματά του της 1ης Ιουλίου 1999, στο πλαίσιο των προδικαστικών ερωτήσεων που αναφέρονται σε φορολογικά μέτρα παρόμοια με εκείνα που ισχύουν στις βασκικές ιστορικές περιοχές έκρινε επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις οι οποίες αντίκεινται στη συνθήκη.

(54) Τέλος, η ΓΕΕ υποστηρίζει την αξιολόγηση της Επιτροπής στην οποία εκτιμάται ότι τα εν λόγω μέτρα είναι κρατικές ενισχύσεις, παράνομες και ασυμβίβαστες. Ως εκ τούτου, η ΓΕΕ εκτιμά ότι τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα πρέπει να θεωρηθούν κρατικές ενισχύσεις και, εφόσον δεν έχουν ακολουθήσει τη διαδικασία προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, παράνομα και ασυμβίβαστα με την κοινή αγορά. Επιπλέον, η Επιτροπή πρέπει να απαιτήσει από τους δικαιούχους την επιστροφή των κρατικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παράνομα.

5. ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ

(55) Με επιστολή της επίσημης αντιπροσωπείας τους, της 17ης Δεκεμβρίου 2001 οι ισπανικές αρχές απέστειλαν σχόλια (τα

⁽²⁵⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 19ης Μαΐου 1993 στην υπόθεση C-198/1991 William Cook PLC κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-2487.

⁽²⁶⁾ Αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14ης Σεπτεμβρίου 1994 στις υποθέσεις C-278/92 C-279/92 και C-280/92 Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. I-4103.

⁽²⁷⁾ Απόφαση της 10ης Μαΐου 1993 σχετικά με τους περιφερειακούς νόμους 28/88 της Άλαβα, 8/88 της Vizcaya και 6/88 της Guirúzcoa απόφαση 1999/718/EK (Daewoo) (βλέπε υποσημείωση 5) και απόφαση 2000/795/EK (Ramondín SA και Ramondín Cápsulas SA) (EE L 318 της 16.12.2000, σ. 36).

οποία κατήρτισε το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα) επί των παρατηρήσεων που υπέβαλαν τρίτοι ενδιαφερόμενοι, οι οποίες τους είχαν διαβιβάσει σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Το περιφερειακό της συμβούλιο της Γκιπούθκοα εκτιμά ουσιαστικά ότι κανένα από τα σχόλια αυτά δεν αμφισβητεί τις παρατηρήσεις που είχε υποβάλει ⁽²⁸⁾. Το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα αναφέρει ότι η Επιτροπή δεν θα βρει στα σχόλια αυτά κανένα στοιχείο που θα τη βοηθήσει να αποφανθεί εάν το επίμαχο μέτρο είναι υφιστάμενη ή νέα ενίσχυση.

- (56) Εξάλλου, το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούθκοα δράττεται της ευκαιρίας της υποβολής των παρατηρήσεων των τρίτων ενδιαφερομένων για να υποβάλει παρατηρήσεις συμπληρωματικές εκείνων που είχε υποβάλλει στις 5 Φεβρουαρίου 2001 μέσω της προαναφερθείσας επιστολής της επίσημης ισπανικής αντιπροσωπείας σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Στις 29 Δεκεμβρίου 2001 έληξε, ωστόσο, η προθεσμία ενός μηνός από τις 28 Νοεμβρίου 2000, ημερομηνία της επιστολής με την οποία η Επιτροπή, αφενός, κοινοποίησε στις ισπανικές αρχές την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία και, αφετέρου, τις κάλεσε να υποβάλουν παρατηρήσεις σύμφωνα με το προαναφερθέν άρθρο. Προς τούτο δεν θα ληφθούν υπόψη οι συμπληρωματικές παρατηρήσεις. Η Επιτροπή διευκρινίζει σχετικά ότι η δυνατότητα που δόθηκε στις αρχές του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 να υποβάλουν σχόλια στις παρατηρήσεις τρίτων ενδιαφερομένων σε καμία περίπτωση δεν συνεπάγεται τη δυνατότητα να τεθεί συμπληρωματική προθεσμία για την υποβολή παρατηρήσεων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1.

6. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

6.1. Ο χαρακτήρας κρατικής ενίσχυσης

- (57) Η Επιτροπή σημειώνει ότι για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, ουδόλως ενδιαφέρει ο φορολογικός χαρακτήρας των μέτρων, δεδομένου ότι το άρθρο 87 της συνθήκης εφαρμόζεται σε μέτρα ενίσχυσης «υπό οποιαδήποτε μορφή». Η Επιτροπή τονίζει, ωστόσο, ότι για να θεωρηθούν ενισχύσεις τα εξεταζόμενα μέτρα πρέπει να πληρούν και τα τέσσερα κριτήρια που ορίζει το άρθρο 87 και τα οποία επεξηγούνται παρακάτω.
- (58) Πρώτον, το μέτρο πρέπει να προσφέρει στους δικαιούχους πλεονέκτημα που τους απαλλάσσει από τις επιβαρύνσεις οι οποίες φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους. Το πλεονέκτημα αυτό μπορεί να ληφθεί με διάφορες μορφές μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης της επιχείρησης. Η φοροαπαλλαγή επιχειρήσεων πληροί το κριτήριο αυτό στο

μέτρο που απαλείφει την εν λόγω φορολογική επιβάρυνση για τις δικαιούχους επιχειρήσεις. Πράγματι, απουσία απαλλαγής, η δικαιούχος επιχείρηση θα έπρεπε να καταβάλλει το 100 % του φόρου εταιρειών επί δέκα έτη. Η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται επομένως εξαίρεση από το κοινό εφαρμοστέο φορολογικό σύστημα.

- (59) Δεύτερον, η Επιτροπή εκτιμά ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων και, ως εκ τούτου, ισοδυναμεί με την κατανάλωση κρατικών πόρων με τη μορφή φορολογικών δαπανών. Το εν λόγω κριτήριο εφαρμόζεται επίσης στις ενισχύσεις που χορηγούν περιφερειακοί και τοπικοί φορείς στα κράτη μέλη ⁽²⁹⁾. Εξάλλου, η παρέμβαση του κράτους μπορεί να πραγματοποιηθεί τόσο μέσω φορολογικών διατάξεων νομικού, κανονιστικού ή διοικητικού χαρακτήρα όσο και μέσω των πρακτικών των φορολογικών αρχών. Στην προκειμένη περίπτωση, η παρέμβαση του κράτους πραγματοποιείται από την περιφερειακή αρχή της Γκιπούθκοα μέσω νομοθετικής διάταξης.
- (60) Σύμφωνα με το προαναφερθέν επιχείρημα που περιλαμβάνεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, η Επιτροπή εσφαλμένα θεωρεί ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών συνεπάγεται απώλεια φορολογικών εσόδων. Πράγματι, σύμφωνα με το εν λόγω επιχείρημα, προκειμένου να καθοριστεί το ποσό της απώλειας των εσόδων, είναι απαραίτητο να καθορίσει η Επιτροπή ένα φυσιολογικό φορολογικό επίπεδο ή ποσό. Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί σχετικά ότι το φυσιολογικό επίπεδο του φόρου απορρέει από το εκάστοτε φορολογικό σύστημα και όχι από απόφαση της Επιτροπής. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τη δεύτερη περίπτωση του πρώτου εδαφίου του σημείου 9 της παραπάνω ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε μέτρα που αφορούν την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, για να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση: «Πρώτον, το μέτρο πρέπει να παρέχει στους δικαιούχους πλεονέκτημα το οποίο μειώνει τα βάρη που φυσιολογικά βαρύνουν τον προϋπολογισμό τους. Το εν λόγω πλεονέκτημα μπορεί να χορηγηθεί με διάφορες μορφές μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης της επιχείρησης και, συγκεκριμένα, [...] μέσω ολικής ή μερικής μείωσης της φορολογικής επιβάρυνσης (απαλλαγή, έκπτωση φόρου κ.λπ.)». Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι, σύμφωνα με τη νομολογία ⁽³⁰⁾ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «ένα μέτρο μέσω του οποίου οι κρατικές αρχές χορηγούν σε ορισμένες επιχειρήσεις φοροαπαλλαγή η οποία, παρότι δεν συνεπάγεται μεταβίβαση κρατικών πόρων, τοποθετεί τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με τους λοιπούς φορολογούμενους,

⁽²⁸⁾ Βλέπε σημείο III: «Παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών».

⁽²⁹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση C-248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4013.

⁽³⁰⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 14 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 15ης Μαρτίου 1994, στην υπόθεση C-387/92 Banco de Crédito Industrial, σήμερα Banco Exterior de España SA κατά Ayuntamiento de Valencia, αίτηση προδικαστικής απόφασης: Ανώτερο Δικαστήριο της Κοινότητας της Valencia, Ισπανία, Συλλογή 1994, σ. I-877.

συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης». Και τούτο ισχύει για το φορολογικό πλεονέκτημα που χορηγεί απαλλαγή φόρου εταιρειών. Επομένως, η παρατήρηση αυτή δεν ευσταθεί.

(61) Τρίτον, το μέτρο πρέπει να επηρεάζει τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι σε έκθεση ⁽³¹⁾ σχετικά με την εξάρτηση της βασικής οικονομίας από το εξωτερικό κατά την περίοδο 1990-1995, οι εξαγωγές προς το εξωτερικό αυξήθηκαν ⁽³²⁾ όχι μόνο σε απόλυτους αλλά και σε σχετικούς όρους, εις βάρος των εξαγωγών προς την υπόλοιπη Ισπανία. Κατά συνέπεια, η εξωτερική αγορά αντικατέστησε εν μέρει την αγορά της υπόλοιπης Ισπανίας. Επιπλέον, σύμφωνα με άλλη στατιστική έκθεση ⁽³³⁾ σχετικά με το εξωτερικό εμπόριο της Χώρας των Βάσκων, «η τάση εξαγωγών» (σχέση μεταξύ των εξαγωγών και του ΑΕΠ) της βασικής οικονομίας η οποία τοποθετείται στο 28,9 % υπερβαίνει την αντίστοιχη της Γερμανίας και των λοιπών ευρωπαϊκών χωρών η τάση των οποίων για εξαγωγές τοποθετείται στο 20 % περίπου. Σύμφωνα με την έκθεση αυτή, το βασικό εμπορικό ισοζύγιο παρουσίαζε σαφώς πλεόνασμα κατά το διάστημα 1993-1998. Συγκεκριμένα, το 1998 σε κάθε 100 ESP εισαγωγών αντιστοιχούσαν 144 ESP εξαγωγών. Εν συντομία, η βασική οικονομία είναι οικονομία πολύ ανοικτή στο εξωτερικό και εμφανίζει τεράστια τάση προς τις εξαγωγές. Από τα παραπάνω χαρακτηριστικά της βασικής οικονομίας απορρέει ότι οι δικαιούχοι επιχειρήσεις ασκούν οικονομικές δραστηριότητες που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση των δικαιούχων επιχειρήσεων σε σχέση με άλλες ανταγωνιστικές επιχειρήσεις όσον αφορά τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Συνεπώς, θίγεται το εμπόριο. Επιπλέον, η αύξηση του καθαρού κέρδους των δικαιούχων επιχειρήσεων (κέρδος μετά την επιβολή του φόρου) βελτιώνει την κερδοφορία τους. Τούτο τους παρέχει τη δυνατότητα να ανταγωνίζονται επιχειρήσεις που δεν είναι επιλέξιμες για φορολογικές ενισχύσεις.

(62) Δεδομένου ότι στην παρούσα υπόθεση οι εξεταζόμενες φορολογικές ρυθμίσεις έχουν γενικό και αφηρημένο χαρακτήρα, η Επιτροπή αναφέρει ότι η αναλυτική εξέταση της επίπτωσής τους μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε γενικό και αφηρημένο επίπεδο, χωρίς να είναι δυνατό να προσδιοριστεί η συγκεκριμένη επίπτωση σε μια αγορά, τομέα ή ειδικό προϊόν, όπως βλέπουμε και στις προαναφερθείσες παρατηρήσεις τρίτων. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται

από την πάγια νομολογία ⁽³⁴⁾ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Επίσης η Επιτροπή τονίζει ότι στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας ζήτησε από τις ισπανικές αρχές όλες τις συναφείς πληροφορίες για να μπορέσει να αξιολογήσει τις εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις. Το αίτημα αυτό είχε προφανώς σκοπό να αποκτήσει η Επιτροπή μια γενική ιδέα των πραγματικών επιπτώσεων του καθεστώτος και δεν επιζητούσε πρόσθετα στοιχεία για να πραγματοποιηθούν επιμέρους αναλύσεις. Οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν ωστόσο καμία πληροφορία ⁽³⁵⁾ σχετικά με τις περιπτώσεις εφαρμογής των εξεταζόμενων φοροαπαλλαγών. Γι' αυτό είναι αντιφατικό, όπως συμβαίνει σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, να κατηγορείται η Επιτροπή για το γενικό χαρακτήρα της αξιολόγησής της, ενώ ταυτόχρονα αρνούνται να της διαβιβάσουν τις ζητηθείσες πληροφορίες.

(63) Όσον αφορά το επιχείρημα των ισπανικών αρχών βάσει του οποίου τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν νοθεύουν τον ανταγωνισμό ούτε επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, δεδομένου ότι η έκθεση του ομίλου «Codigo de Conducta» — «Κώδικας δεοντολογίας» κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καμία επίπτωση στην τοποθεσία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Κοινότητα, η Επιτροπή εκτιμά ότι η ανάλυση που βασίζεται στον κώδικα δεοντολογίας δεν μπορεί να υποκατασταθεί με την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε βάσει των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Πράγματι, τα κριτήρια που θεσπίζονται στο σημείο Β ⁽³⁶⁾ του κώδικα δεοντολογίας για

⁽³⁴⁾ Βλέπε αιτιολογικές σκέψεις 48 και 51 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 17ης Ιουνίου 1999 στην υπόθεση C-75/97 Βέλγιο κατά Επιτροπής («Maribel»), Συλλογή 1999, σ. I-3691· τις αιτιολογικές σκέψεις 80 και 82 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97 T-312/97 T-313/97 T-315/97 T-600/97 έως 607/97 T-1/98 T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98 Alzetta Mauro και λοιποί, Συλλογή 2000, σ. II-2319· τις παραγράφους 54 και 55 των συμπερασμάτων του γενικού εισαγγελέα Ruiz-Jarabo, της 17ης Μαΐου 2001 στην υπόθεση C-310/99, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, και την παράγραφο 31 των συμπερασμάτων του Γενικού Εισαγγελέα Saggio, της 27ης Ιανουαρίου 2000, στην υπόθεση C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής: «Πρέπει να τονιστεί συναφώς ότι στο πλαίσιο ενός γενικού συστήματος ενισχύσεων, για να είναι δυνατόν να καθοριστούν οι επιπτώσεις ενός τέτοιου συστήματος επί των εμπορικών συναλλαγών, αρκεί, μέσω εκ των προτέρων εκτιμήσεως, να είναι δυνατόν να θεωρηθεί λογικά ότι η επίπτωση αυτή είναι ικανή να υλοποιηθεί. Αν η θέση μιας επιχείρησης (ή, όπως εν προκειμένω, ενός απεριόριστου αριθμού επιχειρήσεων) ενδυναμώνεται από ένα σύστημα ενισχύσεων, η ευνοϊκή αυτή μεταχείριση είναι καταρχήν δυνατόν να επηρεάσει τον ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών μελών».

⁽³⁵⁾ Στο πλαίσιο της καταγγελίας που υπέβαλε η Schütz Ibérica SA, οι ισπανικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι δεν είχαν καταβάλει ενισχύσεις στην Detursa την εν λόγω ημερομηνία.

⁽³⁶⁾ Κώδικας φορολογικής συμπεριφοράς, σημείο Β: «[...] κατά την εκτίμηση του επιζήμιου χαρακτήρα αυτών των μέτρων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη μεταξύ άλλων: 1. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα παρέχονται αποκλειστικά σε μη κατοίκους ή για συναλλαγές που διενεργούνται με μη κατοίκους, ή 2. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα είναι πλήρως αποκομμένα από την εγχώρια οικονομία, κατά τρόπο που να μην έχουν καμία επίπτωση στην εθνική φορολογική βάση, ή 3. κατά πόσον τα πλεονεκτήματα παρέχονται ακόμη και χωρίς να υπάρχει πραγματική οικονομική δραστηριότητα και ουσιαστική οικονομική παρουσία στο κράτος μέλος που να παρέχει, ή 4. κατά πόσον οι κανόνες υπολογισμού των κερδών από τις εσωτερικές δραστηριότητες πολυεθνικού ομίλου αποκλίνουν από τις διεθνώς παραδεκτές αρχές, κυρίως εκείνες που έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ, ή 5. κατά πόσον τα φορολογικά μέτρα στερούνται διαφάνειας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων κατά τις οποίες οι εκ του νόμου προβλεπόμενες ρυθμίσεις εφαρμόζονται με τρόπο ελαστικότερο και αδιαφανή σε διοικητικό επίπεδο».

⁽³¹⁾ «La dependencia exterior vasca en el periodo 1990-1995» από τους Patxi Garrido Espinosa και Mª Victoria García Olea που δημοσίευσε η Eustat.

⁽³²⁾ Οι εξαγωγές στο εξωτερικό αντιστοιχούσαν το 1990 στο 28,5 % των συνολικών εξαγωγών (περιλαμβανομένων των πωλήσεων στην υπόλοιπη Ισπανία), ενώ πέντε έτη αργότερα, το 1995, στο 40,8 %.

⁽³³⁾ «Estadística de Comercio Exterior para la Comunidad Autónoma de Euskadi en el año 1998» που εκπόνησε η Eustat (Euskal Estatistika-Erakundea/Instituto Vasco de Estadística)..

να καθορίσουν τον «ολέθριο» χαρακτήρα ενός φορολογικού μέτρου διαφέρουν από τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται προκειμένου να προσδιοριστεί εάν ένα μέτρο νοθεύει τον ανταγωνισμό ή επηρεάζει τις συναλλαγές. Ως εκ τούτου, ενδέχεται ένα μέτρο να μην κριθεί επιζήμιο διότι δεν πληροί τα κριτήρια του εν λόγω σημείου Β, παρόλο που νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές. Στην προκειμένη περίπτωση, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν πληρούν τα κριτήρια του σημείου Β δεδομένου ότι δεν χορηγούνται αποκλειστικά σε μη μόνιμους κατοίκους ή σε σχέση με δραστηριότητες που πραγματοποιούνται από κοινού με μη μόνιμους κατοίκους· δεν είναι εξ ολοκλήρου αποκλεισμένα από την εθνική οικονομία· δεν χορηγούνται ακόμη και όταν δεν υφίσταται καμία πραγματική οικονομική δραστηριότητα ούτε ουσιαστική οικονομική παρουσία εντός της περιφέρειας· δεν εφαρμόζονται στα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τις εξωτερικές δραστηριότητες ενός πολυεθνικού ομίλου που αποκλίνουν από τις διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές και δεν στερούνται διαφάνειας. Αντιθέτως, όπως έχει ήδη αναφερθεί σε άλλες αιτιολογικές σκέψεις, νοθεύουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν τις συναλλαγές.

(64) Όσον αφορά την παρατήρηση ότι η επίπτωση επί των συναλλαγών πρέπει να αξιολογηθεί από την Επιτροπή σε σύγκριση με το σύνολο των φορολογικών συστημάτων, η Επιτροπή σημειώνει ότι οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας δυνάμει των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης απορρέουν από έναν κανόνα παρέκκλισης που ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις (στην προκειμένη περίπτωση ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις) έναντι των λοιπών επιχειρήσεων του κράτους μέλους· δεν υπάρχουν πιθανές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού που να οφείλονται σε διαφορές μεταξύ των φορολογικών συστημάτων των κρατών μελών, οι οποίες, κατά περίπτωση, θα μπορούσαν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 93 έως 97 της συνθήκης.

(65) Όσον αφορά τον ειδικό χαρακτήρα που μπορεί να έχουν οι κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή εκτιμά ότι η μείωση της φορολογητέας βάσης είναι ειδική ή επιλεκτική κατά την έννοια ότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι οι όροι χορήγησης των ενισχύσεων αναφέρουν συγκεκριμένα ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες ιδρύθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος του ανωτέρω περιφερειακού νόμου δεν είναι επιλέξιμες, όπως και οι επιχειρήσεις με επενδύσεις χαμηλότερες του κατωφλίου των 80 εκατ. ESP (480 810 ευρώ), οι επιχειρήσεις που δεν διαθέτουν καταβεβλημένο κεφάλαιο άνω των 20 εκατ. ESP (120 202 ευρώ), καθώς και εκείνες που δημιουργούν λιγότερες από δέκα νέες θέσεις απασχόλησης. Η Επιτροπή σημειώνει σχετικά ότι, σύμφωνα με την πέμπτη έκδοση για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη ⁽³⁷⁾, το 1992 οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με προσωπικό από 0-10 εργαζομένους ανέρχονταν σε 14 629 000, ή 92,72 % του συνόλου ⁽³⁸⁾. Στην περίπτωση της Ισπανίας, το ποσοστό

ήταν ακόμη υψηλότερο, ανερχόμενο το 1991 σε 95,11 % περίπου ⁽³⁹⁾. Επίσης σύμφωνα με την πέμπτη έκδοση για τις επιχειρήσεις στην Ευρώπη ⁽⁴⁰⁾, το 1995 οι επιχειρήσεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με προσωπικό από 0-10 εργαζομένους ανέρχονταν σε 16 767 000, ή 92,89 % ⁽⁴¹⁾ του συνόλου. Στην περίπτωση της Ισπανίας, το ποσοστό ήταν ακόμη υψηλότερο, ανερχόμενο σε 95 % περίπου ⁽⁴²⁾. Τα ποσοστά αυτά ενδεχομένως να είναι υψηλότερα στην περίπτωση των νεοσύστατων επιχειρήσεων, αφού συνήθως μια επιχείρηση ξεκινά με προσωπικό το οποίο αυξάνεται καθώς η επιχείρηση σταθεροποιείται και επιταχύνει την οικονομική της ανάπτυξη. Τούτο συνέβη στην Ισπανία, το 1995, οπότε το ποσοστό αυτό ήταν ακόμη υψηλότερο, και κυμαινόνταν στο 98 % περίπου ⁽⁴³⁾. Συνεπώς, όλα φανερώνουν, καταρχήν, ότι ένας από τους όρους επιλεξιμότητας των ενισχύσεων συνεπάγεται, αφ' εαυτού, τον αποκλεισμό των περισσότερων επιχειρήσεων.

(66) Εξάλλου, η Επιτροπή αναφέρει ότι ο εντοπισμός στην εξεταζόμενη φοροαπαλλαγή μιας ουσιάς ιδιαιτερότητας δεν αποκλείει την ύπαρξη και άλλων χαρακτηριστικών που καθιστούν ειδικά τα επίμαχα φορολογικά μέτρα, όπως για παράδειγμα η περιφερειακή τους ιδιαιτερότητα. Ωστόσο, εφόσον έχει καταδειχθεί ότι η φοροαπαλλαγή ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις λόγω αυτής της ουσιάς ιδιαιτερότητας, η Επιτροπή δεν κρίνει απαραίτητη τη διενέργεια διεξοδικής ανάλυσης όλων των λοιπών ιδιαιτεροτήτων των εξεταζόμενων μέτρων. Προς τούτο, στην προκειμένη περίπτωση, δεν προβαίνει σε αναλυτική εξέταση της ενδεχόμενης περιφερειακής τους ιδιαιτερότητας.

(67) Επιπλέον, ο αντικειμενικός χαρακτήρας των κατωφλίων δεν τα εμποδίζει, όπως υποστηρίζουν ορισμένοι τρίτοι στις παρατηρήσεις τους, να είναι επιλεκτικά και να αποκλείουν επιχειρήσεις που δεν πληρούν τους θεσπιζόμενους όρους. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι βάσει της νομολογίας ⁽⁴⁴⁾, «το γεγονός ότι η ενίσχυση δεν αφορά έναν ή περισσότερους εκ των προτέρων εξατομικευμένους δικαιούχους, αλλά υπόκειται σε σειρά αντικειμενικών κριτηρίων κατ' εφαρμογήν των οποίων μπορεί να χορηγηθεί, [...] δεν αρκεί για να τεθεί υπό αμφισβήτηση ο επιλεκτικός χαρακτήρας του μέτρου και, κατ' επέκταση, ο χαρακτηρισμός του ως κρατικής ενισχύσεως υπό την έννοια του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. [...] Αντιθέτως, δεν αποκλείει το χαρακτηρισμό της δημόσιας αυτής παρεμβάσεως ως καθεστώςτος ενισχύσεων που συνιστά επιλεκτικό και, επομένως, ειδικό μέτρο αν, λόγω των κριτηρίων εφαρμογής

⁽³⁷⁾ Επιχειρήσεις στην Ευρώπη, τέταρτη έκδοση, Eurostat.

⁽³⁸⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 27 της έκδοσης.

⁽³⁹⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 152 της έκδοσης.

⁽⁴⁰⁾ Επιχειρήσεις στην Ευρώπη, πέμπτη έκδοση, Eurostat.

⁽⁴¹⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 31 της έκδοσης.

⁽⁴²⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 224 της έκδοσης.

⁽⁴³⁾ Έχει ληφθεί από τα στοιχεία του πίνακα στη σελίδα 73 της έκδοσης.

⁽⁴⁴⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 40 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, στην υπόθεση T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207.

του, παρέχει πλεονέκτημα σε ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους τομείς παραγωγής, αποκλείοντας άλλους».

(68) Όσον αφορά την επίκληση της φύσης ή της οικονομίας του φορολογικού συστήματος για να δικαιολογηθεί η απαλλαγή του φόρου εταιρειών, η Επιτροπή τονίζει ότι αυτό που προέχει είναι να γνωρίζουμε εάν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα ανταποκρίνονται στους στόχους που εμπεριέχονται στο ίδιο το φορολογικό σύστημα, ή εάν, αντιθέτως, επιδιώκουν άλλους, θεμιτούς ενδεχομένως στόχους εκτός του φορολογικού συστήματος. Εναπόκειται, εξάλλου, στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος να αποφανθεί εάν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα υπακούουν στην εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος ⁽⁴⁵⁾. Στην προκειμένη περίπτωση, οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν καμία πληροφορία σχετικά με την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος την οποία υποτίθεται ότι ακολουθούν τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα. Αντιθέτως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σύμφωνα με τον περιφερειακό νόμο που θεσπίζει τις επίμαχες φορολογικές διακοπές, ο δηλωθείς στόχος είναι η επαναδραστηριοποίηση της οικονομίας της Γκιπούθκοα, η οποία την εποχή εκείνη διήρχετο σοβαρή οικονομική κρίση. Ο στόχος δεν απορρέει επομένως από τις πρωτογενείς φορολογικές απαιτήσεις, αλλά από την οικονομική πολιτική που βρίσκεται εκτός του εξεταζόμενου φορολογικού συστήματος. Αυτός ο εξωτερικός χαρακτήρας σε σχέση με το φορολογικό σύστημα ενισχύεται από το μεταβατικό χαρακτήρα των φορολογικών μέτρων. Όσον αφορά τον ενδεχόμενο νόμιμο χαρακτήρα των επιδιωκόμενων στόχων, η Επιτροπή δεν τον αμφισβητεί, παρότι σημειώνει ότι αυτό δεν αρκεί για να αποφύγει ένα κρατικό μέτρο τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων δεδομένου ότι, όπως αναφέρει η νομολογία ⁽⁴⁶⁾: «Προς στήριξη της απόψεως αυτής, θα αρκούσε οι δημόσιες αρχές να επικαλεσθούν τη νομιμότητα των σκοπών που επιδιώκονται με τη λήψη του μέτρου ενισχύσεως, ώστε αυτό να θεωρηθεί γενικό μέτρο που δεν εμπίπτει στην εφαρμογή του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης. Η διάταξη αυτή, όμως δεν προβαίνει σε διάκριση των κρατικών παρεμβάσεων ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς, αλλά τις ορίζει σε συνάρτηση με τα αποτελέσματά τους».

(69) Όσον αφορά την ύπαρξη σε άλλα κράτη μέλη φορολογικών μέτρων που συνίστανται σε απαλλαγή του φόρου εταιρειών, και όσον αφορά το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν τα χαρακτηρίσε κρατικές ενισχύσεις παρότι απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, θέση που σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων θα άφηνε περιθώριο για επίκληση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης σχετικά με τις φορολογικές ενισχύσεις υπέρ των νεοσύστατων επιχειρήσεων, η Επιτροπή οφείλει να τονίσει ότι τα προκαταρκτικά αποτελέσματα της έρευνας η οποία ξεκίνησε για το θέμα αυτό αμφισβητούν τις εν λόγω παρατηρήσεις. Πράγματι, οι φορολογικές διακοπές των εν λόγω κρατών μελών θεωρήθη-

καν καθεστώς κρατικών ενισχύσεων ⁽⁴⁷⁾, που κοινοποιήθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης και συμβιβάζονται με την κοινή αγορά. Εξάλλου, ακόμη και στην υποθετική περίπτωση που η Επιτροπή δεν θα είχε αντιδράσει, δεν θα μπορούσε να δικαιολογηθεί και στην προκειμένη περίπτωση η συνέχιση της ίδιας εσφαλμένης προσέγγισης. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, «ενδεχόμενη παραβίαση εκ μέρους του κράτους μέλους υποχρέωσης που του επιβάλλεται δυνάμει της συνθήκης, σε σχέση με την απαγόρευση του άρθρου 92 δεν δικαιολογείται από το γεγονός ότι και άλλα κράτη μέλη έχουν παραβιάσει αυτή την υποχρέωση. Οι διάφορες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού όσον αφορά τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών δεν αλληλοεξουδετερώνονται, αλλά αντιθέτως έχουν σωρευτικό χαρακτήρα, πράγμα που αυξάνει τις επιβλαβείς συνέπειες για την κοινή αγορά» ⁽⁴⁸⁾.

(70) Όσον αφορά τις παρατηρήσεις τρίτων σχετικά με την ύπαρξη στην Ισπανία και άλλων φορολογικών μέτρων τα οποία η Επιτροπή δεν έκρινε ως κρατικές ενισχύσεις επειδή απευθύνονται σε νεοσύστατες επιχειρήσεις, πρέπει να τονιστεί ότι τα χαρακτηριστικά των αναφερόμενων μέτρων διαφέρουν κατά πολύ από τα χαρακτηριστικά των εξεταζόμενων φορολογικών «διακοπών». Πράγματι, δεν μπορεί να υπάρξει σύγκριση του γεγονότος ότι για τη λήψη των ενισχύσεων απαιτείται η δημιουργία τριών θέσεων εργασίας έναντι της δημιουργίας δέκα θέσεων, ούτε ότι η ενίσχυση συνίσταται σε μείωση της φορολογητέας βάσης κατά 95 % επί τριετία έναντι δεκαετούς φοροαπαλλαγής. Εξάλλου, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι αποφάσεις που εκδόθηκαν σε σχέση με τα εν λόγω φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να προδικάσουν τις ενδεχόμενες αποφάσεις που θα πρέπει, κατά περίπτωση, να λάβει σε σχέση με τα άλλα αναφερόμενα φορολογικά μέτρα.

⁽⁴⁷⁾ Βλέπε Γαλλία: καθεστώς κρατικών ενισχύσεων των «zones d'entreprises» αριθ. 155/86, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 21ης Ιανουαρίου 1987 παράγραφος 245 της Έκθεσης XVII σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού· καθεστώς ενισχύσεων «loi pour l'orientation de l'aménagement du territoire» αριθ. 493/95, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 29ης Νοεμβρίου 1995, ανακοίνωση στην ΕΕ C 53 της 22.2.1996· Ιταλία: καθεστώς ενισχύσεων σχετικών με το νόμο αριθ. 64 της 1ης Μαρτίου 1986 που διέπει την έκτακτη παρέμβαση υπέρ του Mezzogiorno (Μεσημβρία), που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 2ας Μαρτίου 1988 η οποία δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 143 της 10.6.1988· Λουξεμβούργο: καθεστώς ενισχύσεων «loi de développement économique» N 607/92 που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 9ης Δεκεμβρίου 1992, ανακοίνωση στην ΕΕ C 39 της 13.2.1993· καθεστώς ενισχύσεων «carte régionale» N 72/96, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 20ής Σεπτεμβρίου 1996, ανακοίνωση στην ΕΕ C 51 της 21.2.1997· καθεστώς ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την οικονομική ανάπτυξη N 793/B/99, που εγκρίθηκε με απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 2000, ανακοίνωση στην ΕΕ C 278 της 30.9.2000.

⁽⁴⁸⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 24 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 22ας Μαρτίου 1977 στην υπόθεση C-78/76, Steinike & Weinlig κατά Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Εξάλλου, στην αιτιολογική σκέψη 45 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 24ης Μαρτίου 1993 στην υπόθεση C-313/90, Comité International de la rayonne et des fibres synthétiques και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, αναφέρεται ότι «ούτε η αρχή της ίσης μεταχείρισης ούτε η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης μπορούν να τύχουν επίκλησης προκειμένου να δικαιολογηθεί η επανάληψη της εσφαλμένης ερμηνείας ενός μέτρου».

⁽⁴⁵⁾ Βλέπε σχετικά παράγραφο 27 της γνώμης του Γενικού Εισαγγελέα Ruiz-Jarabo στην υπόθεση C-6/97.

⁽⁴⁶⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 53 της απόφασης που αναφέρεται στην υπομείωση 45.

- (71) Όσον αφορά το επιχείρημα που προβάλλεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων όσον αφορά την ύπαρξη υψηλότερης συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης στη Χώρα των Βάσκων, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι τούτο δεν είναι συναφές στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεδομένου ότι η διαδικασία κινήθηκε σχετικά με ένα ειδικό μέτρο και όχι με ολόκληρο το φορολογικό σύστημα εκάστης των τριών βασιλικών περιοχών.
- (72) Εν κατακλείδι, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η μείωση της φορολογητέας βάσης αποτελεί κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, καθώς και του άρθρου 61 παράγραφος 1 της συμφωνίας ΕΟΧ, δεδομένου ότι πρόκειται για ενίσχυση που χορηγεί το κράτος, με κρατικούς πόρους, η οποία ευνοώντας ορισμένες επιχειρήσεις νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει το εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

6.2. Ο χαρακτήρας νέας ενίσχυσης της απαλλαγής του φόρου εταιρειών

- (73) Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν είναι ούτε υφιστάμενες ενισχύσεις εφόσον δεν πληρούν τους όρους που θεσπίζονται στο άρθρο 1 στοιχείο β) του παραπάνω κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Πράγματι, δεν πληρούν τα κριτήρια i) έως iv) ⁽⁴⁹⁾ διότι δεν θεσπίστηκαν πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας, την 1η Ιανουαρίου 1986· ουδέποτε εγκρίθηκαν από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο· δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι εγκρίθηκαν επειδή ουδέποτε κοινοποιήθηκαν· χορηγήθηκαν πριν από διάστημα μικρότερο των δέκα ετών.
- (74) Όσον αφορά τους όρους του σημείου ν) ⁽⁵⁰⁾ του στοιχείου β) του εν λόγω άρθρου 1, η Επιτροπή εκτιμά ότι η επίμαχη

φοροαπαλλαγή δεν είναι δυνατό να τις τηρεί. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι ούτε στην αλληλογραφία της, ούτε σε κανένα άλλο έγγραφο ανέφερε ποτέ άμεσα ή έμμεσα ότι θεωρούσε ότι οι εξεταζόμενες φορολογικές «διακοπές» δεν ήταν ενισχύσεις. Αντιθέτως, στην απόφασή της 98/C 103/03 της 18ης Νοεμβρίου 1997 ⁽⁵¹⁾, έκρινε ότι οι νέες φοροαπαλλαγές που θέσπισε η Άλαβα το 1996 και από τις οποίες ωφελήθηκε, πέραν και άλλων ενισχύσεων, η επιχείρηση Demesa, μπορούσαν να περιέχουν στοιχεία ασυμβίβαστων ενδεχομένως ενισχύσεων. Αργότερα στην απόφαση 1999/718/ΕΟΚ για το κλείσιμο της διαδικασίας, η Επιτροπή έκρινε ότι οι φοροαπαλλαγές του 1996 ήταν κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Η Επιτροπή ακολούθησε την ίδια προσέγγιση και έκρινε τις φοροαπαλλαγές ως κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με άλλα φορολογικά μέτρα που είχαν θεσπίσει άλλα κράτη μέλη, όπως π.χ. η Γαλλία, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 1987 σχετικά με το καθεστώς N 155/86 και της 29ης Νοεμβρίου 1995 σχετικά με το καθεστώς N 493/95, η Ιταλία (απόφαση της 2ας Μαρτίου 1988) και το Λουξεμβούργο (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με το καθεστώς N 607/92 και της 20ής Σεπτεμβρίου 1996 σχετικά με το καθεστώς N 72/96). Λαμβάνοντας υπόψη ότι όλες αυτές οι αποφάσεις εκτός από την απόφαση 1999/718/ΕΟΚ, εκδόθηκαν όχι μόνο πριν από τις 10 Δεκεμβρίου 1998 ημερομηνία δημοσίευσης της προαναφερθείσας ανακοίνωσης σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, αλλά και πριν από την 1η Δεκεμβρίου 1997 ημερομηνία του ψηφίσματος σχετικά με έναν κώδικα δεοντολογίας για τη φορολογία των επιχειρήσεων, η Επιτροπή θέλει να τονίσει ότι η απόφαση να κριθούν ως κρατικές ενισχύσεις οι φοροαπαλλαγές που θεσπίστηκαν το 1993 δεν οφείλεται, όπως υποστηρίζει το περιφερειακό συμβούλιο της Γκιπούσκια στις παρατηρήσεις του, σε αλλαγή κριτηρίου της Επιτροπής κατά το χρόνο εξέτασης των ισχυόντων φορολογικών καθεστώτων βάσει της εν λόγω ανακοίνωσης ή του προαναφερθέντος κώδικα φορολογικής συμπεριφοράς.

⁽⁴⁹⁾ Το κείμενο των σημείων i) έως iv) του στοιχείου β) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 που προαναφέρθηκε έχει ως εξής:

«β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:

- i) με την επιφύλαξη των άρθρων 144 και 172 της πράξης προσχώρησης της Αυστρίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας, όλες οι ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της συνθήκης στο οικείο κράτος μέλος, δηλαδή καθεστώςτα ενισχύσεων και ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη έπειτα, από την έναρξη ισχύος της συνθήκης·
- ii) κάθε συγκεκριμένη ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστώςτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή ή από το Συμβούλιο·
- iii) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ότι έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 6 του παρόντος κανονισμού, ή πριν από τον παρόντα κανονισμό, αλλά σύμφωνα με τη διαδικασία αυτή·
- iv) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ότι είναι υφιστάμενη ενίσχυση σύμφωνα με το άρθρο 15.»

⁽⁵⁰⁾ Το κείμενο του σημείου ν) του στοιχείου β) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 έχει ως εξής:

«β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:

(...)

- ν) κάθε ενίσχυση που θεωρείται υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξέλιξης της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος. Όταν ορισμένα μέτρα μετατρέπονται σε ενισχύσεις λόγω της ελευθέρωσης μιας δραστηριότητας από την κοινοτική νομοθεσία, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνται ως υφιστάμενη ενίσχυση μετά την ταχθείσα ημερομηνία ελευθέρωσης.»

- (75) Εξάλλου, όσον αφορά το επιχείρημα που πρόβαλαν οι ισπανικές αρχές ότι δηλαδή αν η Επιτροπή θεωρούσε ότι οι εν λόγω φοροαπαλλαγές ήταν κρατικές ενισχύσεις έπρεπε να είχε αμέσως κινήσει τη διαδικασία, βάσει της αιτιολογικής σκέψης 12 της απόφασης στην υπόθεση C-84/82 που αναφέρεται στην υποσημείωση 9, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η εν λόγω νομολογία δεν ισχύει στην περίπτωση αυτή διότι είναι εφαρμοστέα μόνο για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Η Επιτροπή σημειώνει σχετικά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, σε περίπτωση παράνομων ενισχύσεων, δεν υπόκειται στις προθεσμίες που εφαρμόζονται για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Επιπλέον, υπενθυμίζει ότι με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 προς την Επίσημη Ισπανική Αντιπροσωπεία, η Επιτροπή ζήτησε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τους ενδεχόμενους δικαιούχους των εξετα-

⁽⁵¹⁾ Απόφαση για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας του άρθρου 93 παράγραφος 2 κατά ορισμένων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην επιχείρηση Demesa, η οποία είναι εγκατεστημένη στην Άλαβα (ΕΕ C 103 της 4.4.1998, σ. 3).

ζόμενων μέτρων. Με φαξ της 16ης Φεβρουαρίου 1996, το οποίο επιβεβαιώθηκε με επιστολή της 19ης Φεβρουαρίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε παράταση δεκαπέντε ημερών της προθεσμίας απάντησης. Με επιστολή της 21ης Μαρτίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε νέα παράταση 30 ημερών. Οι ισπανικές αρχές δεν απάντησαν ωστόσο στο αίτημα της Επιτροπής, παρότι είχαν ζητήσει τις εν λόγω παρατάσεις που οδηγούσαν στο συμπέρασμα ότι υπήρξε ενδεχομένως κάποια απάντηση. Εξάλλου, η Επιτροπή τονίζει ότι κίνησε διαδικασία κατά άλλων παρόμοιων μέτρων φορολογικών ενισχύσεων με τη μορφή μείωσης της φορολογητέας βάσης ορισμένων νεοσύστατων επιχειρήσεων στην Γκιπούθκοα (C 50/99) στις 29 Σεπτεμβρίου 1999. Στην τελική της απόφαση της 12ης Ιουλίου 2001 έκρινε ότι οι εν λόγω ενισχύσεις ήταν ασυμβίβαστες.

- (76) Εν κατακλείδι, τα εξεταζόμενα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν υφιστάμενες ενισχύσεις δεδομένου ότι δεν πληρούν τους όρους του άρθρου 1 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999. Η Επιτροπή εκτιμά αντιθέτως ότι μπορούν να θεωρηθούν νέες ενισχύσεις, δυνάμει του άρθρου 1 στοιχείο γ) του ίδιου κανονισμού ⁽⁵²⁾ ⁽⁵³⁾.

6.3. Ο παράνομος χαρακτήρας της απαλλαγής του φόρου εταιρειών

- (77) Δεδομένου ότι το επίμαχο καθεστώς δεν απαιτεί δέσμευση των ισπανικών αρχών να χορηγούν τις ενισχύσεις βάσει των όρων ⁽⁵⁴⁾ σχετικά με τις ενισχύσεις de minimis (ήσσονος σημασίας), η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις διέπονται από τους κανόνες αυτούς. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι οι ισπανικές αρχές ουδέποτε υποστήριξαν, στα πλαίσια της διαδικασίας, ότι οι ενισχύσεις είχαν εν όλω ή εν μέρει τον χαρακτήρα ενισχύσεων de minimis. Επιπλέον, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν τηρούν τους κανόνες de minimis, κυρίως επειδή δεν υπάρχουν εγγυήσεις ότι δεν θα υπάρξει υπέρβαση του κατωφλίου de minimis.

- (78) Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που δεν διέπονται από τον κανόνα de minimis, η Επιτροπή αναφέρει ότι υπόκειν-

ται στην υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης την οποία θεσπίζει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Οι ισπανικές αρχές δεν τήρησαν, ωστόσο, την υποχρέωση αυτή. Προς τούτο η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθούν παράνομες.

- (79) Όσον αφορά το επιχείρημα που εμφανίζεται σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων βάσει του οποίου τα φορολογικά μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν παράνομα λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που οφείλεται στην έγκριση του βασικού φορολογικού συστήματος εκ μέρους της Επιτροπής, η Επιτροπή οφείλει να το απορρίψει, αφού, πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, μια ενίσχυση είναι παράνομη όταν, όπως στην παρούσα περίπτωση, δεν έχει κοινοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Επομένως, εφόσον δεν είχε κοινοποιηθεί, η Επιτροπή δεν μπορούσε να λάβει απόφαση σχετικά με το συμβιβασμό της ενίσχυσης με την κοινή αγορά ⁽⁵⁵⁾. Όσον αφορά την υποτιθέμενη έγκριση εκ μέρους της Επιτροπής του «βασικού φορολογικού συστήματος», το οποίο, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων απορρέει από την προαναφερθείσα απόφαση 93/337/ΕΟΚ, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι αφενός η εν λόγω απόφαση δεν αναφερόταν σε κανένα «βασικό φορολογικό σύστημα» αλλά σε σειρά φορολογικών μέτρων ⁽⁵⁶⁾ συγκεκριμένων τα οποία θεσπίστηκαν αντίστοιχα από την Αλαβα, την Guirúzcoa και την Vizcaya το 1988 και, αφετέρου, ότι η εν λόγω απόφαση τη έκρινε κρατικές ενισχύσεις. Στο άρθρο 1 παράγραφος 4 ⁽⁵⁷⁾, η απόφαση όριζε επίσης ότι η χορήγηση των ενισχύσεων έπρεπε να υπόκειται σε σειρά όρων, όπως η τήρηση των ανώτατων ορίων των περιφερειακών ενισχύσεων, των κανόνων που εφαρμόζονται στις ΜΜΕ, των ευαίσθητων τομέων, καθώς και των διατάξεων σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων. Κατά συνέπεια δεν επρόκειτο για έγκριση του βασικού φορολογικού συστήματος, αλλά για χαρακτηρισμό συγκεκριμένων φορολογικών μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων και επιβολή όρων για τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών. Κατά συνέπεια, η εν λόγω απόφαση δεν προδίδε σε καμία περίπτωση ενδεχόμενη θετική απόφαση της Επιτροπής σχετικά με οποιοδήποτε νέο φορολογικό μέτρο που θα θεσπιζόταν

⁽⁵²⁾ Αιτιολογική σκέψη 300 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 15ης Δεκεμβρίου 1999 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Freistaat Sachsen και λοιποί κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-3663.

⁽⁵³⁾ Τα μέτρα συνίσταντο ουσιαστικά σε επιδότηση κατά 95 % του φόρου μεταβιβάσεων κληρονομιάς και τεκμηριωμένων νομικών πράξεων, έκπτωση φόρου 20 % επί των επενδύσεων, πλήρη ελευθερία απόσβεσης των αγαθών που συνιστούν νέες επενδύσεις, αύξηση της έκπτωσης φόρου έως το 5 % των επενδύσεων σε συνάρτηση με τις θέσεις απασχόλησης που δημιουργούν, καθώς και αύξηση της έκπτωσης φόρου κατά 20 % επί των επενδύσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων ειδικού τεχνολογικού ενδιαφέροντος.

⁽⁵⁴⁾ Βλέπε άρθρο 1 παράγραφος 4 της απόφασης 93/337/ΕΟΚ: «εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, οι ισπανικές αρχές θα μεριμνήσουν ώστε οι ενισχύσεις να χορηγούνται εντός των περιοχών και των μέγιστων ορίων των εθνικών περιφερειακών ενισχύσεων ή εντός των όρων που προβλέπονται στις κοινοτικές οδηγίες σχετικά με τις ενισχύσεις στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με τήρηση των κοινοτικών διατάξεων σχετικά με τη σώρευση ενισχύσεων με διάφορους σκοπούς, καθώς και των ορίων που θεσπίζονται σε συγκεκριμένους τομείς δραστηριότητας της βιομηχανίας, της γεωργίας και της αλιείας.»

⁽⁵²⁾ Το κείμενο του στοιχείου γ) του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 έχει ως εξής: «γ) «νέα ενίσχυση»: κάθε ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστώτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν αποτελούν υφιστάμενη ενίσχυση, καθώς και οι μεταβολές των υφιστάμενων ενισχύσεων».

⁽⁵³⁾ Επιστολή της επίσημης ισπανικής αντιπροσωπείας D/10687 της 19ης Ιανουαρίου 1996.

⁽⁵⁴⁾ Το πόρισμα της αξιολόγησης των εξεταζόμενων ενισχύσεων είναι το αυτό, ανεξαρτήτως εάν η αξιολόγηση βασίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τους κανόνες de minimis για τις κρατικές ενισχύσεις ή στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης στις ενισχύσεις de minimis (βλέπε υποσημείωση 6).

στη Χώρα των Βάσκων. Εν κατακλείδι, και αντίθετα με όσα υποστηρίζουν οι προαναφερθείσες παρατηρήσεις, ουδέποτε υπήρξε απόφαση της Επιτροπής που να ενέκρινε αφηρημένα το «βασκικό φορολογικό σύστημα» και, ως εκ τούτου, οποιοδήποτε καινούριο φορολογικό μέτρο όπως η επίμαχη φοροαπαλλαγή, ή η οποία να την αποστερούσε τουλάχιστον από τον παράνομο χαρακτήρα της ⁽⁵⁸⁾.

6.4. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου με την κοινή αγορά

- (80) Η Επιτροπή επιθυμεί να επαναλάβει εισαγωγικά τον χαρακτήρα του καθεστώτος ενισχύσεων της απαλλαγής του φόρου εταιρειών. Λαμβανομένου υπόψη του γενικού και αφηρημένου χαρακτήρα των καθεστώτων ενισχύσεων, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να εξετάζει αναλυτικά εξατομικευμένα την κατάσταση κάθε επιχείρησης που είναι δυνητικά δικαιούχος. Εν πάση περιπτώσει, η Επιτροπή αγνοεί τις συνθήκες των επιχειρήσεων που υπήρξαν ήδη δικαιούχοι ή που προβλέπεται να γίνουν και επομένως καταρχήν δεν μπορεί να εξετάσει τις επιπτώσεις συγκεκριμένων επιχειρήσεων επί του ανταγωνισμού. Αρκεί να σημειωθεί ότι ορισμένες δυνητικά δικαιούχοι επιχειρήσεις θα μπορούσαν να αποκτήσουν το δικαίωμα για ενισχύσεις οι οποίες δεν συνάδουν με τις οδηγίες, τις κατευθυντήριες γραμμές και τα κοινοτικά πλαίσια που εφαρμόζονται σχετικά. Επιπλέον, η Επιτροπή επαναλαμβάνει ότι, στην απόφασή της για την κίνηση της διαδικασίας, ζήτησε από τις ισπανικές αρχές όλες τις συναφείς πληροφορίες για να μπορέσει να εκτιμήσει τις εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις. Σκοπός του αιτήματος αυτού ήταν προφανώς να μπορέσει να αποκτήσει η Επιτροπή μια γενική ιδέα των πραγματικών συνεπειών του καθεστώτος και δεν διατεινόταν ότι ζητούσε επαρκή στοιχεία για να πραγματοποιήσει επιμέρους αναλύσεις. Οι ισπανικές αρχές δεν διαβίβασαν ωστόσο καμία πληροφορία σχετικά με τις περιπτώσεις εφαρμογής των επίμαχων φοροαπαλλαγών. Γι' αυτό είναι αντιφατικό να κατηγορείται η Επιτροπή, όπως συμβαίνει σε ορισμένες παρατηρήσεις τρίτων, για έλλειψη ακρίβειας στην αξιολόγησή της, ενώ της αρνούνται ταυτόχρονα τη διαβίβαση των ζητηθέντων στοιχείων.

- (81) Δεδομένου ότι το εξεταζόμενο καθεστώς καλύπτει μόνο τη ΣΟΕΕ-(NUTS) III ⁽⁵⁹⁾ της Γκιπούθκοα, πρέπει να εξεταστεί εάν οι ενισχύσεις στην εν λόγω περιοχή μπορούν να τύχουν των περιφερειακών παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ). Η Επιτροπή υπενθυμίζει σχετικά ότι η Γκιπούθκοα ουδέποτε υπήρξε επιλέξιμη για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), δεδομένου ότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ⁽⁶⁰⁾ της ΣΟΕΕ II της Χώρας των Βάσκων, της οποίας αποτελεί μέρος, υπερβαίνει πάντοτε το 75 % του κοινοτικού μέσου όρου. Πράγματι,

σύμφωνα με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις ⁽⁶¹⁾ ⁽⁶²⁾, οι όροι επιλεξιμότητας για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης πληρούνται μόνον εάν η περιοχή, στην περίπτωση της ΣΟΕΕ II, έχει κατά κεφαλήν ΑΕΠ χαμηλότερο του 75 % του κοινοτικού μέσου όρου. Αντιθέτως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων ⁽⁶³⁾, η Γκιπούθκοα υπήρξε περιοχή στην οποία οι κρατικές ενισχύσεις μπορούσαν να θεωρούνται εν μέρει συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, σύμφωνα με την εξαίρεση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

- (82) Οι κρατικές ενισχύσεις που λαμβάνουν τη μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών προωθούν τη δημιουργία, στη Γκιπούθκοα, νέων επιχειρήσεων το αρχικό ποσό της επένδυσης των οποίων και ο αριθμός των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης υπερβαίνουν τα θεσπισθέντα όρια. Ωστόσο, παρά την επίτευξη της ελάχιστης επένδυσης και της ελάχιστης δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, οι εξεταζόμενες φορολογικές ενισχύσεις δεν έχουν τον χαρακτήρα επενδυτικών ενισχύσεων ή ενισχύσεων απασχόλησης. Οι ενισχύσεις αυτές δεν βασίζονται στο ποσό της επένδυσης, στον αριθμό των θέσεων απασχόλησης, ούτε στις αντίστοιχες δαπάνες των ημερομισθίων, αλλά στη φορολογητέα βάση. Εξάλλου, δεν καταβάλλονται μέχρι ενός ορίου το οποίο εκφράζεται σε ποσοστό του ποσού της επένδυσης, του αριθμού των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης ή των αντίστοιχων δαπανών των ημερομισθίων, αλλά μέχρι ενός ορίου το οποίο εκφράζεται ως ποσοστό της φορολογητέας βάσης. Η Επιτροπή τονίζει σχετικά ότι το παράρτημα Ι των κατευθυντηρίων γραμμών για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα αναφέρει ότι «οι φορολογικές ενισχύσεις δύναται να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις όταν η ενίσχυση συνιστά τη φορολογητέα βάση τους. Επιπλέον, στην κατηγορία αυτή μπορεί να ενταχθεί οποιαδήποτε φορολογική ενίσχυση, εάν το ποσό της ενίσχυσης ανταποκρίνεται σε ένα ανώτατο όριο που εκφράζεται ως ποσοστό της επένδυσης». Εξ αυτού συνάγεται ότι ενισχύσεις οι οποίες, όπως στην προκειμένη περίπτωση, δεν συνάδουν με τα κριτήρια αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν επενδυτικές ενισχύσεις.
- (83) Αντιθέτως, οι εν λόγω ενισχύσεις, εφόσον μειώνουν εν μέρει το φόρο που καταβάλλουν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις επί των κερδών τους, έχουν τον χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας. Πράγματι, ο φόρος εταιρειών είναι μια φορολογική επιβάρυνση που πρέπει να είναι υποχρεωτική και να καταβάλλεται περιοδικά από τις επιχειρήσεις στο πλαίσιο

⁽⁵⁸⁾ Βλέπε υποσημείωση 23.

⁽⁵⁹⁾ Στατιστική ονοματολογία εδαφικών ενότητων.

⁽⁶⁰⁾ Κατά κεφαλήν ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) υπολογιζόμενο σε μονάδα αγοραστικής δύναμης (ΜΑΔ).

⁽⁶¹⁾ Οι αναφορές στους περιφερειακούς κανόνες περιορίζονται, στις ακόλουθες αιτιολογικές σκέψεις, στις κατευθυντήριες γραμμές των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα (βλέπε υποσημείωση 17). Στην περίπτωση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν πριν από την έναρξη ισχύος των οδηγιών αυτών, η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίζεται στους κανόνες που ίσχυαν κατά το χρόνο χορήγησής τους. Ωστόσο, δεδομένου ότι τα συναφή μέρη των κανόνων αυτών δεν έχουν μεταβληθεί, στην παρούσα περίπτωση αρκεί η παραπομπή στο πιο πρόσφατο κείμενο.

⁽⁶²⁾ Βλέπε σημείο 3.5 των κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (υποσημείωση 17).

⁽⁶³⁾ Οι διαδοχικοί χάρτες περιφερειακών ενισχύσεων που ίσχυαν μετά την έναρξη της Ισπανίας ήταν ο χάρτης που εγκρίθηκε το 1988 με την απόφαση 88/C 351/04 της Επιτροπής, ο τροποποιηθείς χάρτης (βλέπε ανακοίνωση 96/C 25/03) με απόφαση της 26ης Ιουλίου 1995 και ο χάρτης 2000-2006 που εγκρίθηκε με απόφαση της 11ης Απριλίου 2000.

της τρέχουσας διαχείρισής τους. Επομένως, είναι πλέον ενδεδειγμένο να εξεταστούν οι επίμαχες φορολογικές ενισχύσεις σε σχέση με τυχόν παρεκκλίσεις που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις λειτουργίας.

(84) Η Επιτροπή πρέπει να σημειώσει σχετικά ότι, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα, καταρχήν απαγορεύονται οι περιφερειακές ενισχύσεις που έχουν χαρακτήρα ενισχύσεων λειτουργίας. Μπορεί, ωστόσο, κατ' εξαίρεση, να χορηγηθούν παρόμοιες ενισχύσεις σε περιφέρειες επιλέξιμες για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), εφόσον πληρούν ορισμένους όρους που θεσπίζονται στα σημεία 4.15 έως 4.17 των κατευθυντήριων γραμμών, στις εξαιρετικά απομακρυσμένες περιοχές ή στις περιοχές με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού, εάν έχουν σκοπό να αντισταθμίσουν τις πρόσθετες μεταφορικές δαπάνες. Ωστόσο, το επίπεδο ΣΟΕΕ ΙΙΙ της Γκιπούθκοα δεν είναι επιλέξιμο για την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης και, εξάλλου, η χορήγηση των ενισχύσεων λειτουργίας δεν πληροί τους σχετικούς όρους ⁽⁶⁴⁾. Επιπλέον, η ΣΟΕΕ ΙΙΙ της Γκιπούθκοα δεν έχει χαρακτήρα εξαιρετικά απομακρυσμένης περιοχής ούτε πρόκειται για περιοχή με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού ⁽⁶⁵⁾. Για το λόγο αυτόν, απαγορεύονται τα στοιχεία ενισχύσεων λειτουργίας στη μείωση της φορολογητέας βάσης, ιδίως επειδή δεν χορηγούνται σε περιοχή που τυγχάνει της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α), ούτε σε περιοχή εξαιρετικά απομακρυσμένη, ούτε σε περιοχή με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα. Επομένως, στην παρούσα περίπτωση, οι ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

(85) Η Επιτροπή εκτιμά συνεπώς ότι το εξεταζόμενο καθεστώς φορολογικών ενισχύσεων δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβίβαστο με την κοινή αγορά σύμφωνα με τις περιφερειακές παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης ΕΚ, στο μέτρο που δεν είναι σύμφωνο με τους κανόνες για τις περιφερειακές ενισχύσεις.

(86) Πέραν της εφαρμογής της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων στις ανωτέρω περιπτώσεις, πρέπει να εξεταστεί η πιθανή εφαρμογή της παρέκκλισης αυτής και για άλλους σκοπούς. Αξίζει να σημειωθεί σχετικά ότι η εν λόγω απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν έχει στόχο την ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, δηλαδή την ανάπτυξη δράσεων υπέρ μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, την έρευνα και την ανάπτυξη, την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ή την κατάρτιση σύμφωνα με τους αντίστοιχους κοινοτικούς κανόνες. Στην προκειμένη περίπτωση, οι εν

λόγω φορολογικές ενισχύσεις δεν μπορούν να τύχουν της παρέκκλισης σχετικά με την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) σχετικά με τους προαναφερθέντες στόχους.

(87) Ομοίως, ελλείψει τομεακών περιορισμών, η μείωση της φορολογητέας βάσης μπορεί να χορηγείται χωρίς κανένα περιορισμό σε επιχειρήσεις των ευαίσθητων κλάδων που υπόκεινται σε ειδικές κοινοτικές διατάξεις, όπως εκείνες που εφαρμόζονται στην παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων του παραρτήματος Ι της συνθήκης, την αλιεία, την εξόρυξη άνθρακα, τη χαλυβουργία, τις μεταφορές, τη ναυπηγική βιομηχανία, τις συνθετικές ίνες και την αυτοκινητοβιομηχανία ⁽⁶⁶⁾. Στις παρούσες συνθήκες, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι φορολογικές ενισχύσεις υπό μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών δεν μπορούν να συμμορφώνονται με τις εν λόγω τομεακές διατάξεις. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν πληροί τον όρο να μην προωθεί νέα παραγωγική ικανότητα ούτως ώστε να μην επιδεινώνει το πρόβλημα πλεονάζουσας ικανότητας το οποίο έπληττε ανέκαθεν τους εν λόγω κλάδους. Συνεπώς, όταν ο δικαιούχος ανήκει σε έναν από τους προαναφερθέντες κλάδους, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι ενισχύσεις, εφόσον δεν υπόκεινται στους τομεακούς κανόνες, δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ σχετικά με την προώθηση ορισμένων δραστηριοτήτων.

(88) Οι εξεταζόμενες ενισχύσεις, οι οποίες δεν μπορούν να τύχουν των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης, δεν μπορούν να τύχουν ούτε των λοιπών παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3. Δεν μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α), εφόσον δεν πρόκειται για ενισχύσεις που προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα, δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Επιπλέον, δεν έχουν ως στόχο την προώθηση σημαντικών σχεδίων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ούτε προορίζονται για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους, όπως προβλέπει το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Εξάλλου, δεν δύνανται να τύχουν της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ), εφόσον δεν προορίζονται για την προώθηση του πολιτισμού ή τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Συνεπώς, οι ενισχύσεις δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.

(89) Δεδομένου ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών εκτείνεται σε διάφορα οικονομικά έτη, μένει ενδεχομένως ακόμη να καταβληθεί μέρος των φορολογικών ενισχύσεων. Ωστόσο, οι ενισχύσεις είναι παράνομες και ασυμβίβαστες. Κατά

⁽⁶⁴⁾ Δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των εξαιρετικά απομακρυσμένων περιοχών του άρθρου 299 της συνθήκης.

⁽⁶⁵⁾ Σύμφωνα με το σημείο 3.10.4 των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (βλέπε υποσημείωση 17).

⁽⁶⁶⁾ Για τις τομεακές διατάξεις που ισχύουν σήμερα, εκτός από την Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, βλέπε τις ιστοσελίδες της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού http://europa.eu.int/Comm/Competition/state_aid/legislation/

συνέπεια, οι ισπανικές αρχές οφείλουν να αναστείλουν την πληρωμή τυχόν υπολοίπου της απαλλαγής του φόρου εταιρειών, το οποίο ενδεχομένως οφείλεται ακόμη σε ορισμένους δικαιούχους.

6.5. Ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί

- (90) Σύμφωνα με ορισμένες παρατηρήσεις της Confebask που αναφέρθηκαν παραπάνω, οι εξεταζόμενες ενισχύσεις δεν θα έπρεπε να επιστραφούν λόγω της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης η οποία απορρέει αφενός από το γεγονός ότι επί σειρά ετών η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε τα εξεταζόμενα μέτρα ως κρατικές ενισχύσεις και αφετέρου από την ύπαρξη άλλων φοροαπαλλαγών στην υπόλοιπη επικράτεια του κράτους μέλους τις οποίες δεν αμφισβήτησε η Επιτροπή.
- (91) Αξίζει να σημειωθεί αρχικά ότι η Confebask δεν ισχυρίζεται ότι οι βασικές επιχειρήσεις τις οποίες εκπροσωπεί δεν είχαν αντιληφθεί ότι η απαλλαγή του φόρου εταιρειών η οποία χορηγήθηκε υπό ορισμένους όρους στις νεοσύστατες επιχειρήσεις δεν συνεπαγόταν πλεονέκτημα. Πρέπει, ωστόσο, να εξεταστεί εάν οι επιχειρήσεις αυτές μπορούσαν να έχουν συνείδηση του πλεονεκτήματος που συνεπαγόταν η εν λόγω απαλλαγή.
- (92) Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι η επίμαχη φοροαπαλλαγή δεν εφαρμόστηκε βάσει της διαδικασίας που προβλέπει το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Σύμφωνα με πάγια νομολογία ⁽⁶⁷⁾, οι δικαιούχοι επιχειρήσεις μπορούν μόνο καταρχήν να καταθέσουν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην αξία της ενίσχυσης που έχουν λάβει, όταν αυτή χορηγείται με τήρηση της διαδικασίας που προβλέπει το εν λόγω άρθρο. Πράγματι, μια επιμελής επιχείρηση πρέπει φυσιολογικά να μπορεί να διασφαλίσει ότι έχει τηρηθεί η εν λόγω διαδικασία. Στην παρούσα περίπτωση, η Confebask, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι αγνοούσε τον παράνομο χαρακτήρα των εξεταζόμενων μέτρων δεδομένου ότι είχε επισυνάψει στις παρατηρήσεις της αντίγραφο της αλληλογραφίας που είχε διαμεριστεί μεταξύ της Επιτροπής και των ισπανικών αρχών.
- (93) Η νομολογία ⁽⁶⁸⁾ δεν αποκλείει ασφαλώς το ενδεχόμενο οι δικαιούχοι μιας παράνομης ενίσχυσης να επικαλεσθούν εξαίρετικές περιστάσεις, που έχουν μπορεί να στηρίξουν νόμιμα τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη τους στην ισχύ της ενίσχυσης αυτής, για να αντιταχθούν στην ανάκτηση της ενίσχυσης· ωστόσο, στην προκειμένη περίπτωση δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη καμία από τις ελαφρυντικές συνθήκες που περιλαμβάνονται στις παρατηρήσεις τρίτων. Πράγματι, όσον αφορά την ενδεχόμενη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που απορρέει από το γεγονός ότι η Επιτροπή, επί μακρόν δεν είχε χαρακτηρίσει τα εξεταζόμενα μέτρα κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή τονίζει προκαταρκτικά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, στην περίπτωση των παράνομων ενισχύσεων, δεν υπόκειται στις προθεσμίες που εφαρμόζονται για τις κοινοποιηθείσες ενισχύσεις. Έτσι δεν είναι υποχρεωμένη να εκδίδει αποφάσεις για παράνομες ενισχύσεις, όπως στην παρούσα περίπτωση, σε προθεσμία δύο μηνών ⁽⁶⁹⁾ (σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 5) ούτε σε προθεσμία 18 μηνών ⁽⁷⁰⁾ (σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 6). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, στην επιστολή COM της 25ης Μαΐου 1994, της Επιτροπής προς την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία, η οποία έχει επισυναφεί στις παρατηρήσεις της Confebask, η επιτροπή επιστούσε την προσοχή της ισπανικής κυβέρνησης στην επιστολή που εστάλη στις 3 Νοεμβρίου του 1983 σε όλα τα κράτη μέλη, σχετικά με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 93 παράγραφος 3 της συνθήκης και από την ανακοίνωση που δημοσιεύθηκε στην ΕΕ C 318 της 24.11.1983 στην οποία επαναλαμβανόταν ότι μπορεί να ζητηθεί ανάκτηση κάθε ενίσχυσης που έχει χορηγηθεί παράνομα. Συνεπώς, στην πρώτη επιστολή που απέστειλε στην επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία μετά την καταγγελία που υποβλήθηκε το 1994, η Επιτροπή ειδοποίησε τις ισπανικές αρχές όχι μόνο για τον ενδεχόμενο χαρακτήρα παράνομης ενίσχυσης της εξεταζόμενης φοροαπαλλαγής, καθώς και για το ενδεχόμενο, κατά περίπτωση, να ζητηθεί ανάκτησή της. Επιπλέον, στην αλληλογραφία που διατηρούσε από το 1994 με τις ισπανικές αρχές, η Επιτροπή ουδέποτε χαρακτήρισε την επίμαχη φοροαπαλλαγή συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά ούτε άμεσα ούτε έμμεσα.
- (94) Όσον αφορά τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη που απορρέει από την ύπαρξη άλλων φοροαπαλλαγών στην υπόλοιπη επικράτεια του κράτους μέλους, πρέπει να επαναληφθούν, όπως έχει ήδη γίνει σε άλλη αιτιολογική σκέψη, πολύ διαφορετικά χαρακτηριστικά των εξεταζόμενων μέτρων. Στις συνθήκες αυτές είναι δύσκολο να δικαιολογηθεί η ομοιότητα μεταχείρισης πολύ διαφορετικών μέτρων. Εξάλλου, αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση των άλλων φοροαπαλλαγών, είτε ελλείπει κοινοποίησης, είτε επειδή δεν υπήρξαν καταγγελίες, η Επιτροπή δεν μπόρεσε να αποφανθεί σχετικά με το συμβιβασμό τους. Ούτε αποφάνθηκε ποτέ άμεσα ή έμμεσα σχετικά με τα μέτρα αυτά.
- (95) Όσον αφορά το προηγούμενο της απόφασης RSV ⁽⁷¹⁾, που αναφέρθηκε από τρίτους προς στήριξη της ύπαρξης δικαιο-

⁽⁶⁷⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 14 της απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 στην υπόθεση C-5/89, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1990, σ. I-3437· αιτιολογική σκέψη 51 της απόφασης του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1997 στην υπόθεση C-169/95, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-135, και την αιτιολογική σκέψη 25 της απόφασης της 20ής Μαρτίου 1997 στην υπόθεση C-24/95, Ομόσπονδο κρατίδιο Rheinland-Pfalz κατά Alcan Deutschland GmbH, αίτηση έκδοσης προδικαστικής απόφασης: Bundesverwaltungsgericht, Γερμανία, Συλλογή 1997, σ. I-1591.

⁽⁶⁸⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 16 της απόφασης της 20ής Σεπτεμβρίου 1990 που αναφέρεται στην υποσημείωση 71 και αιτιολογική σκέψη 18 της απόφασης της 10ης Ιουνίου 1993 του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση C-183/91 Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 1993, σ. I-3131.

⁽⁶⁹⁾ Απόφαση για μη διατύπωση αντιρρήσεων και για κίνηση της διαδικασίας επίσημης έρευνας.

⁽⁷⁰⁾ Απόφαση για το κλείσιμο της επίσημης διαδικασίας έρευνας.

⁽⁷¹⁾ Βλέπε υποσημείωση 24.

λογημένης εμπιστοσύνης που απορρέει από το μεγάλο διάστημα που παρήλθε μεταξύ της πρώτης επιστολής της Επιτροπής της 25ης Μαΐου 1994 για την απόφαση της κίνησης της διαδικασίας σχετικά με την εξεταζόμενη φοροαπαλλαγή, είναι σημαντικό να υπογραμμιστούν οι ειδικές συνθήκες της παρούσας υπόθεσης. Στην υπόθεση RSV, η ενίσχυση κοινοποιήθηκε επίσημα στην Επιτροπή, έστω και καθυστερημένα. Εξάλλου, αφορούσε σειρά συμπληρωματικών δαπανών που συνδέονταν με μία πράξη που είχε ήδη αποτελέσει αντικείμενο ενισχύσεων εγκεκριμένων από την Επιτροπή. Αφορούσε έναν τομέα που ελάμβανε από ετών ενισχύσεις εγκεκριμένες από την Επιτροπή. Προς τούτο δεν ήταν αναγκαία η εξαντλητική έρευνα για να αποφασιστεί εάν η ενίσχυση ήταν συμβιβασίμη. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μας απασχολεί, η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε, ούτε συνδέεται με ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή, ούτε αναφέρεται σε έναν τομέα που έχει παλαιότερα λάβει ενισχύσεις. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή εκτιμά ότι στην παρούσα περίπτωση δεν αρμόζει η εφαρμογή της νομολογίας της απόφασης RSV.

- (96) Εξάλλου, αξίζει να σημειωθεί ότι η διάρκεια της προθεσμίας που έχει παρέλθει οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη συνεργασίας των ισπανικών αρχών. Πράγματι, με επιστολή της 19ης Ιανουαρίου 1996 προς την επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία, η Επιτροπή ζήτησε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με ενδεχόμενους δικαιούχους των εξεταζόμενων μέτρων. Με την τηλεομοιοτυπία (φαξ) της 16ης Φεβρουαρίου 1996, η οποία επιβεβαιώθηκε με επιστολή της 19ης Φεβρουαρίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε δεκαπέντε νήμερη παράταση της προθεσμίας απάντησης. Με επιστολή της 21ης Μαρτίου 1996, η επίσημη ισπανική αντιπροσωπεία ζήτησε νέα παράταση 30 ημερών. Οι ισπανικές αρχές, παρότι είχαν ζητήσει τις παρατάσεις αυτές, οι οποίες οδηγούσαν στο ενδεχόμενο μιας απάντησης, δεν ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αυτό της Επιτροπής. Εξάλλου, η Επιτροπή επισημαίνει ότι κατά το διάστημα αυτό οι ισπανικές αρχές ενημερώθηκαν για τις διαδικασίες που είχε κινήσει η Επιτροπή λόγω των καταγγελιών που υποβλήθηκαν το 1996 σχετικά με τις ενισχύσεις υπέρ της Demesa ⁽⁷²⁾ και, το 1997 με τις ενισχύσεις υπέρ της Ramondín ⁽⁷³⁾, σχετικά με τις φοροαπαλλαγές ⁽⁷⁴⁾ που θεσπίστηκαν στην Άλαβα το 1996 και τις οποίες ελάμβαναν, επιπλέον άλλων ενισχύσεων, οι εν λόγω επιχειρήσεις. Όπως συμπεράναν και οι δύο φάκελοι χαρακτηρίζοντας τις φοροαπαλλαγές του 1996 παράνομες και ασυμβίβαστες κρατικές ενισχύσεις, οι πληροφορίες που έλαβαν σχετικά οι ισπανικές αρχές, οι οποίες πόρρω απείχαν από το να κινούν οποιαδήποτε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σχετικά με το συμβιβασίμο της φοροαπαλλαγής, άφηναν να διαφαίνεται το πιθανό ασυμβίβαστο.

⁽⁷²⁾ Φάκελος κρατικής ενίσχυσης σχετικής με την ενίσχυση υπέρ της Demesa (βλέπε υποσημείωση 52): τελική απόφαση 1999/718/EOK (βλέπε υποσημείωση 5).

⁽⁷³⁾ Φάκελος κρατικής ενίσχυσης σχετικής με την ενίσχυση υπέρ της Ramondín: Απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας, 30.3.1999 (EE C 194 της 10.7.1999, σ. 18): τελική απόφαση 2000/795/EK (βλέπε υποσημείωση 27).

⁽⁷⁴⁾ Φάκελοι των ενισχύσεων C-49/99, C-50/99 και C-52/99 που αφορούν αντίστοιχα τα καθεστώτα φορολογικών ενισχύσεων με τη μορφή φοροαπαλλαγών που θεσπίστηκαν από τα αντίστοιχα άρθρα 26 καθενός από τους παρακάτω περιφερειακούς νόμους: περιφερειακός νόμος 24 της 5ης Ιουλίου 1996 της Άλαβα· περιφερειακός νόμος 7 της 4ης Ιουλίου 1996 της Γκιπούσκια και περιφερειακός νόμος 3 της 26ης Ιουνίου της Vizcaya.

- (97) Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή εκτιμά ότι δεν δημιούργησε καμία βάσιμη προσδοκία πιθανού συμβιβασίμου της εξεταζόμενης φοροαπαλλαγής έτσι ώστε οι δικαιούχοι να μην μπορούν να επικαλεστούν δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ούτε ασφάλεια του δικαίου σε σχέση με τη φοροαπαλλαγή αυτήν. Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι «κατά πάγια νομολογία, δικαίωμα να αξιώσει την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης έχει κάθε ιδιώτης ευρισκόμενος σε κατάσταση από την οποία προκύπτει ότι η κοινοτική διοίκηση του έχει δημιουργήσει βάσιμες προσδοκίες [...]». Αντιθέτως, κανείς δεν μπορεί να επικαλεστεί παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης εάν η διοίκηση δεν του έχει δώσει συγκεκριμένες εγγυήσεις» ⁽⁷⁵⁾.

- (98) Εν κατακλείδι, λαμβανομένων υπόψη των ήδη διατυπωθέντων επιχειρημάτων, η Επιτροπή εκτιμά ότι οι δικαιούχοι δεν μπορούν να επικαλεστούν τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου, όπως π.χ. η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ή η ασφάλεια του δικαίου σχετικά με τις ήδη καταβληθείσες ασυμβίβαστες ενισχύσεις. Τίποτε επομένως δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή του άρθρου 14 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, δυνάμει του οποίου «Όταν εκδίδονται αρνητικές αποφάσεις σε περιπτώσεις παράνομης ενίσχυσης, η Επιτροπή αποφασίζει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για να επιτύχει την ανάκτηση της ενίσχυσης από το δικαιούχο». Προς τούτο, στην προκειμένη περίπτωση, οι ισπανικές αρχές οφείλουν να λάβουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν ήδη καταβληθεί με σκοπό να αποκαταστήσουν την οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις εάν δεν τους είχαν χορηγηθεί παράνομα οι εν λόγω ενισχύσεις. Οι ενισχύσεις πρέπει να ανακτηθούν σύμφωνα με τις διαδικασίες και τις διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας και πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους οφειλόμενους τόκους, υπολογιζόμενους από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής αποπληρωμής βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείτο κατά την ημερομηνία αυτήν για τον υπολογισμό του καθαρού ισοδυνάμου επιχορήγησης των περιφερειακών ενισχύσεων στην Ισπανία ⁽⁷⁶⁾.

- (99) Η παρούσα απόφαση αναφέρεται στο καθεστώς και είναι άμεσα εφαρμοστέα, περιλαμβανομένης της ανάκτησης οποιασδήποτε μεμονωμένης ενίσχυσης χορηγήθηκε στο πλαίσιο του καθεστώτος αυτού. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, ως συνήθως, η παρούσα απόφαση εκδίδεται με την επιφύλαξη ότι μεμονωμένες ενισχύσεις δύνανται να θεωρηθούν, εν όλω ή εν μέρει, ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά σε συνάρτηση με τα ίδια χαρακτηριστικά τους, είτε σε μεταγενέστερη απόφαση της Επιτροπής είτε κατ' εφαρμογή των κανονισμών παρέκκλισης.

⁽⁷⁵⁾ Αιτιολογική σκέψη 300 της απόφασης που αναφέρεται στην υποσημείωση 55.

⁽⁷⁶⁾ Επιστολή της Επιτροπής στα κράτη μέλη SG(91)D/4577 της 4ης Μαρτίου 1991. Βλέπε επίσης την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 21ης Μαρτίου 1990 στην υπόθεση C-142/87 Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Άρθρο 3

(100) Βάσει των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι:

- α) η Ισπανία εφάρμοσε παράνομα στη Γκιπούθκοα απαλλαγή του φόρου εταιρειών για ορισμένες νεοσύστατες επιχειρήσεις, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης·
- β) η απαλλαγή του φόρου εταιρειών δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά·
- γ) οι ισπανικές αρχές οφείλουν να αναστείλουν την καταβολή τυχόν υπολοίπου των ενισχύσεων που ενδεχομένως οφείλεται σε ορισμένους δικαιούχους. Όσον αφορά τις ασυμβίβαστες ενισχύσεις που έχουν ήδη καταβληθεί, οι ισπανικές αρχές λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ανάκτησή τους, έτσι ώστε να αποκατασταθεί η οικονομική κατάσταση στην οποία θα βρίσκονταν οι δικαιούχοι επιχειρήσεις αν δεν τους είχαν χορηγηθεί οι παράνομες ενισχύσεις,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση, με τη μορφή απαλλαγής του φόρου εταιρειών, που έδωσε παράνομα σε εφαρμογή η Ισπανία στην Ιστορική Περιοχή της Γκιπούθκοα, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, μέσω του άρθρου 14 του περιφερειακού νόμου αριθ. 18/1993, της 5ης Ιουλίου 1993, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η Ισπανία καταργεί το καθεστώς ενισχύσεων που αναφέρεται στο άρθρο 1 εφόσον αυτό εξακολουθεί να ισχύει.

1. Η Ισπανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τους δικαιούχους των αναφερόμενων στο άρθρο 1 ενισχύσεων που της χορηγήθηκαν παράνομα. Η Ισπανία υποχρεούται να αναστείλει όλες τις καταβολές εκκρεμών ενισχύσεων.

2. Η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης. Οι ανακτώμενες ενισχύσεις περιλαμβάνουν τόκους από το χρόνο κατά τον οποίο τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι το χρόνο της πραγματικής τους ανάκτησης. Οι τόκοι αυτοί υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδυνάμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 4

Η Ισπανία ενημερώνει την Επιτροπή εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε για την εφαρμογή της.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 20 Δεκεμβρίου 2001.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 5ης Ιουνίου 2002

κρατική ενίσχυση σχετικά με φορολογικές απαλλαγές και προνομιακά δάνεια υπέρ επιχειρήσεων κοινής ωφελείας με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου

C 27/99 (ex NN 69/98)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 2006 τελικό]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/193/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα ⁽¹⁾ και έχοντας υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Στις 3 Μαρτίου 1997, υποβλήθηκε στην Επιτροπή καταγγελία σχετικά με εικαζόμενες κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ιταλία με τη μορφή φορολογικών απαλλαγών και πρόσβασης σε προνομιακά δάνεια, σε διάφορες επιχειρήσεις κοινής ωφελείας.
- (2) Με επιστολές της 12ης Μαΐου, της 16ης Ιουνίου και της 21ης Νοεμβρίου 1997, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ζήτησαν από τις ιταλικές αρχές προκαταρκτικές πληροφορίες σχετικά με τα υπό έρευνα μέτρα. Με επιστολή της 17ης Δεκεμβρίου 1997, που καταχωρίστηκε από την Επιτροπή στις 23 Δεκεμβρίου, οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν ορισμένες από τις πληροφορίες που ζητήθηκαν. Κατόπιν αιτήσεως των ιταλικών αρχών, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση στη Ρώμη στις 19 Ιανουαρίου 1998.
- (3) Με επιστολή της 17ης Μαΐου 1999 («απόφαση κίνησης της διαδικασίας»), η Επιτροπή κοινοποίησε στην Ιταλία την απόφασή της να κινήσει, σχετικά με την προαναφερθείσα ενίσχυση, τη διαδικασία που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

- (4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους τρίτους ενδιαφερόμενους να της υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα εν λόγω μέτρα.

- (5) Υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερόμενων. Οι παρατηρήσεις αυτές διαβιβάστηκαν στην Ιταλία, η οποία απάντησε παρουσιάζοντας τις δικές της παρατηρήσεις κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:

- 2 Αυγούστου 1999: πρώτη υποβολή παρατηρήσεων,
- 15 Οκτωβρίου 1999: αίτηση παράτασης της προθεσμίας υποβολής παρατηρήσεων,
- 28 Οκτωβρίου 1999: παρατηρήσεις σχετικά με τα δάνεια του ταμείου παρακαταθηκών και δανείων (Cassa Depositi e prestiti «CDDPP»),
- 14 Δεκεμβρίου 1999: αίτηση παράτασης της προθεσμίας υποβολής παρατηρήσεων,
- 3 Φεβρουαρίου 2000: συμπληρωματικές παρατηρήσεις,
- 8 Φεβρουαρίου 2001: επιστολή με την οποία οι ιταλικές αρχές επισημαίνουν ότι το μέτρο που αναφέρθηκε στις παρατηρήσεις της Federazione Gas Italia («Gas-it») δεν εγκρίθηκε,
- 31 Ιουλίου και 3 Αυγούστου 2001: αιτήσεις παράτασης της χορηγηθείσας προθεσμίας για απάντηση στην επιστολή της Επιτροπής της 25ης Ιουλίου 2001,
- 25 Οκτωβρίου 2001: παρατηρήσεις σχετικά με την «απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης» (βλέπε αιτιολογική σκέψη 16),

⁽¹⁾ ΕΕ C 220 της 31.7.1999, σ. 14.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

- 22 Νοεμβρίου 2001: παρατηρήσεις σχετικά με τα δάνεια του CDDPP,
 - 21 Δεκεμβρίου 2001: παρατηρήσεις σχετικά με τα δάνεια του CDDPP.
- (6) Υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων, κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:
- 10 Σεπτεμβρίου 1999: παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από τις επιχειρήσεις Azienda Elettrica Municipale SpA («AEM») και ACEA SpA («ACEA»),
 - 31 Αυγούστου 1999: παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την Bundesverband der Deutschen Industrie («BDI»),
 - 21 Ιανουαρίου 2000: συμπληρωματικές παρατηρήσεις εκ μέρους της AEM και ACEA.
- (7) Υποβλήθηκαν στην Επιτροπή συμπληρωματικές παρατηρήσεις εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:
- 16 Μαρτίου 2000: παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την Confservizi CISPEL («CISPEL»),
 - 13 Μαρτίου και 17 Απριλίου 2000: παρατηρήσεις της Gas-it σχετικά με ένα νέο μέτρο που προβλέφθηκε από το ιταλικό κράτος για τη χορήγηση νέας ενίσχυσης πλην του μέτρου που αποτελεί ήδη αντικείμενο εξέτασης,
 - 11 Απριλίου 2000: παρατηρήσεις της Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA («AMGA»).
- (8) Τέλος, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή και άλλες παρατηρήσεις εκ μέρους των επιχειρήσεων AMGA, ACEA και AEM στις 12 Ιουνίου 2000. Στις 7 Ιουλίου 2000, τα ίδια αυτά μέρη έστειλαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις σχετικά με την απόφαση που εκδόθηκε από το Πρωτοδικείο στην υπόθεση Alzetta Mauro ⁽³⁾.
- (9) Εξάλλου, η Επιτροπή απηύθυνε επιστολές προς τις ιταλικές αρχές κατά τις ακόλουθες ημερομηνίες:
- 23 Αυγούστου 1999: πρώτη επιστολή μετά την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας,
 - 1η Οκτωβρίου 1999: επιστολή διαβίβασης των παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν από τρίτους ενδιαφερόμενους,
- 5 Οκτωβρίου 1999: υπενθύμιση σχετικά με την επιστολή της 23ης Αυγούστου 1999,
- 25 Οκτωβρίου 1999: χορήγηση παράτασης για την υποβολή συμπληρωματικών παρατηρήσεων,
- 4 Φεβρουαρίου 2000: επιστολή διαβίβασης άλλων παρατηρήσεων εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων,
- 21 Ιανουαρίου 2000: υπενθύμιση σχετικά με την επιστολή της 23ης Αυγούστου 1999,
- 11 και 14 Απριλίου 2000: επιστολή διαβίβασης άλλων παρατηρήσεων εκ μέρους τρίτων ενδιαφερομένων,
- 25 Απριλίου 2000: ειδοποίηση για την υποχρέωση κοινοποίησης των νέων μέτρων κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης, σχετικά με τη νέα ενίσχυση που αναφέρθηκε εκ μέρους της Gas-it,
- 25 Ιουλίου 2001: αίτηση διευκρίνσεων για την απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης (βλέπε αιτιολογική σκέψη 16),
- 17 Αυγούστου 2001: χορήγηση παράτασης για την υποβολή συμπληρωματικών παρατηρήσεων.
- (10) Εξάλλου, η Επιτροπή συνάντησε τους εκπροσώπους της ACEA και της AEM στις 18 Νοεμβρίου 1999, 23 Μαρτίου και 20 Ιουνίου 2000. Στις 14 Απριλίου 2000, συνάντησε τους εκπροσώπους της GAS-it.
- (11) Η Επιτροπή συνάντησε τις ιταλικές αρχές στις 24 Οκτωβρίου 2001.

2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

2.1. Εθνική νομική βάση

⁽³⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Ιουνίου 2000, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 έως 607/97, T-1/98, T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98, Συλλογή 2000, σ. II-2319.

(12) Στην Ιταλία, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης (κοινότητες) παρέχουν παραδοσιακά στους διοικούμενους, άμεσα ή έμμεσα, ποικίλες τοπικές υπηρεσίες ⁽⁴⁾ (π.χ. διανομή και επεξεργασία υδάτων, μέσα μαζικής μεταφοράς, διανομή φυσικού αερίου κ.λπ.) με προσφυγή σε διάφορα μέσα οργάνωσης. Το 1990, ο νόμος 142 της 8ης Ιουνίου 1990 («νόμος 142/90») επέφερε μία μεταρρύθμιση των νόμιμων μέσων οργάνωσης που προσφέρονταν στις κοινότητες για τη διαχείριση των υπηρεσιών αυτών. Δυνάμει του άρθρου 22 του εν λόγω νόμου, όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από το άρθρο 17 σημείο 58 του νόμου 127 της 15ης Μαΐου 1997, η κοινότητα μπορεί να παρέχει τις υπηρεσίες:

⁽⁴⁾ Συνήθως μέσω ανεξάρτητων διοικητικών φορέων, που καλούνται δημοτικές επιχειρήσεις.

- α) άμεσα (κρατική διαχείριση)· «εταιρείες νόμου 142/90») και σχετικά με το συμβιβασμό τους προς την κοινή αγορά. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τις ακόλουθες διατάξεις:
- β) μέσω ενός χωριστού διοικητικού και λογιστικού φορέα (ειδική επιχείρηση)·
- γ) μέσω ενός οργανισμού για μη εμπορικές υπηρεσίες·
- δ) μέσω εκχώρησης σε δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις (εκχώρηση σε τρίτους)·
- ε) μέσω της σύστασης εμπορικών εταιρειών (συμμετοχικών εταιρειών) ή εταιρειών περιορισμένης ευθύνης με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου.
- (13) Το άρθρο 12 του νόμου 498 του 1992 (στο εξής: «νόμος 498/92») εισήγαγε μια συμπληρωματική δυνατότητα για τη διαχείριση των υπηρεσιών αυτών, ήτοι τη σύσταση συμμετοχικών εταιρειών με μειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου.
- (14) Κατά κανόνα, στις περιπτώσεις δημοσίων υπηρεσιών που παρέχονται άμεσα από την κοινότητα ή μέσω ενός χωριστού λογιστικού φορέα, ο παρέχων υπηρεσίες δεν μπορεί να ασκεί δραστηριότητα εκτός της επικράτειας της κοινότητας στην οποία υπάγεται ⁽⁵⁾. Αντίθετα, οι συμμετοχικές εταιρείες που η σύστασή τους γίνεται δυνάμει του νόμου 142/90 δεν περιορίζονται από το νόμο σε μία εδαφική επικράτεια ή σε προκαθορισμένες δραστηριότητες και κατά κανόνα ασκούν τη δραστηριότητά τους ως συνήθεις εμπορικές εταιρείες και υπόκεινται στους κανόνες του ιδιωτικού και εμπορικού δικαίου ⁽⁶⁾.
- 2.2. Λεπτομερής περιγραφή των μέτρων
- (15) Στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις σχετικά με το χαρακτηρισμό ως κρατικών ενισχύσεων, δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης, ορισμένων εθνικών μέτρων που εφαρμόζονται σε συμμετοχικές εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου που συστάθηκαν δυνάμει του νόμου 142/90 (στο εξής
- α) συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 3 σημείο 69 του νόμου 549 της 28ης Δεκεμβρίου 1995 και του άρθρου 13α του νομοθετικού διατάγματος 6 της 12ης Ιανουαρίου 1991 ⁽⁷⁾·
- β) συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 3 σημείο 70 του νόμου 549/1995 και του άρθρου 66 σημείο 14 του νομοθετικού διατάγματος 331 της 30ής Αυγούστου 1993 ⁽⁸⁾·
- γ) άρθρο 9α που εισάχθηκε από το νόμο 488 της 9ης Αυγούστου 1986, «Μετατροπή σε νόμο, με τροποποιήσεις του νομοθετικού διατάγματος 318 της 1ης Ιουλίου 1986 για τη λήψη επείγοντων μέτρων υπέρ των δημοσίων οικονομικών» (στο εξής: άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986).
- (16) Το άρθρο 3 σημεία 69 και 70 του νόμου 549/1995 επιφυλάσσει ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς στις συμμετοχικές εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου που συστάθηκαν δυνάμει του νόμου 142/90, ήτοι:
- α) απαλλαγή από όλους τους φόρους μεταβίβασης των στοιχείων ενεργητικού που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της μετατροπής ειδικών επιχειρήσεων και δημοτικών επιχειρήσεων σε συμμετοχικές επιχειρήσεις (στο εξής: «απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης»·)
- β) απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος κατά τη διάρκεια τριών ετών και το αργότερο μέχρι το οικονομικό έτος 1999, υπέρ συμμετοχικών εταιρειών με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου (στο εξής: «τριετής απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος»·)
- (17) Συγκεκριμένα, οι συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 3 σημεία 69 του νόμου 549/95 και του άρθρου 13α του νομοθετικού διατάγματος 6 της 12ης Ιανουαρίου 1991 (στο εξής: «το σημείο 69»), θεσπίζουν ότι η μεταφορά στοιχείων ενεργητικού που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της μετατροπής ειδικών επιχειρήσεων και δημοτικών επιχειρήσεων σε συμμετοχικές εταιρείες οι οποίες συνίστανται δυνάμει του νόμου 142/90 και του νόμου 498/92 απαλλάσσονται των:
- α) δικαιωμάτων καταχώρισης·
- β) παραβόλων·
- γ) φόρου προστιδευμένης αξίας ακινήτων (INVIM)·

⁽⁵⁾ Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 1 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 902 της 4ης Οκτωβρίου 1986, μία κοινότητα δύναται με τη συμφωνία των λοιπών ενδιαφερομένων κοινοτήτων να διευρύνει το εδαφικό πλαίσιο δραστηριότητας της επιχείρησης της στα εδάφη των κοινοτήτων αυτών. Πάντως, η ιταλική νομολογία υπάγει τη δυνατότητα αυτή σε συγκεκριμένους όρους: βλέπε για παράδειγμα, Συμβούλιο Επικρατείας, τμήμα IV, 29 Σεπτεμβρίου 1988 αριθ. 1291· τμήμα V, 3 Αυγούστου 1995, αριθ. 1159· τμήμα V, 14 Νοεμβρίου 1996, αριθ. 1374.

⁽⁶⁾ Βλέπε, για παράδειγμα, Corte di cassazione Sezioni unite (Άρειος Πάγος, Ολομέλεια), 6 Μαΐου 1995, αριθ. 4989.

⁽⁷⁾ Όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 80 της 15ης Μαρτίου 1991.

⁽⁸⁾ Όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 427 της 29ης Οκτωβρίου 1993.

- δ) τελών υποθήκης και κτηματολογίου·
- ε) οποιουδήποτε άλλου φόρου συνδέεται με τη μεταβίβαση.
- (18) Το φορολογικό καθεστώς που προβλέπεται στο σημείο 69 επιβεβαιώθηκε από το άρθρο 115 παράγραφος 6 και το άρθρο 118 παράγραφοι 1 και 2, του νομοθετικού διατάγματος 267 της 18ης Αυγούστου 2000.
- (19) Οι συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 3 σημείο 70 του νόμου 549/95 και του άρθρου 66 σημείο 14 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 331 της 30ής Αυγούστου 1993 ⁽⁹⁾ (στο εξής: «το σημείο 70»), προβλέπουν την απαλλαγή, κατά τη διάρκεια τριών ετών, του IRPEG (φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων) και IJOR (τοπικού φόρου εισοδήματος) υπέρ εταιρειών του νόμου 140/90, από της ημερομηνίας κτήσης της νομικής προσωπικότητας και το αργότερο μέχρι το οικονομικό έτος που ολοκληρώνεται στις 31 Δεκεμβρίου 1999.
- (20) Το άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 αναγνώρισε στις συμμετοχικές εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου που παρέχουν υπηρεσίες κοινής ωφελείας τη δυνατότητα να συνάπτουν δάνεια με μειωμένο επιτόκιο από το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων («CDDPP»). Σύμφωνα με τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν εκ μέρους των ιταλικών αρχών, τα δάνεια αυτά χορηγήθηκαν σε εταιρείες του νόμου 142/90 από το 1994 έως το 1998 ⁽¹⁰⁾. Τα δάνεια που εξετάστηκαν στο πλαίσιο της παρούσας απόφασης είναι αποκλειστικά εκείνα που χορηγήθηκαν σε συμμετοχικές εταιρείες οι οποίες συστάθηκαν δυνάμει του νόμου 142/90, σύμφωνα με το άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986.
- 3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΡΙΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ**
- (21) Υποβλήθηκαν στην Επιτροπή παρατηρήσεις εκ μέρους διαφόρων ενδιαφερομένων.
- (22) Ορισμένες επιχειρήσεις (AEM, AMGA και ACEA) υπέβαλαν τις ακόλουθες παρατηρήσεις:
- α) τα μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση. Δεδομένου ότι οι τομείς στους οποίους ασκούν δραστηριότητες οι εταιρείες βάσει του νόμου 142/90 δεν ήταν ανοικτοί στον ανταγωνισμό, τα υπό εξέταση μέτρα δεν μπορούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό. Κατά συνέπεια, ελλείπει
- ένα σημαντικό στοιχείο της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης, ήτοι η «στρέβλωση του ανταγωνισμού».
- β) σε κάθε περίπτωση, έστω και αν τα εν λόγω μέτρα θα έπρεπε να θεωρηθούν ως κρατικές ενισχύσεις, θα επρόκειτο για ενισχύσεις που θα λάμβαναν το χαρακτηρισμό των υπαρχουσών ενισχύσεων·
- γ) επικουρικά, οι ενισχύσεις θα έπρεπε οπωσδήποτε να κριθούν συμβιβάσιμες δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), διότι, έστω και αν ήταν μεταβατικές, προορίζονταν να διευκολύνουν τη μετατροπή και αναδιάρθρωση εταιρειών ώστε να τους επιτραπεί να διαχειριστούν το πέρασμα από μία κατάσταση κλειστής αγοράς σε μία κατάσταση ελεύθερης αγοράς.
- (23) Σχετικά με την ανωτέρω αιτιολογική σκέψη 22 στοιχείο α), οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις υποστηρίζουν ότι οι εταιρείες του νόμου 142/90 παρείχαν αποκλειστικές υπηρεσίες στην επικράτεια της κοινότητας στην οποία υπάγονταν. Κατόπιν τούτου δεν συμμετείχαν στους διαγωνισμούς για την ανάθεση της παροχής υπηρεσιών στην εδαφική επικράτεια άλλων κοινοτήτων, με μοναδική εξαίρεση τον διαγωνισμό για τη διαχείριση του υδραγωγείου του Arezzo, στην οποία συμμετείχαν η ACEA, η AMGA και η γενική εταιρεία υδάτων ⁽¹¹⁾. Εξάλλου η AMGA υπέβαλε προσφορά από κοινού με τη Lyonnaise des eaux, για την εκχώρηση της διαχείρισης της υπηρεσίας υδάτων του Alto Valdarino ⁽¹²⁾. Οι προαναφερθείσες επιχειρήσεις πιστοποιούν επίσης ότι τα εν λόγω μέτρα δεν ευνόησαν την πρόσβαση των εταιρειών του νόμου 142/90 σε νέες αγορές, διότι το φορολογικό πλεονέκτημα ήταν ασήμαντο σε συνάρτηση με το κόστος διεύθυνσης στις νέες αγορές (για παράδειγμα, στον τομέα των τηλεπικοινωνιών).
- (24) Όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 22 στοιχείο β), οι επιχειρήσεις αυτές πιστοποιούν ότι ο χαρακτηρισμός των εν λόγω μέτρων ως υφιστάμενων κρατικών ενισχύσεων βασίζεται σε δύο σειρές επιχειρημάτων. Κατ' αρχάς υπογραμμίζουν ότι οι κοινότητες και οι δημοτικές επιχειρήσεις απαλλάσσονταν του φόρου εισοδήματος από τις αρχές του αιώνα. Σε οικονομικό επίπεδο, οι νέες εταιρείες του νόμου 142/90 είναι οι ίδιες ειδικές επιχειρήσεις που επωφελούντο της απαλλαγής αυτής. Πράγματι, η τριετής απαλλαγή που θεσπίζεται στο σημείο 70 καθορίζει ένα όριο σε μία προγενέστερη φορολογική απαλλαγή, πράγμα που συνεπάγεται ότι το σημείο 70 δεν συνιστά ούτε νέο μέτρο ούτε την τροποποίηση υπάρχοντος μέτρου και πρέπει να χαρακτηριστεί ως υπάρχουσα ενίσχυση.

⁽⁹⁾ Οι διατάξεις θεσπίζουν ότι το φορολογικό καθεστώς που προβλέπεται για την τοπική αυτοδιοίκηση η οποία ελέγχει την εταιρεία του νόμου 142/90 εφαρμόζεται στην συμμετοχική εταιρεία κατά τη διάρκεια τριών ετών από της κτήσης της νομικής προσωπικότητας. Για τους λόγους αυτούς η συμμετοχική εταιρεία επωφελείται της εν λόγω τριετούς απαλλαγής από τους φόρους εισοδήματος.

⁽¹⁰⁾ Παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών της 28ης Οκτωβρίου 1999 και της 21ης Δεκεμβρίου 2001.

⁽¹¹⁾ Παρατηρήσεις της AEM και της ACEA της 21ης Ιανουαρίου 2000, σημείο 28.

⁽¹²⁾ Παρατηρήσεις της AMGA της 11ης Απριλίου 2000, σημείο 23. Δεν είναι σαφές εάν οι παρατηρήσεις αυτές αναφέρονται στην πρόσκληση υποβολής προσφορών την οποία περιέλαβαν στις παρατηρήσεις τους η AEM και η ACEA στις 21 Ιανουαρίου 2000.

(25) Στη συνέχεια και γενικότερα, το γεγονός ότι κατά την εποχή της έναρξης ισχύος των εξεταζόμενων μέτρων, οι αγορές για τις οποίες ασκούσαν δραστηριότητες οι εταιρείες του νόμου 142/90 ήταν κλειστές στον ανταγωνισμό, συνεπάγεται ότι όλα τα εν λόγω μέτρα θα έπρεπε να θεωρηθούν αυτή τη στιγμή ως υπάρχουσα ενίσχυση [βλέπε ιδίως το άρθρο 1 στοιχείο β) σημείο ν) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ⁽¹³⁾ και την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Alzetta Mauro ⁽¹⁴⁾].

(26) Όσον αφορά το θέμα που τίθεται στην αιτιολογική σκέψη 22 στοιχείο γ), οι AEM, AMGA και ACEA εξήγησαν ότι τα υπό εξέταση μέτρα είχαν ως αποκλειστικό στόχο το να διευκολύνουν το πέρασμα από μια δομή μονοπωλιακής αγοράς σε ένα καθεστώς ανταγωνισμού και να επιτρέψουν τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στη διαχείριση τοπικών υπηρεσιών και την ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών αυτών. Για τους λόγους αυτούς, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι τα εν λόγω μέτρα εμπίπτουν στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) διότι πρόκειται για ενισχύσεις που προορίζονται να διευκολύνουν την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων και πιο συγκεκριμένα την παροχή τοπικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας. Η Επιτροπή αποφάνθηκε ήδη υπέρ του συμβιβασμού δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) μιας ενίσχυσης που προορίζεται να διευκολύνει το πέρασμα από μια δομή μονοπωλιακής αγοράς σε μια ανταγωνιστική δομή [βλέπε ιδίως την απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση Milk Marketing Board ⁽¹⁵⁾ και την απόφαση σχετικά με τα ολλανδικά κρατικά μέσα μεταφοράς ⁽¹⁶⁾].

(27) Τέλος, οι εν λόγω τρίτοι επιβεβαίωσαν ότι τα μέτρα δεν προκαλούσαν διακρίσεις, εφόσον οι δυνητικοί ιδιώτες ανταγωνιστές των εταιρειών του νόμου 142/90 δεν χρειάζονταν να μετατραπούν σε εταιρείες ιδιωτικού δικαίου ώστε να ασκήσουν ελεύθερα δραστηριότητες στην αγορά και επιπλέον, το κράτος δεν είχε λιγότερους πόρους από εκείνους τους οποίους δικαιούται, εφόσον οι ελλείπουσες φορολογικές εισπράξεις αντισταθμίστηκαν από αύξηση των πόρων των κοινοτήτων.

(28) Η Cispel —ομοσπονδία εταιρειών του νόμου 142/90 και ειδικών επιχειρήσεων— παρατήρησε τα ακόλουθα:

α) κατά την εποχή της έκδοσης των υπό εξέταση μέτρων, ο εν λόγω τομέας διεπόταν από μία κατάσταση νόμιμου μονοπωλίου. Οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν

να διατηρήσουν την άμεση διαχείριση ορισμένων υπηρεσιών στην επικράτεια τους ή μπορούν να αναθέσουν τη διαχείριση σε τρίτους μέσω εκχώρησης με την αναγνώριση αποκλειστικών δικαιωμάτων. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχει ανταγωνισμός και η έλλειψη ανταγωνισμού συνεπάγεται ότι το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1·

β) τα εν λόγω μέτρα προορίζονταν να διευκολύνουν τη μετατροπή των δημοσίων επιχειρήσεων που διέπονταν από το δημόσιο δικαίο σε εταιρείες που υπάγονται στο ιδιωτικό δικαίο, περνώντας από μία κατάσταση μονοπωλίου σε μία κατάσταση ανταγωνισμού. Δεν σημειώθηκε καμία διάκριση μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, εφόσον αυτές οι τελευταίες βρίσκονταν σε διαφορετική θέση, εφόσον δεν χρειάζονταν μετατροπή για να ασκούν δραστηριότητες στην αγορά. Συνεπώς, τα μέτρα αυτά θα έπρεπε να θεωρηθούν τουλάχιστον ως συμβατή ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), εφόσον πρόκειται για ενίσχυση που προορίζεται για να διευκολύνει την ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων·

γ) εξάλλου, τα εξεταζόμενα μέτρα δεν αποτελούν ενίσχυση, διότι: i) οι εταιρείες του νόμου 142/90 δεν είναι επιχειρήσεις σύμφωνα με το δικαίο του ανταγωνισμού· ii) τα μέτρα περιορίζονται να αντισταθμίσουν τις επιπλέον δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας που ανατέθηκε στις εταιρείες αυτές· iii) δεν χρηματοδοτούνται από κρατικούς πόρους, εφόσον το κράτος προβαίνει σε φορολογική απαλλαγή σε κεντρικό επίπεδο, αλλά κερδίζει σε τοπικό επίπεδο· iv) πρόκειται για γενικά μέτρα· v) δικαιολογούνται από τη φύση και τη γενική οικονομία του συστήματος· σύμφωνα με το ιταλικό φορολογικό δικαίο, ο νομοθέτης διαθέτει μεγάλο περιθώριο ελιγμών για να καθορίσει τα φορολογητέα πρόσωπα· συνεπώς είχε την ευχέρεια να καθορίσει μια μεταβατική περίοδο απαλλαγής υπέρ των εταιρειών του νόμου 142/90· vi) τα μέτρα δεν επηρέασαν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εφόσον τα αγαθά και οι υπηρεσίες που παράχθηκαν από τους αποδέκτες δεν αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών, αλλά προορίζονται αποκλειστικά για την τοπική αγορά· vii) η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης δεν συνεπάγεται κανένα πλεονέκτημα για τις συμμετοχικές επιχειρήσεις, εφόσον οι φόροι αυτοί σε κάθε περίπτωση θα καλύπτονταν από την κοινότητα.

(29) Επικουρικά, η Cispel πιστοποιεί ότι τα εν λόγω μέτρα αιτιολογούνται μέσω της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β) της συνθήκης για τις «ενισχύσεις που προορίζονται για τη θεραπεία μιας σοβαρής διαταραχής της οικονομίας ενός κράτους μέλους» και από το άρθρο 86 παράγραφος 2.

⁽¹³⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1989, σ. 1.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε υποσημείωση 3.

⁽¹⁵⁾ Υπόθεση C 45/93 (N 663/93) (ΕΕ C 100 της 9.4.1994, σ. 9).

⁽¹⁶⁾ Υπόθεση N 199/99 (τοπικές ολλανδικές υπηρεσίες μέσων μαζικής μεταφοράς) (ΕΕ C 379 της 31.12.1999, σ. 11).

- (30) Ο σύνδεσμος γερμανών βιομηχάνων (Bundesverband der Deutschen Industrie) παρατήρησε ότι οι φορολογικές απαλλαγές και τα δάνεια με μειωμένο επιτόκιο υπέρ επιχειρήσεων που ελέγχονταν από το κράτος θα μπορούσαν να προκαλέσουν στρεβλώσεις του ανταγωνισμού όχι μόνο στην Ιταλία αλλά επίσης και στη Γερμανία.
- (31) Η Gas-it —μία ιταλική ένωση επιχειρηματιών του τομέα της διανομής φυσικού αερίου που ασκεί δραστηριότητες στο πλαίσιο συμβάσεων παραχώρησης που ανατίθενται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης— δηλώνει ότι τα μέτρα που αναφέρθηκαν από την Επιτροπή συνιστούν κρατική ενίσχυση. Ειδικότερα, η τριετής απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος συνιστά προφανώς κρατική ενίσχυση με την έννοια ότι οι ιδιωτικές επιχειρήσεις που ασκούν τις ίδιες δραστηριότητες με τις εταιρείες του νόμου 142/90 οφείλουν, αντίθετα από αυτές τις τελευταίες, να καταβάλουν περίπου το 50 % των κερδών τους ως φόρο εισοδήματος. Η Gas-it υπογράμμισε επίσης ότι το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) δεν μπορούσε να τύχει εφαρμογής για να αιτιολογήσει τα μέτρα αυτά, εφόσον δεν προορίζονταν να διευκολύνουν την ανάπτυξη ενός ολόκληρου οικονομικού τομέα, αλλά απλώς για να προσφέρουν πλεονεκτήματα σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στον εν λόγω τομέα δυνάμει της νομικής τους μορφής (επιχειρήσεις που μετατράπηκαν σε συμμετοχικές εταιρείες) και της διάρθρωσης του κεφαλαίου τους (πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου και μειοψηφική ιδιωτική συμμετοχή). Τέλος, η Gas-it παρατήρησε ότι οι ιταλικές αρχές ετοιμάζονταν να συζητήσουν ένα νομοσχέδιο που ανέθετε πρόσθετα πλεονεκτήματα στις εταιρείες του νόμου 142/90. Πάντως, στις 8 Φεβρουαρίου 2001, οι ιταλικές αρχές πληροφόρησαν την Επιτροπή ότι η εξέταση του εν λόγω σχεδίου είχε σταματήσει.
- (32) Οι ιταλικές αρχές παρατηρούν ότι τα εξεταζόμενα μέτρα εφαρμόζονται μόνον σε επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται αποκλειστικά με παροχή υπηρεσιών τις οποίες οι εν λόγω αρχές ορίζουν ως τοπικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας, ήτοι υπηρεσίες που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο στους τομείς του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου, του ύδατος, των μεταφορών, των απορριμμάτων και των φαρμακευτικών προϊόντων. Οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι τα μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση για τους ακόλουθους λόγους:
- α) δεν προκάλεσαν καμία στρέβλωση του ανταγωνισμού εφόσον, όταν τέθηκαν σε ισχύ, οι τομείς στους οποίους ασκούσαν δραστηριότητες οι εταιρείες του νόμου 142/90 δεν ήταν ανοικτοί στον ανταγωνισμό·
- β) δεν επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εφόσον η δραστηριότητα των εξεταζόμενων επιχειρήσεων έχει καθαρά τοπική διάσταση·
- γ) δεν χορηγούνται μέσω κρατικών πόρων· συνεπώς το κράτος δεν χάνει πόρους τους οποίους δικαιούται.
- (33) Οι αρχές πιστοποιούν εξάλλου ότι, εάν τα εν λόγω μέτρα είχαν θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση, θα έπρεπε να θεωρηθούν ως υπάρχουσα ενίσχυση, εφόσον κατά την εποχή της έκδοσής τους, οι σχετικοί οικονομικοί τομείς δεν ήταν ανοικτοί στον ανταγωνισμό. Επικουρικά, οι εν λόγω ενισχύσεις θα ήταν συμβατές προς τη συνθήκη, δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) (ενίσχυση υπέρ της αναδιάρθρωσης) και του άρθρου 86 παράγραφος 2 (υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος) της συνθήκης.
- (34) Όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι τα εν λόγω μέτρα επέτρεψαν σε δημόσιες επιχειρήσεις που παρείχαν τοπικές υπηρεσίες να αναπτυχθούν σε μια ανταγωνιστικότερη δομή αγοράς. Εξάλλου, πιστοποιούν ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε ήδη για τη συμβατότητα των ενισχύσεων που προορίζονται να διευκολύνουν το πέρασμα από μια κατάσταση μονοπωλίου σε μια κατάσταση ελεύθερου ανταγωνισμού και προσθέτουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του χαμηλού ακόμη βαθμού ανταγωνισμού⁽¹⁷⁾ στους σχετικούς τομείς, ο προβλεπόμενος όρος στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), ότι «η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντίκειτο στο κοινό συμφέρον» πληροίται.

4. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΙΤΑΛΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

- (32) Οι ιταλικές αρχές παρατηρούν ότι τα εξεταζόμενα μέτρα εφαρμόζονται μόνον σε επιχειρήσεις οι οποίες ασχολούνται αποκλειστικά με παροχή υπηρεσιών τις οποίες οι εν λόγω αρχές ορίζουν ως τοπικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας, ήτοι υπηρεσίες που παρέχονται σε τοπικό επίπεδο στους τομείς του ηλεκτρισμού, του φυσικού αερίου, του ύδατος, των μεταφορών, των απορριμμάτων και των φαρμακευτικών προϊόντων. Οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι τα μέτρα δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση για τους ακόλουθους λόγους:
- α) δεν προκάλεσαν καμία στρέβλωση του ανταγωνισμού εφόσον, όταν τέθηκαν σε ισχύ, οι τομείς στους οποίους ασκούσαν δραστηριότητες οι εταιρείες του νόμου 142/90 δεν ήταν ανοικτοί στον ανταγωνισμό·
- β) δεν επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, εφόσον η δραστηριότητα των εξεταζόμενων επιχειρήσεων έχει καθαρά τοπική διάσταση·
- γ) δεν χορηγούνται μέσω κρατικών πόρων· συνεπώς το κράτος δεν χάνει πόρους τους οποίους δικαιούται.
- (33) Οι αρχές πιστοποιούν εξάλλου ότι, εάν τα εν λόγω μέτρα είχαν θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση, θα έπρεπε να θεωρηθούν ως υπάρχουσα ενίσχυση, εφόσον κατά την εποχή της έκδοσής τους, οι σχετικοί οικονομικοί τομείς δεν ήταν ανοικτοί στον ανταγωνισμό. Επικουρικά, οι εν λόγω ενισχύσεις θα ήταν συμβατές προς τη συνθήκη, δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) (ενίσχυση υπέρ της αναδιάρθρωσης) και του άρθρου 86 παράγραφος 2 (υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος) της συνθήκης.
- (34) Όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι τα εν λόγω μέτρα επέτρεψαν σε δημόσιες επιχειρήσεις που παρείχαν τοπικές υπηρεσίες να αναπτυχθούν σε μια ανταγωνιστικότερη δομή αγοράς. Εξάλλου, πιστοποιούν ότι η Επιτροπή αποφάνθηκε ήδη για τη συμβατότητα των ενισχύσεων που προορίζονται να διευκολύνουν το πέρασμα από μια κατάσταση μονοπωλίου σε μια κατάσταση ελεύθερου ανταγωνισμού και προσθέτουν ότι, λαμβανομένου υπόψη του χαμηλού ακόμη βαθμού ανταγωνισμού⁽¹⁷⁾ στους σχετικούς τομείς, ο προβλεπόμενος όρος στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), ότι «η ενίσχυση δεν πρέπει να αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντίκειτο στο κοινό συμφέρον» πληροίται.
- (35) Όσον αφορά την παρέκκλιση που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης, οι ιταλικές αρχές ισχυρίζονται ότι όλες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω άρθρο θα έπρεπε να εφαρμοστεί στα μέτρα αυτά. Τα μέτρα αφορούν όλες τις δημόσιες επιχειρήσεις που παρέχουν αυτό το είδος των υπηρεσιών. Μόνον η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος αφορά αποκλειστικά τις επιχειρήσεις με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου, αλλά αυτό προέρχεται από το γεγονός ότι ο ασκούμενος έλεγχος εκ μέρους των δημοσίων αρχών σε αυτό το είδος των επιχειρήσεων είναι μεγαλύτερος από εκείνον τον οποίον ασκούν στις επιχειρήσεις όπου η συμμετοχή τους είναι μειοψηφική.
- (36) Όσον αφορά το σημείο 69, οι ιταλικές αρχές παρατηρούν επίσης ότι, από τη μια πλευρά, οι εν λόγω φόροι βαρύνουν τον προϋπολογισμό των κοινοτήτων, και αυτός είναι ο λόγος που το μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι προσφέρει πλεονέκτημα στις εταιρείες του νόμου 142/90 και ότι, από την άλλη πλευρά, η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης θα έπρεπε να είναι ένα μέτρο που να αιτιολογείται από τη φύση και την οικονομία του συστήματος.

⁽¹⁷⁾ Παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών της 2ας Αυγούστου 1999, σ. 10.

(37) Όσον αφορά την τελευταία αυτή αιτιολόγηση, οι ιταλικές αρχές κατ' αρχάς υπογράμμισαν ότι, από ουσιαστικής απόψεως, η σύσταση μιας εταιρείας του νόμου 142/90 δεν μπορεί να εξομοιωθεί με εκείνη μιας συνήθους εμπορικής εταιρείας. Στη συνέχεια, η εν λόγω απαλλαγή αποτελεί εφαρμογή της αρχής της φορολογικής ουδετερότητας. Πρόκειται για μία αρχή που διέπει την ιταλική φορολογική νομοθεσία και κυριαρχεί στη μετατροπή της νομικής μορφής μιας επιχείρησης (ήτοι, όταν μία επιχείρηση αλλάζει νομική μορφή, αλλά παραμένει η ίδια από οικονομικής απόψεως). Δυνάμει της αρχής αυτής, η απλή μετατροπή της νομικής μορφής της επιχείρησης είναι άνευ αντικειμένου όσον αφορά τις φορολογικές της υποχρεώσεις, εφόσον δεν προσφέρει κανένα οικονομικό πλεονέκτημα στην επιχείρηση.

(38) Όσον αφορά ειδικότερα το άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986, οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι τα δάνεια του CDDPP χορηγήθηκαν αποκλειστικά για την εκπλήρωση της αποστολής της κοινής ωφελείας που ανατίθεται στις εταιρείες του νόμου 142/90 και ότι, λόγω του γεγονότος αυτού, το μέτρο θα έπρεπε να κριθεί συμβιβασίμο δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ή του άρθρου 86 παράγραφος 2. Εξάλλου, από το 1999, το CDDPP μπορεί να χορηγεί δάνεια σε οποιονδήποτε παρέχοντα δημόσιες υπηρεσίες, ανεξαρτήτως της νομικής του μορφής ⁽¹⁸⁾.

(39) Σχετικά με το ζήτημα της σύγκρισης μεταξύ του επιτοκίου που εφαρμόζεται από το CDDPP στα δάνεια τα οποία χορηγεί και του επιτοκίου που θα μπορούσαν να επιτύχουν στην αγορά οι εταιρείες του νόμου 142/90, η θέση των ιταλικών αρχών είναι η ακόλουθη: στις παρατηρήσεις της 2ας Αυγούστου 1999, δήλωσαν ότι το επιτόκιο που εφαρμόζεται από το CDDPP ήταν κατώτερο του επιτοκίου της αγοράς μόνον όταν «υπήρχε βεβαιότητα ότι οι εν λόγω δραστηριότητες ήταν εκτός ανταγωνισμού» στις παρατηρήσεις της 28ης Οκτωβρίου 1999, πιστοποίησαν ότι το επιτόκιο που εφαρμόστηκε από το CDDPP ουσιαστικά είχε ευθυγραμμιστεί με το επιτόκιο της αγοράς. Για να καταλήξουν στο συμπέρασμα αυτό, οι ιταλικές αρχές βασίστηκαν στη σύγκριση μεταξύ του εφαρμοζόμενου από το CDDPP επιτοκίου και του μέγιστου επιτοκίου των δανείων προς την τοπική αυτοδιοίκηση, το οποίο καθορίστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

(40) Στις παρατηρήσεις τους της 22ας Νοεμβρίου 2001, οι ιταλικές αρχές πιστοποίησαν τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν στις αιτιολογικές σκέψεις 38 και 39. Το μέγιστο επιτόκιο που καθορίστηκε από το Υπουργείο Οικονομικών για τα δάνεια προς τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης θα έπρεπε να είναι το επιτόκιο αναφοράς για την εκτίμηση της Επιτροπής. Σε κάθε περίπτωση, η νομολογία και τα καταστατικά των

εταιρειών του νόμου 142/90 απαγορεύουν σε αυτές τις τελευταίες να ασκούν δραστηριότητες εκτός της επικράτειας της κοινότητας στην οποία ανήκουν, αλλά οι ιταλικές αρχές διευκρίνισαν επίσης ότι το ταμείο παρακαταθηκών και δανείων ανέκαθεν είχε ως αρχή να μην χορηγεί χρηματοδότηση σε επιχειρήσεις όταν «διαπιστώνει ότι ασκούν δραστηριότητες εκτός της κοινότητας στην οποία ανήκουν».

(41) Τέλος, στις παρατηρήσεις τους της 21ης Δεκεμβρίου 2001, οι ιταλικές αρχές προσέθεσαν ότι το επιτόκιο που εφαρμόζεται από το CDDPP δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι προσέφερε πλεονέκτημα στις εν λόγω επιχειρήσεις. Πράγματι, τα επιτόκια που χορηγούνται από το CDDPP ήταν πάντα υψηλότερα από τα λοιπά επιτόκια που χορηγούνται για επιδοτούμενα δάνεια και καθορίζονται σύμφωνα με τις παραμέτρους που θέσπιζει το Υπουργείο Οικονομικών.

5. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

(42) Όπως ανέφερε ήδη η Επιτροπή στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, «δεδομένης της ευρύτητας και της αοριστίας της εξεταζόμενης νομοθεσίας, [...] η Επιτροπή δεν κινεί την παρούσα διαδικασία παρά σε συνάρτηση με τις ειδικές πλευρές που επισημαίνονται στην ανάλυση η οποία προηγείται» ⁽¹⁹⁾. Κατά συνέπεια, η εξέταση της Επιτροπής αφορά τα καθεστώτα ενισχύσεων που θεσπίστηκαν από τα μέτρα τα οποία περιγράφονται και όχι μεμονωμένες ενισχύσεις που χορηγήθηκαν σε διάφορες επιχειρήσεις ⁽²⁰⁾. Τα καθεστώτα αυτά αποτελούν πράγματι τα μέσα με τα οποία η Ιταλία προσέφερε πλεονεκτήματα σε όλες τις επιχειρήσεις που πληρούν τους όρους οι οποίοι καθορίζονται στα εν λόγω καθεστώτα (ήτοι της εταιρείας του νόμου 142/90).

(43) Εξάλλου, η Ιταλία δεν χορήγησε φορολογικά πλεονεκτήματα μεμονωμένα και δεν κοινοποίησε στην Επιτροπή καμία ατομική περίπτωση ενίσχυσης, ενώ της διαβίβασε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για την εκτίμησή της. Κατά συνέπεια, λαμβανομένης υπόψη της ίδιας της φύσης των μέτρων, η Επιτροπή οφείλει να προβεί σε γενική και αφηρημένη εξέταση των καθεστώτων, τόσο όσον αφορά το χαρακτηρισμό τους ως κρατικών ενισχύσεων δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, όσο και όσον αφορά το συμβιβασίμο τους. Όλα τα απαραίτητα στοιχεία για να εκτιμηθεί εάν τα καθεστώτα συνεπάγονται κρατικές ενισχύσεις και εάν οι ενισχύσεις αυτές είναι συμβιβασίμες προς την κοινή αγορά πρέπει να αναζητηθούν στα ίδια τα καθεστώτα. Η

⁽¹⁹⁾ Απόφαση κίνησης της διαδικασίας, τμήμα 3.

⁽²⁰⁾ Πράγματι, στην απόφαση κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή διατήρησε ήδη το δικαίωμα να κινήσει άλλες διαδικασίες σχετικά με μέτρα ατομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν πάνω στην ίδια βάση (απόφαση κίνησης της διαδικασίας, παράγραφος 3).

⁽¹⁸⁾ Νομοθετικό διάταγμα (DLGS) αριθ. 284/1999 της 1ης Σεπτεμβρίου 1999.

συνθήκη, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 659/1999 και η νομολογία του Δικαστηρίου ⁽²¹⁾ επιτρέπουν στην Επιτροπή να προβεί στην εξέταση αυτή.

5.1. Άρθρο 87 παράγραφος 1

- (44) Συνεπώς, η Επιτροπή δεν εξετάζει την εκτέλεση των ενισχύσεων στις διάφορες ατομικές περιπτώσεις. Εξάλλου, πρέπει να γνωρίζουμε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Ιταλία δεν ζήτησε από την Επιτροπή να εξετάσει τις διάφορες περιπτώσεις εκτέλεσης των καθεστώτων. Η Επιτροπή δεν γνωρίζει τον ακριβή αριθμό ούτε την ταυτότητα των δικαιούχων των εξεταζόμενων μέτρων ⁽²²⁾, δεν διαθέτει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και δεν γνωρίζει το ύψος της χορηγηθείσας ενίσχυσης σε κάθε περίπτωση.
- (45) Όσον αφορά τα δάνεια του CDDPP, τόσο η δυνατότητα της σύναψης των δανείων όσο και το επιτόκιο θεσπίστηκαν κατά γενικό τρόπο χωρίς να ληφθούν υπόψη οι ειδικές συνθήκες για κάθε δικαιούχο. Οι ιταλικές αρχές δεν κοινοποίησαν στην Επιτροπή τα ατομικά δάνεια που χορηγήθηκαν από το CDDPP στις εταιρείες του νόμου 142/90. Υπέβαλαν μόνον κατάλογο των εταιρειών του νόμου 142/90 οι οποίες επωφεληθήκαν δανείων του CDDPP και ο κατάλογος δεν περιλαμβάνει ακριβείς πληροφορίες για την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων και συνεπώς δεν επιτρέπει στην Επιτροπή να προβεί σε ατομική εκτίμηση. Η Επιτροπή θεωρεί ότι δεν θα ήταν υποχρεωμένη να εκτιμήσει τις ατομικές περιπτώσεις παρά εάν οι ιταλικές αρχές είχαν κάνει σχετική αίτηση και εάν της είχαν υποβάλει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να πραγματοποιήσει την εκτίμηση αυτή, ήτοι όλες τις πληροφορίες που πρέπει καταρχήν να υποβάλλονται στο πλαίσιο της πλήρους κοινοποίησης μιας ατομικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Μετά από την κίνηση της διαδικασίας, οι ιταλικές αρχές είχαν απόλυτη επίγνωση των επιφυλάξεων της Επιτροπής σχετικά με το εν λόγω καθεστώς. Εάν είχαν εκτιμήσει ότι ορισμένες ειδικές περιπτώσεις θα έπρεπε να εκτιμηθούν ατομικά, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους, θα έπρεπε να έχουν ενημερώσει την Επιτροπή για τις ιδιαιτερότητες αυτές και να της υποβάλουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες για να προβεί σε ατομική εκτίμηση.
- (21) Απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Οκτωβρίου 1987 στην υπόθεση 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, αιτιολογικές σκέψεις 17 και 18, Συλλογή 1987, σ. 4013· απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 1994 στην υπόθεση C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής, αιτιολογικές σκέψεις 20 και 21, Συλλογή 1994, σ. I-4635· απόφαση της 17ης Ιουνίου 1999 στην υπόθεση C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, αιτιολογικές σκέψεις 48, Συλλογή 1999, σ. I-3671· απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 2000 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και linee Sardegna κατά Επιτροπής, αιτιολογική σκέψη 51, Συλλογή 2000, σ. I-8855.
- (22) Στην επιστολή της 2ας Αυγούστου 1999, οι ιταλικές αρχές πιστοποίησαν ότι συστάθηκαν 100 περίπου εταιρείες του νόμου 142/90. Στην επιστολή τους του Μαρτίου 2000, υπέβαλαν τον κατάλογο 31 εταιρειών αυτού του τύπου που επωφεληθήκαν των εξεταζόμενων φορολογικών μέτρων, αλλά εφόσον τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται σε όλες τις εταιρείες του νόμου 142/90 από τη στιγμή της σύστασής τους, ο αριθμός των δικαιούχων δεν είναι καθόλου σαφής.
- (46) Ένα κρατικό μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης όταν:
- α) χορηγείται από ένα κράτος μέλος ή μέσω κρατικών πόρων ανεξαρτήτως μορφής·
 - β) ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές (χορήγηση επιλεκτικού πλεονεκτηματος)·
 - γ) στρεβλώνει ή απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό·
 - δ) επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.
- (47) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος καθώς και τα δάνεια που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 συνιστούν μέτρα που πληρούν όλα τα κριτήρια τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Κατά συνέπεια, τα μέτρα αυτά συνεπάγονταν για τους δικαιούχους τη χορήγηση μιας κρατικής ενίσχυσης δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης. Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί ότι επειδή αιτιολογείται λόγω της φύσης και της γενικής οικονομίας του συστήματος, η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης δεν συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1.
- Ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος μέλος ή μέσω κρατικών πόρων, ανεξαρτήτως μορφής*
- (48) Όσον αφορά την τριετή φορολογική απαλλαγή των εταιρειών, έστω και αν το μέτρο δεν συνεπάγεται μια άμεση εκταμίευση από το κράτος, πάντως, έχει άμεση επίπτωση στον κρατικό προϋπολογισμό. Πράγματι, το κράτος προβαίνει εθελουσίως σε άφεση φορολογικού χρέους το οποίο υπό ομαλές συνθήκες θα εδικαιούτο να εισπράξει. Κατά συνέπεια, είναι σαφές ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε μέσω κρατικών πόρων. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε επανειλημμένα ότι «ένα μέτρο, μέσω του οποίου οι κρατικές αρχές χορηγούν σε ορισμένες επιχειρήσεις φορολογική απαλλαγή, που έστω και αν δεν περιλαμβάνει μεταφορά κρατικών πόρων, θέτει τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική θέση από τους λοιπούς φορολογούμενους, συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 92 παράγραφος 1 της συνθήκης» ⁽²³⁾.
- (49) Όσον αφορά τα χαμηλότοκα δάνεια που χορηγήθηκαν από το CDDPP, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σύμφωνα με τη σχετική ιταλική νομοθεσία, το CDDPP συστάθηκε από το
- (23) Απόφαση της 19ης Μαΐου 1999 στην υπόθεση C-6/97, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I- 2981, αιτιολογική σκέψη 16.

κράτος και ελέγχεται πλήρως από το Υπουργείο Οικονομικών (νυν Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων). Ο υπουργός Οικονομικών προεδρεύει του διοικητικού συμβουλίου και διορίζει τα μέλη, καθώς και το γενικό διευθυντή. Οι δραστηριότητες του CDDPP υπόκεινται στον έλεγχο του Κοινοβουλίου, μέσω μιας επιτροπής «ad hoc». Σύμφωνα με το Δικαστήριο, για να καθοριστεί εάν ένα μέτρο μπορεί να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 της συνθήκης, «δεν συντρέχει λόγος να γίνει διάκριση μεταξύ των περιπτώσεων όπου η ενίσχυση χορηγήθηκε απευθείας από το κράτος και εκείνων όπου η ενίσχυση χορηγήθηκε από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς τους οποίους το κράτος θεωρεί ή ορίζει»⁽²⁴⁾. Η ατομική χορήγηση δανείων σε εταιρείες του νόμου 142/90 από το CDDPP αντιπροσωπεύει ακριβώς την εφαρμογή της νομοθετικής διάταξης που περιέχεται στο άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986. Εξάλλου, στο ιταλικό νομικό σύστημα, το CDDPP ορίζεται ρητά ως δημόσια διοίκηση⁽²⁵⁾. Το γεγονός ότι ένα τμήμα των πόρων τα οποία διαχειρίζεται είναι ιδιωτικής προέλευσης και πρέπει να επιστραφεί είναι άνευ αντικειμένου στο πλαίσιο αυτό. Έστω και εάν τα ποσά που αντιστοιχούν στο εν λόγω μέτρο δεν κατέχονταν μόνιμα από το κράτος, το γεγονός ότι παραμένουν συνεχώς υπό δημόσιο έλεγχο και κατά συνέπεια στη διάθεση των αρμοδίων εθνικών αρχών, επαρκεί ώστε να χαρακτηριστούν ως κρατικοί πόροι⁽²⁶⁾.

- (50) Μία σειρά στοιχείων δείχνει σαφώς ότι τα δάνεια αυτά, έστω και αν χορηγήθηκαν από το CDDPP, θεωρούνται κρατικά⁽²⁷⁾. Πράγματι, το CDDPP είναι ενσωματωμένο στις δομές της δημόσιας διοίκησης, εμπίπτει στο δημόσιο δίκαιο και η διαχείρισή του τίθεται υπό την εποπτεία των δημοσίων αρχών. Τα ίδια τα δάνεια προβλέπονται ρητά στις διατάξεις του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 και οφείλουν να τηρούν τους όρους (ιδίως το επιτόκιο) που θεσπίστηκαν από το διάταγμα του υπουργού Οικονομικών σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 3 του εν λόγω νομοθετικού διατάγματος. Όλα αυτά τα στοιχεία αποδεικνύουν την προφανή συμμετοχή της κρατικής αρχής στη χορήγηση των δανείων του CDDPP. Κατά συνέπεια, τα δάνεια που χορηγήθηκαν από το CDDPP χορηγήθηκαν από ένα κράτος μέλος ή μέσω κρατικών πόρων.

Ενίσχυση που ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές

- (51) Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια της κρατικής ενίσχυσης δεν θα έπρεπε να περιορίζεται στη χορήγηση πόρων ή επιδοτήσεων, αλλά περιλαμβάνει επίσης

όλα τα μέτρα τα οποία, έστω και αν δεν έχουν τη φύση των επιδοτήσεων, μπορούν να παράγουν τα ίδια οικονομικά αποτελέσματα. Ειδικότερα, η έννοια αυτή είναι γενικότερη από εκείνη της επιδότησης, διότι περιλαμβάνει όχι μόνο τις θετικές παροχές, όπως οι ίδιες οι επιδοτήσεις, αλλά επίσης παρεμβάσεις οι οποίες, με ποικίλες μορφές, ελαφρύνουν τα βάρη που υπό ομαλές συνθήκες βαρύνουν τον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης και παράγουν αντίστοιχα αποτελέσματα⁽²⁸⁾.

- (52) Όσον αφορά την τριετή απαλλαγή του φόρου εισοδήματος, το μέτρο αυτό παράγει το ίδιο αποτέλεσμα με μία άμεση επιδότηση, εφόσον καταργεί ένα στοιχείο των δαπανών το οποίο σε αντίθετη περίπτωση θα επιβάρυνε το δικαιούχο⁽²⁹⁾. Το καθαρό κέρδος αυτού του τελευταίου βρίσκεται συνεπώς αυξημένο σε συνάρτηση με εκείνο οποιασδήποτε άλλης επιχείρησης που βρίσκεται σε ανάλογη κατάσταση.
- (53) Όπως το ανέφεραν οι ιταλικές αρχές⁽³⁰⁾ και ορισμένες παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή, οι συμμετοχικές εταιρείες υπόκειντο, κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου, σε φόρο επί των κερδών που ανερχόταν σε ποσοστό περίπου 50 %. Η εν λόγω απαλλαγή επέτρεψε μόνον στις δημοτικές επιχειρήσεις που μετατράπηκαν σε εταιρείες του νόμου 142/90 να αποφύγουν κατά τη διάρκεια τριών ετών, αλλά όχι πέραν του οικονομικού έτους 1999, το συνήθη φόρο επί των κερδών των συμμετοχικών εταιρειών, με την επιφύλαξη ότι η δημόσια αρχή διατηρεί την πλειοψηφία του κεφαλαίου.
- (54) Κατά συνέπεια, το εν λόγω μέτρο ευνόησε ορισμένες επιχειρήσεις σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.
- (55) Σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου⁽³¹⁾, η χορήγηση ενός δανείου από οργανισμό που ελέγχεται από το κράτος, όπως το CDDPP, σε μία επιχείρηση μπορεί να ευνοήσει την εν λόγω επιχείρηση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης όταν ο δανειζόμενος επιτυγχάνει όρους που είναι πλεονεκτικότεροι από εκείνους που θα είχαν επιτευχθεί σε μία κεφαλαιαγορά.

⁽²⁴⁾ Απόφαση της 21ης Μαρτίου 1999 στην υπόθεση C-305/89, Ιταλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-1603, αιτιολογική σκέψη 13.

⁽²⁵⁾ DLGS αριθ. 284/1999 της 1ης Σεπτεμβρίου 1999.

⁽²⁶⁾ Υπόθεση C-83/98 P, Γαλλία κατά Ladbroke Racing και Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-3271, αιτιολογική σκέψη 50): απόφασης της 16ης Μαΐου 2002, υπόθεση C-482/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, αιτιολογική σκέψη 37, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί. Βλέπε επίσης υπόθεση T-358/94, Air France κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-2109, αιτιολογικές σκέψεις 65-68.

⁽²⁷⁾ Υπόθεση C-482/99, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397, αιτιολογικές σκέψεις 55 και 56.

(56) Για να καθοριστεί εάν τα χορηγηθέντα δάνεια από το CDDPP στις εταιρείες του νόμου 142/90 τις ευνόησαν, πρέπει να συγκριθούν τα εφαρμοσθέντα επιτόκια εκ μέρους του CDDPP με τα επιτόκια που οι επιχειρήσεις αυτές θα

⁽²⁸⁾ Απόφαση της 15ης Μαρτίου 1994, υπόθεση C-387/92 Banco Exterior, Συλλογή 1994, σ. I-877, αιτιολογική σκέψη 13.

⁽²⁹⁾ Υπόθεση C-387/92 βλέπε ανωτέρω.

⁽³⁰⁾ Παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών της 2ας Αυγούστου 1999, σ. 4.

⁽³¹⁾ Υπόθεση C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 231.

είχαν επιτύχει στο ίδιο χρονικό διάστημα στην κεφαλαιαγορά ⁽³²⁾. Δεδομένης της γενικής και αφηρημένης φύσης του εν λόγω μέτρου, η Επιτροπή πρέπει να προσφύγει σε ένα γενικό επιτόκιο για να προβεί στη σύγκριση αυτή. Εννοείται ότι η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να δεχτεί ως επιτόκιο αναφοράς τα επιτόκια που προτείνονται από τις ιταλικές αρχές τα οποία, εξ ορισμού, δεν είναι επιτόκια της αγοράς, εφόσον καθορίστηκαν σε συνάρτηση με κριτήρια που έδωσε η δημόσια αρχή. Εξάλλου, το ανώτατο επιτόκιο για τις χρηματοδοτήσεις που χορηγήθηκαν στις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης δεν φαίνεται να είναι προσβάσιμο επιτόκιο στις επιχειρήσεις και τα επιτόκια στις δράσεις επιδοτούμενων πιστώσεων σαφώς είναι ευνοϊκότερα από τα επιτόκια της αγοράς.

- (57) Κατά συνέπεια, το επιτόκιο της αγοράς που θα χρησιμοποιηθεί ως επιτόκιο αναφοράς στη σύγκριση αυτή είναι το επιτόκιο που θεσπίστηκε για την εκτίμηση των καθεστώτων κρατικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα ⁽³³⁾.
- (58) Ο πίνακας που ακολουθεί συγκρίνει το επιτόκιο που εφαρμόστηκε από το CDDPP, όπως κοινοποιήθηκε από τις ιταλικές αρχές στην Επιτροπή και το προαναφερθέν επιτόκιο αναφοράς.

Επιτόκιο αναφοράς του CDDPP και επιτόκιο αναφοράς της Επιτροπής

	Επιτόκιο CDDPP	Επιτόκιο αναφοράς	
1994	9,00	11,9	
1995	9,00	11,35	
1996	8,81	11,35	12,37 (*)
1997	7,48	10,86	8,21 (*)
1998	5,53	8,20	6,95 (**)

(*) Επιτόκιο που εφαρμόστηκε από 1ης Αυγούστου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου του εξεταζόμενου έτους.

(**) Επιτόκιο που εφαρμόστηκε από 1ης Ιουνίου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου του εξεταζόμενου έτους.

- (59) Από τον πίνακα απορρέει ότι το εξεταζόμενο μέτρο προσέφερε ένα επιλεκτικό πλεονέκτημα στις εταιρείες του νόμου 142/90. Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το CDDPP εφάρμοσε κάθε έτος ένα ενιαίο επιτόκιο χωρίς να λάβει υπόψη τον ειδικό κίνδυνο που συνδέεται με κάθε πράξη χρηματοδότησης. Συγκεκριμένα, τα χορηγηθέντα δάνεια με επιτόκιο αναφοράς κατώτερο του επιτοκίου της αγοράς επέτρεψαν στις εταιρείες του νόμου 142/90 να επωφεληθούν μιας λιγότερο δαπανηρής πρόσβασης στην κεφαλαιαγορά σε συνάρτηση με τις λοιπές επιχειρήσεις.

- (60) Κατά συνέπεια, το εν λόγω μέτρο ευνόησε ορισμένες επιχειρήσεις δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, εφόσον όλες οι εταιρείες του νόμου 142/90 (ήτοι, οι εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή των κοινοτήτων) μπορούσαν να συνάψουν δάνεια από το CDDPP και όχι οι λοιπές επιχειρήσεις που βρίσκονταν σε ανάλογη κατάσταση.

Ενίσχυση που στρεβλώνει ή απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό

- (61) Υπάρχει στρέβλωση του ανταγωνισμού όταν μία οικονομική ενίσχυση που χορηγήθηκε από το κράτος ενισχύει τη θέση μιας επιχείρησης σε συνάρτηση με άλλες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές ⁽³⁴⁾.
- (62) Τα μέτρα αυτά ενισχύουν την ανταγωνιστική θέση των εταιρειών του νόμου 142/90 σε συνάρτηση με όλες τις λοιπές επιχειρήσεις που επιθυμούν να παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες. Οι επιχειρήσεις των οποίων η νομική μορφή δεν είναι εκείνη της συμμετοχικής εταιρείας και των οποίων το κεφάλαιο κατέχεται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης με πλειοψηφική συμμετοχή βρίσκονται σε μειονεκτική θέση όταν επιθυμούν να συμμετέχουν σε διαγωνισμό για την κατακύρωση της παροχής μιας συγκεκριμένης υπηρεσίας σε μία δεδομένη εδαφική επικράτεια.
- (63) Η τριετής απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος ελαφρύνει σημαντικά τους προϋπολογισμούς ορισμένων επιχειρήσεων πράγμα που αυξάνει ανάλογα τα καθαρά κέρδη της αποδέκτριας επιχείρησης σε συνάρτηση με τα κέρδη οποιασδήποτε άλλης επιχείρησης βρίσκεται σε ανάλογη κατάσταση. Το πλεονέκτημα αυτό μπορεί να χρησιμεύσει για τη διανομή μεγαλύτερων μερισμάτων (που κατά τον τρόπο αυτό καθιστά εξαιρετικά αποδοτική την επένδυση κεφαλαίων στις επιχειρήσεις αυτές, με επιπτώσεις στρέβλωσης της κεφαλαιαγοράς) ή επίσης να πραγματοποιούν επενδύσεις χωρίς να πρέπει να αναζητούν στην αγορά τα απαραίτητα κεφάλαια (πράγμα που επηρεάζει τον ανταγωνισμό στην αγορά όπου πραγματοποιείται η ενίσχυση). Εξάλλου, τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη φορολογική απαλλαγή επιτρέπουν στις επιχειρήσεις αυτές να εργάζονται με ευνοϊκότερες συνθήκες που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα ήταν δυνατόν να έχουν. Το ίδιο ισχύει και για το οικονομικό πλεονέκτημα που απορρέει από τα δάνεια τα οποία χορηγήθηκαν στις εταιρείες του νόμου 142/90 από το CDDPP με επιτόκιο κατώτερο από εκείνο της αγοράς.

⁽³²⁾ Υπόθεση T-16/96, Citiflyer, Συλλογή 1998, σ. II-0757.

⁽³³⁾ Επιτόκιο αναφοράς για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, όπως ορίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τη μέθοδο καθορισμού του επιτοκίου αναφοράς και προεξόφλησης (EE C 273 της 9.9.1997, σ. 3), όπως τροποποιήθηκε από τεχνική άποψη με την ανακοίνωση της Επιτροπής (EE C 241 της 26.8.1999, σ. 9).

⁽³⁴⁾ Υπόθεση 730/79 Philip Morris, Συλλογή 1980, σ. 2671, αιτιολογική σκέψη 11 και συμπεράσματα του γενικού εισαγγελέα σ. 2698· βλέπε επίσης τα συμπεράσματα του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-280/00 Altmark, σημείο 103 που δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί. Στα συμπεράσματα του, ο γενικός εισαγγελέας παρατηρεί ότι ο όρος αυτός είναι πολύ απλό να πληρωθεί, διότι μπορεί να υποτεθεί ότι κάθε κρατική ενίσχυση στρεβλώνει ή απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό.

(64) Τα συμπληρωματικά οικονομικά μέσα μπορούν να διευκολύνουν την επέκταση των επιχειρήσεων αυτών σε άλλες αγορές, παράγοντας κατά τον τρόπο αυτό στρεβλωτικά αποτελέσματα, ακόμη και σε τομείς άλλους από τις υπηρεσίες τοπικής αυτοδιοίκησης⁽³⁵⁾. Επίσης, μπορούν να καταστήσουν δυσχερέστερη τη διείσδυση επιχειρήσεων άλλων κρατών μελών στις ιταλικές αγορές οικονομικών δραστηριοτήτων όπου οι εταιρείες του νόμου 142/90 είναι παρούσες.

Επιπτώσεις στις συναλλαγές

(65) «Όταν μία οικονομική ενίσχυση που χορηγείται από το κράτος ενισχύει τη θέση μιας επιχείρησης σε συνάρτηση με άλλες ανταγωνίστριες επιχειρήσεις στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, αυτές οι τελευταίες πρέπει να θεωρείται ότι επηρεάζονται από την ενίσχυση»⁽³⁶⁾, έστω και αν η αποδέκτρια επιχείρηση δεν συμμετέχει η ίδια στις εξαγωγές⁽³⁷⁾. Επίσης, όταν ένα κράτος μέλος χορηγεί ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στον τομέα των υπηρεσιών διανομής, δεν είναι απαραίτητο οι αποδέκτριες επιχειρήσεις να ασκούν οι ίδιες τις δραστηριότητες τους εκτός του εν λόγω κράτους μέλους για να επηρεάζουν οι ενισχύσεις τις κοινοτικές συναλλαγές, ιδίως όταν πρόκειται για επιχειρήσεις εγκατεστημένες πλησίον των συνόρων μεταξύ δύο κρατών μελών⁽³⁸⁾.

(66) Στους τομείς των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών, όπου (σύμφωνα με τις ιταλικές αρχές) οι εταιρείες του νόμου 142/90 ασκούν κυρίως δραστηριότητες, συμβαίνει συχνά ο ανταγωνισμός να μην αφορά την πώληση μιας υπηρεσίας στην περιοχή ενός άλλου ανταγωνιστή. Πράγματι, το μεγαλύτερο τμήμα των υπηρεσιών αυτών μπορεί να παρασχεθεί αποκλειστικά σε τμήμα ή στο σύνολο της επικράτειας της κοινότητας⁽³⁹⁾. Ο ανταγωνισμός ασκείται κυρίως όταν επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην Ιταλία και σε άλλα κράτη μέλη ανταγωνίζονται για να επιτύχουν προνόμια ή δημόσιες συμβάσεις για την παροχή της υπηρεσίας σε διάφορες κοινότητες της Ιταλίας ή άλλων κρατών μελών.

(67) Όπως παρατηρήθηκε στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας⁽⁴⁰⁾, «στην περίπτωση των υπηρεσιών, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, το εμπόριο αυτό δεν συνεπάγεται ρεύμα φυσικών ανταλλαγών αγαθών μεταξύ κρατών μελών. Στον τομέα αυτό, οι επιχειρήσεις συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για να τους κατακυρωθεί η παροχή υπηρεσιών σε

διάφορες κοινότητες. Οι αποδέκτριες επιχειρήσεις των εξεταζόμενων μέτρων μπορούν ενδεχομένως να προσφέρουν πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά για την παροχή υπηρεσιών σε διάφορες κοινότητες, μειώνοντας κατά τον τρόπο αυτό τη δυνητική αγορά για τους ανταγωνιστές, υπάρχοντες ή δυνητικούς»⁽⁴¹⁾.

(68) Πρέπει να σημειωθεί ότι η αγορά των συμβάσεων παραχώρησης των «τοπικών δημοσίων υπηρεσιών» είναι μία ανοιχτή αγορά στον κοινοτικό ανταγωνισμό, ανοιχτή σε όλες τις επιχειρήσεις της Κοινότητας και υπόκειται στους κανόνες της Συνθήκης⁽⁴²⁾.

(69) Οι εν λόγω ενισχύσεις επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών στο βαθμό που προκαλούν ζημία στις αλλοδαπές επιχειρήσεις οι οποίες συμμετέχουν σε διαγωνισμούς για τοπικές συμβάσεις παραχώρησης στην Ιταλία, δεδομένου ότι οι αποδέκτριες του εν λόγω καθεστώτος δημόσιες επιχειρήσεις μπορούν να προτείνουν ανταγωνιστικότερες τιμές από ό,τι οι εθνικοί ή κοινοτικοί τους ανταγωνιστές που δεν επωφελούνται του καθεστώτος. Εξάλλου, το εν λόγω καθεστώς θα καθιστούσε λιγότερο ελκυστική για τις επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών την επένδυση στον τομέα των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών στην Ιταλία (για παράδειγμα, με την ανάληψη μιας πλειοψηφικής συμμετοχής), εφόσον οι δυνητικά εξαγορασθείσες επιχειρήσεις δεν θα μπορούσαν να επωφεληθούν της ενίσχυσης (ή θα μπορούσαν να την χάσουν) λόγω της φύσης των νέων μετόχων.

(70) Κατά κανόνα, παρατηρούμε ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση σε παρέχοντες τοπικές υπηρεσίες μπορεί να δημιουργήσει εμπόδιο για τις αλλοδαπές επιχειρήσεις που επιθυμούν να εγκατασταθούν στην Ιταλία ή να προτείνουν εκεί τις υπηρεσίες τους⁽⁴³⁾ και κατά συνέπεια να επηρεάσει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Οι παρατηρήσεις που προηγούνται είναι επαρκείς, σύμφωνα με την Επιτροπή, για την πλήρωση του όρου που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, ήτοι ότι επηρεάζονται οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών⁽⁴⁴⁾.

(71) Οι ιταλικές αρχές πιστοποίησαν ότι, κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής των εν λόγω μέτρων, καταχωρίστηκαν

⁽³⁵⁾ Ο κίνδυνος στρέβλωσης του ανταγωνισμού είναι πραγματικός. Είναι γνωστό και οι πληροφορίες τις οποίες κατέχει η Επιτροπή το επιβεβαιώνουν, ότι ορισμένες εταιρείες του νόμου 142/90 διείσδυσαν σε αγορές που δεν αντιστοιχούν στον ορισμό των υπηρεσιών τοπικής αυτοδιοίκησης ο οποίος δίδεται από τις ιταλικές αρχές.

⁽³⁶⁾ Υπόθεση 730/79, αιτιολογική σκέψη 11 και 259/85, αιτιολογική σκέψη 11 (βλέπε υποσημείωση 34).

⁽³⁷⁾ Υπόθεση C-75/97 Maribel α/β, Συλλογή 1999, σ. I-3671.

⁽³⁸⁾ Υπόθεση C-310/99, Ιταλία κατά Επιτροπής, απόφαση της 7ης Μαρτίου 2002, δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί.

⁽³⁹⁾ Πάντως, αυτό δεν εφαρμόζεται σε όλους τους τομείς τους οποίους αναφέρουν οι ιταλικές αρχές ως κύριους τομείς δραστηριότητας των εταιρειών του νόμου 142/90. Για παράδειγμα, αυτό δεν εφαρμόζεται στον τομέα της λιανικής πώλησης φαρμακευτικών προϊόντων ούτε στις υπηρεσίες επεξεργασίας απορριμμάτων.

⁽⁴⁰⁾ Απόφαση κίνησης της διαδικασίας, σημείο 3.3.

⁽⁴¹⁾ Πρέπει να σημειωθεί ότι η κατακύρωση μιας σύμβασης σε τρίτη επιχείρηση είναι μία από τις δυνατότητες που προβλέπονται στο νόμο 142/90, που προσφέρεται στις κοινότητες για να οργανώσουν την παροχή της «τοπικής δημόσιας υπηρεσίας».

⁽⁴²⁾ Ερμηνευτική ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις συμβάσεις παραχώρησης στο κοινοτικό δίκαιο (EE C 121 της 29.4.2000, σ. 2).

⁽⁴³⁾ Απόφαση της Επιτροπής της 14ης Οκτωβρίου 1998, στην υπόθεση Société Marseillaise de crédit (EE L 198 της 30.7.1999, σ. 1): υπόθεση C-475/99, Ambulanz Glockner «2001» δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί, σημείο 49 του σκεπτικού και των συμπερασμάτων του γενικού εισαγγελέα για την ίδια υπόθεση, σημείο 170.

⁽⁴⁴⁾ Η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να βασίσει την εκτίμησή της στις επιπτώσεις επί των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, στην απόδειξη των πραγματικών συνεπειών μιας ενίσχυσης για τον ανταγωνισμό ή στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών (συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-204/97, και T-270/97, EPAC, Συλλογή 2000, σ. II-2267, αιτιολογική σκέψη 85· συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, από T-600/97 έως 607/97, T-1/98, από T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98, Alzetta Mauro, Συλλογή 2000, σ. II-2319, αιτιολογική σκέψη 76).

πολύ λίγες περιπτώσεις κατακύρωσης συμβάσεων παραχώρησης στο πλαίσιο μιας επιλεκτικής διαδικασίας. Εξάλλου, διευκρίνισαν ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις παρέχουν υπηρεσίες σε τοπικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, οι επιπτώσεις στο εμπόριο πρέπει να θεωρηθούν ως ασήμαντες. Τα επιχειρήματα αυτά δεν μπορούν να γίνουν δεκτά. Πράγματι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, όταν οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών σε έναν δεδομένο οικονομικό τομέα και σε μία δεδομένη χρονική στιγμή είναι περιορισμένες, αυτό δεν αποκλείει το να μπορεί να θεωρηθεί ένα δεδομένο μέτρο ως κρατική ενίσχυση ⁽⁴⁵⁾, *a fortiori* εάν η αδυναμία των συναλλαγών εξαρτάται επίσης από παραβίαση του κοινοτικού δικαίου. Αλλιώς, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να παρακινήθουν στο να εμποδίζουν την ανάπτυξη του εμπορίου στο δεδομένο αυτό τομέα ώστε να αποτρέψουν την εφαρμογή των κανόνων της συνθήκης για τις κρατικές ενισχύσεις. Πράγματι, δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι η ίδια η ύπαρξη της ενίσχυσης υπέρ των εταιρειών του νόμου 142/90 δημιούργησε κίνητρο για τις κοινότητες να προβαίνουν περισσότερο σε απευθείας ανάθεση αντί να χορηγούν συμβάσεις παραχώρησης στο πλαίσιο ανοικτών διαδικασιών. Τέλος, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, στο βαθμό που οι ιταλικές αρχές οργάνωσαν λίγες επιλεκτικές διαδικασίες κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου, η κατάσταση αυτή θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει τη συνέπεια μιας παραβίασης των κοινοτικών κανόνων και αρχών που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις και τις συμβάσεις παραχώρησης. Η παραβίαση αυτή, αυτή τη στιγμή αποτελεί αντικείμενο μιας διαδικασίας παράβασης που κινήθηκε από την Επιτροπή έναντι της Ιταλίας ⁽⁴⁶⁾. Εξάλλου, «η σχετικά μικρή σημασία μιας ενίσχυσης ή το σχετικά μικρό μέγεθος της αποδέκτριας επιχείρησης δεν αποκλείουν εκ των προτέρων το ενδεχόμενο να επηρεαστούν οι συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών» ⁽⁴⁷⁾. Επίσης, το γεγονός ότι η αποδέκτρια επιχείρηση δεν εξάγει η ίδια τα προϊόντα της προς άλλα κράτη μέλη ή ασκεί δραστηριότητες σε τοπικό επίπεδο δεν αποκλείει ότι μπορούν να επηρεαστούν οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές ⁽⁴⁸⁾.

αρχή *de minimis* που θεσπίστηκε από τις ανακοινώσεις της Επιτροπής και το παράγωγο δίκαιο ⁽⁴⁹⁾ σαφώς δεν τυγχάνει εφαρμογής στα υπό εξέταση μέτρα. Πάντως, δεν πρέπει να αποκλειστεί ότι ορισμένες μεμονωμένες περιπτώσεις εμπίπτουν στα όρια «*de minimis*». Στις ειδικές αυτές περιπτώσεις τα εν λόγω μέτρα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ούτε στις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

- (72) Στα εν λόγω καθεστώτα ενισχύσεων, τίποτα δεν εγγυάται ότι η ενίσχυση που καταβάλλεται σε κάθε μεμονωμένη περίπτωση θα πληροί τους όρους *de minimis* κατά συνέπεια, η

- (73) Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα εξεταζόμενα μέτρα μπορούν επίσης να επηρεάσουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές για τους ακόλουθους λόγους. Είναι αναμφισβήτητο ότι κατά την περίοδο της εκτέλεσης των εν λόγω μέτρων, ορισμένοι τομείς που αναφέρονται από τις ιταλικές αρχές ως κύριοι τομείς δραστηριότητας των εταιρειών του νόμου 142/90 συμμετείχαν ήδη σε συναλλαγές μεταξύ της Ιταλίας και άλλων κρατών μελών (για παράδειγμα, τα φαρμακευτικά προϊόντα, η ηλεκτρική ενέργεια και τα απορρίμματα). Συνεπώς, το εμπόριο όχι μόνον ήταν προβλέψιμο, αλλά υπήρχε ήδη σε κάποιο βαθμό.

- (74) Τέλος, οι εταιρείες του νόμου 142/90 μπορούν να αποφασίσουν να ασκούν δραστηριότητες στις αγορές άλλων προϊόντων όπου υπάρχουν ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Όπως παρατήρησε η Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας και όπως ορισμένες επιχειρήσεις το επιβεβαίωσαν στις παρατηρήσεις τους, ορισμένες εταιρείες του νόμου 142/90 διείσδυσαν σε άλλες αγορές που χαρακτηρίζονται από ενδοκοινοτικές συναλλαγές ⁽⁵⁰⁾ μεγάλου μεγέθους. Συνεπώς ήταν προβλέψιμο ότι τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν επίσης να επηρεάσουν τις συναλλαγές σε τομείς διαφορετικούς από εκείνον που άπτεται των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών.

- (75) Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος και τα δάνεια δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 31 της 1ης Ιουλίου 1986 χορήγησαν στις εταιρείες του νόμου 142/90 κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ⁽⁵¹⁾.

⁽⁴⁵⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-132/96 και T-143/96, Volkswagen, Συλλογή 1999 σ. II-3663, αιτιολογική σκέψη 211· συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-447/93, T-448/93 και T-449/93, Associazione Italiana TecnicoEconomica del Cemento και British Cement Association και Blue Circle Industries plc και Castle Cement Ltd και The Rugby Group plc και Titan Cement Company SA κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1971, αιτιολογικές σκέψεις 139 και 140.

⁽⁴⁶⁾ Διαδικασία παράβασης αριθ. 1999/2184, επιστολή κοινοποίησης της 8ης Νοεμβρίου 2000.

⁽⁴⁷⁾ Υπόθεση C-142/87, Tubemeuse, Συλλογή 1990, σ. I-959, αιτιολογικές σκέψεις 42 και 43. Απόφαση της 7ης Μαρτίου 2002, υπόθεση C-310/99, Ιταλία κατά Επιτροπής, δεν έχει ακόμα δημοσιευτεί, αιτιολογική σκέψη 86.

⁽⁴⁸⁾ Υπόθεση C-142/87, Βασιλείο του Βελγίου κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, αιτιολογική σκέψη 35· υπόθεση 102/87, Γαλλική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 4067, αιτιολογική σκέψη 19· υπόθεση C-75/97, Βασιλείο του Βελγίου κατά Επιτροπής (καθεστώς ενισχύσεων Maribel α/β, Συλλογή 1999, σ. I-3671, αιτιολογική σκέψη 49· συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, από T-600/97 έως 607/97, T-1/98, από T-3/98 έως T-6/98 και T-23/98, Alzetta Mauro, Συλλογή 2000, σ. II-2319, αιτιολογική σκέψη 91· υπόθεση T-55/99 (CETM), Συλλογή 2000, σ. II-3207, αιτιολογική σκέψη 86.

⁽⁴⁹⁾ Κοινοτικοί κανόνες για τις ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (EE C 213 της 19.8.1992, σ. 2)· ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις *de minimis* (EE C 68 της 6.3.1996, σ. 9· κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις *de minimis* (EE L 10 της 13.1.2001, σ. 30).

⁽⁵⁰⁾ Για παράδειγμα: οι ACEA και AEM εισήλθαν στην αγορά τηλεπικοινωνιών· η AMGA δήλωσε ότι συμμετείχε επίσης στην παροχή λογισμικού διαχείρισης των δικτύων επικοινωνιών και σε άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες για άλλες επιχειρήσεις, για παράδειγμα στον τομέα της διανομής ύδατος.

⁽⁵¹⁾ Στο βαθμό που θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι τα εν λόγω μέτρα δεν συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, διότι αντισταθμίζουν το καθαρό κόστος μιας υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος, βλέπε τα επιχειρήματα που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 107 και επόμενες της παρούσας απόφασης σχετικά με το συμβιβασμό δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 2.

5.2. Η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης δεν εμπίπτει στο άρθρο 87 παράγραφος 1

- (76) Οι ιταλικές αρχές αναγνωρίζουν ότι η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης συνιστά ειδικό φορολογικό καθεστώς που δεν εφαρμόζεται παρά στη μετατροπή των δημοτικών επιχειρήσεων και των ειδικών επιχειρήσεων σε συμμετοχικές εταιρείες. Πάντως, ο επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου μπορεί να αιτιολογηθεί «λόγω της φύσης ή της οικονομίας του συστήματος» ⁽⁵²⁾. Εάν αυτό ισχύει, το μέτρο δεν εμπίπτει στο χαρακτηρισμό της κρατικής ενίσχυσης.
- (77) Σχετικά με αυτό, η Επιτροπή παρατηρεί κατ' αρχάς ότι οι φόροι μεταβίβασης εφαρμόζονται συνήθως στη σύσταση μιας νέας οικονομικής οντότητας ή στη μεταφορά στοιχείων ενεργητικού μεταξύ διαφόρων οικονομικών οντοτήτων. Όταν μία δημοτική επιχείρηση μετατρέπεται σε εταιρεία του νόμου 142/90, το απλό αποτέλεσμα των διαδικασιών του ιταλικού εννόμου συστήματος οδηγεί στο σκεπτικό ότι πρόκειται για σύσταση μιας νέας οικονομικής οντότητας, αλλά η σύσταση αυτή είναι φαινομενική. Πράγματι, από απόψεως ουσίας, η δημοτική επιχείρηση και η εταιρεία του νόμου 142/90 είναι η ίδια οικονομική οντότητα που ασκεί δραστηριότητες με διαφορετική νομική μορφή.
- (78) Όπως αναφέρθηκε στις προπαρασκευαστικές εργασίες της Ιταλικής Γερουσίας ⁽⁵³⁾, το ιταλικό έννομο σύστημα δεν προέβλεπε, μεταξύ των γενικών κανόνων που εφαρμόζονται στις περιπτώσεις μετατροπής της νομικής μορφής των επιχειρήσεων, την περίπτωση μετατροπής μιας δημοτικής επιχείρησης σε συμμετοχική εταιρεία. Η μετατροπή αυτή θα έπρεπε λοιπόν να πραγματοποιηθεί μέσω της «τεχνικής» ρευστοποίησης της δημοτικής επιχείρησης και της σύστασης μιας «νέας» συμμετοχικής εταιρείας. Τελικά, υπάρχει η εντύπωση ότι συστάθηκε μία νέα οικονομική οντότητα, ενώ πρόκειται, όπως είδαμε παραπάνω, για την ίδια οντότητα που ασκεί δραστηριότητες με διαφορετική νομική μορφή. Συνεπώς, αιτιολογείται, οι κοινοί φορολογικοί κανόνες σχετικά με τη μεταφορά στοιχείων ενεργητικού για τη σύσταση μιας νέας οικονομικής οντότητας, να μην τυγχάνουν εφαρμογής στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- (79) Εξάλλου, οι ιταλικές αρχές πιστοποιούν ότι η απλή μετατροπή της νομικής μορφής των επιχειρήσεων διέπεται από την αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, εφόσον η ίδια η μετατροπή δεν είναι ενδεικτική μιας αύξησης των κερδών ούτε της ικανότητας πραγματοποίησης κερδών. Κατά συνέπεια, η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης συνιστά ειδική εφαρμογή της εν λόγω αρχής στη συγκεκρι-

κριμένη αυτή περίπτωση και είναι αναμφισβήτητο ότι αντίθετα από την περίπτωση της τριετούς απαλλαγής από τους φόρους εισοδήματος, εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις μετατροπής μιας ειδικής επιχείρησης ή μιας δημοτικής επιχείρησης σε συμμετοχική εταιρεία, ανεξάρτητα από τη διάρθρωση του κεφαλαίου αυτής της τελευταίας.

- (80) Συγχρόνως, είναι επίσης σαφές ότι η μετατροπή μιας ειδικής επιχείρησης ή μιας δημοτικής επιχείρησης σε συμμετοχική εταιρεία δεν μπορεί να εξομοιούται με τη συνήθη σύσταση μιας εταιρείας. Πράγματι, δεν πρόκειται για πράξη που περιλαμβάνεται μεταξύ των δυνατοτήτων ενός ιδιώτη επενδυτή, αλλά για την απόφαση μιας κρατικής αρχής σχετικά με το ποια νομικά μέσα θα επιλέξει μεταξύ εκείνων που προβλέπει ο νόμος 142/90 για την παροχή ορισμένων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο ⁽⁵⁴⁾.
- (81) Με βάση τα παραπάνω στοιχεία, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η λογική της απαλλαγής αυτής αντικατοπτρίζει την καλή λειτουργία και αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος. Η απαλλαγή βασίζεται στην αρχή της φορολογικής ουδετερότητας, που αποτελεί βασική αρχή του φορολογικού συστήματος. Κατά συνέπεια, το εν λόγω μέτρο αιτιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος και δεν συνιστά κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

5.3. Η φύση της ενίσχυσης: νέα ή υπάρχουσα

- (82) Η φύση της ενίσχυσης θέτει δύο ζητήματα. Το πρώτο βασίζεται στη θέση σύμφωνα με την οποία, κατά την εποχή της έναρξης ισχύος των εξεταζόμενων μέτρων, οι τομείς στους οποίους ασκούσαν δραστηριότητες οι εταιρείες του νόμου 142/90 δεν ήταν ανοικτές στον ανταγωνισμό. Κατά συνέπεια, όλα τα εν λόγω μέτρα θα έπρεπε να θεωρηθούν ως υπάρχουσα ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 1 στοιχείο β) σημείο ν), του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/99 ή/και της απόφασης του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Alzetta Mauro ⁽⁵⁵⁾.
- (83) Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, τα εξεταζόμενα μέτρα πρέπει να αναλυθούν ως καθεστώςτα ενισχύσεων, εφόσον δύνανται να προσφέρουν πλεονέκτημα σε όλες τις εταιρείες του νόμου 142/90. Οι τελευταίες αυτές είναι επιχειρήσεις που μπορούν να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους άμεσα ή έμμεσα σε κάθε οικονομικό τομέα που έχει επιλεγεί εκ των προτέρων από τις ίδιες ή/και τους

⁽⁵²⁾ Υπόθεση 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1974, σ. 709). Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων (ΕΕ C 384 της 10.12.1998, σ. 3, σημείο 12).

⁽⁵³⁾ Κοινοβουλευτικές πράξεις της XII νομοθετικής περιόδου, Γερουσία της Ιταλικής Δημοκρατίας, σ. 18, αριθ. 2157.

⁽⁵⁴⁾ Σε γενικές γραμμές, η κοινότητα πρέπει να αποφασίζει εάν προτίθεται να περιορίσει τη δραστηριότητα της επιχείρησής της στην παροχή τοπικών δημοσίων υπηρεσιών στην επικράτεια της ή εάν αποφασίζει να συστήσει μία εταιρεία που θα έχει το δικαίωμα να ασκεί δραστηριότητες σε ποικίλους οικονομικούς τομείς και εκεί όπου εμφανίζονται οι εμπορικές δυνατότητες.

⁽⁵⁵⁾ Βλέπε υποσημείωση 3.

μετόχους τους και τα εν λόγω καθεστώτα δεν περιέχουν κανένα ενδεικτικό στοιχείο για το ότι οι ενισχύσεις έπρεπε να περιοριστούν αποκλειστικά σε τομείς κλειστούς στον ανταγωνισμό.

δεν συνέστησε νέα κρατική ενίσχυση, αλλά είχε ως αποτέλεσμα να περιορίσει σε τρία έτη την εν λόγω φορολογική απαλλαγή και να θέσει τέλος σε μία κανονιστική κατάσταση που στρέβλωνε τον ανταγωνισμό.

- (84) Εξάλλου, αντίθετα από ό,τι ισχυρίζονται οι ιταλικές αρχές, απορρέει από τις πληροφορίες τις οποίες διαθέτει η Επιτροπή ότι αναμφισβήτητα υπήρχε κάποιος ανταγωνισμός, τουλάχιστον σε ορισμένους από τους τομείς που αναφέρθηκαν εκ μέρους των ιταλικών αρχών ως τομείς στους οποίους οι συμμετοχικές εταιρείες ασκούσαν κατά κύριο λόγο δραστηριότητα κατά τη στιγμή της έναρξης ισχύος των εν λόγω μέτρων. Ειδικότερα μπορούν να αναφερθούν, ενδεικτικά οι ακόλουθοι τομείς: φαρμακευτικά προϊόντα, απορρίμματα, φυσικό αέριο και ύδωρ. Η ανάλυση αυτή ενισχύεται από τις παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών που πιστοποιούν ότι, στους τομείς αυτούς, «ο βαθμός ανταγωνισμού ήταν ακόμη πολύ μικρός»⁽⁵⁶⁾. Ακόμη και αν ο ανταγωνισμός σε ένα δεδομένο οικονομικό τομέα και σε μία δεδομένη χρονική στιγμή είναι περιορισμένος, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εκδίδουν μέτρα που συνεπάγονται κρατικές ενισχύσεις οι οποίες δύνανται να αποτρέψουν την ανάπτυξη του ανταγωνισμού ή να μειώσουν τον ήδη υπάρχοντα βαθμό ανταγωνισμού.
- (85) Συμπερασματικά, η επιβεβαίωση σύμφωνα με την οποία όλοι οι τομείς στους οποίους ασκούσαν δραστηριότητες οι εν λόγω συμμετοχικές εταιρείες κατά την περίοδο της έναρξης ισχύος των εξεταζόμενων μέτρων ήταν κλειστοί στον ανταγωνισμό είναι αβάσιμη. Κατά συνέπεια, τα εν λόγω μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως υπάρχουσες ενισχύσεις βάσει της επιχειρηματολογίας αυτής, επιφυλασσομένης της δυνατότητας οι ατομικές ενισχύσεις που χορηγήθηκαν δυνάμει των εν λόγω καθεστώτων να θεωρηθούν ως υπάρχουσες ενισχύσεις λόγω της ειδικής κατάστασης του δικαιούχου.
- (86) Το δεύτερο προς επίλυση ζήτημα αφορά την επιβεβαίωση σύμφωνα με την οποία η τριετής απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος θα έπρεπε να θεωρείται ως υπάρχουσα ενίσχυση. Τα επιχειρήματα που αναπτύχθηκαν σχετικά με αυτό είναι σε γενικές γραμμές τα ακόλουθα. Από τις αρχές του αιώνα, οι δημοτικές επιχειρήσεις και στη συνέχεια οι ειδικές επιχειρήσεις εξομοιώθηκαν, όσον αφορά τη φορολογία, με τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης και βάσει αυτού δεν υπόκειντο στον εν λόγω φόρο. Δεδομένου ότι οι εταιρείες του νόμου 142/90 υποκατέστησαν τις δημοτικές επιχειρήσεις, η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος, υπέρ των εν λόγω εταιρειών δεν συνιστά νέο φορολογικό μέτρο, αλλά την εφαρμογή ενός ήδη υπάρχοντος μέτρου. Το σημείο 70
- (87) Ανεξάρτητα από το ζήτημα κατά πόσον οι δημοτικές επιχειρήσεις και στη συνέχεια οι ειδικές επιχειρήσεις απαλλάχθηκαν πράγματι από όλους τους φόρους εισοδήματος, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η έννοια της υπάρχουσας ενίσχυσης δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη τριετή απαλλαγή του φόρου εισοδήματος.
- (88) Η βασική νομολογία σχετικά με την έννοια της υπάρχουσας ενίσχυσης απορρέει από την υπόθεση *Namur Ducroire*⁽⁵⁷⁾, επί της οποίας το Δικαστήριο αποφάνθηκε για το εάν μια απόφαση που επιτρέπει την επέκταση του πεδίου δραστηριότητας μιας δεδομένης δημόσιας επιχείρησης (OND) μπορεί να συνεπάγεται ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση στην εν λόγω επιχείρηση καθίσταται νέα ενίσχυση. Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι μία παλαιότερη νομοθεσία της ενάρεως ισχύος της συνθήκης: i) είχε καθορίσει το στόχο και τους τομείς παρέμβασης της OND κατά τρόπο πολύ γενικό (χορήγηση εγγυήσεων εξαγωγής· ii) είχε προσφέρει ορισμένα πλεονεκτήματα και iii) δεν συνεπαγόταν τον υλικό ή γεωγραφικό περιορισμό του πεδίου δραστηριότητας της OND⁽⁵⁸⁾. Στην περίπτωση αυτή, η OND, που είχε κατά τη διάρκεια πολλών ετών περιορίσει τη δραστηριότητά της στην ασφάλιση ορισμένων κινδύνων εξαγωγών, αποφάσισε (με την απαραίτητη συμφωνία της βελγικής κυβέρνησης) να επεκτείνει την ασφαλιστική της δραστηριότητα σε εξαγωγές προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης.
- (89) Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι το ζήτημα του κατά πόσον μια ενίσχυση συνιστούσε νέα ενίσχυση ή υπάρχουσα ενίσχυση έπρεπε να επιλυθεί με μνεία στη συστατική του εν λόγω μέτρου νομοθεσία. Κατά συνέπεια, αποφάνθηκε ότι η απόφαση να επεκταθούν οι κίνδυνοι εξαγωγών για τους οποίους παρείχε εγγυήσεις η OND (που δεν υπερέβαιναν την αρχική περιγραφή του πεδίου δραστηριότητας της OND) δεν τροποποιούσε τη νομοθεσία που συνιστούσε τα πλεονεκτήματα αυτά, ούτε όσον αφορά τη φύση των πλεονεκτημάτων αυτών ούτε όσον αφορά τις δραστηριότητες της δημόσιας υπηρεσίας. Κατά συνέπεια, η ενίσχυση ήταν υπάρχουσα ενίσχυση.
- (90) Στη συγκεκριμένη περίπτωση, κανείς από τους όρους που αναφέρθηκαν στην προαναφερθείσα απόφαση, ώστε να μπορέσει να θεωρηθεί η ενίσχυση ως υπάρχουσα ενίσχυση, δεν πληροίται.
- (91) Η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος που χορηγήθηκε στις εταιρείες του νόμου 142/90 δεν
- ⁽⁵⁶⁾ Παρατηρήσεις των ιταλικών αρχών της 2ας Αυγούστου 1999, σ. 10. Στις παρατηρήσεις αυτές, οι ιταλικές αρχές υπαινίχθηκαν επίσης ότι οι εταιρείες του νόμου 142/90 άσκησαν και δραστηριότητες ανοιχτές στον ανταγωνισμό. Ακόμη και η AMGA, μία από τις επιχειρήσεις που υπέβαλε παρατηρήσεις, αφού αρνήθηκε την ύπαρξη οποιουδήποτε ανταγωνισμού, αναγνωρίζει ότι στην πραγματικότητα υπήρξε κάποιος ανταγωνισμός. Πράγματι, στο σημείο 35 των παρατηρήσεων της της 11ης Απριλίου 2000, η εν λόγω επιχείρηση πιστοποιεί ότι η τριετής απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος προοριζόταν για να απαλείψει μια στρέβλωση του ανταγωνισμού.
- ⁽⁵⁷⁾ Υπόθεση C-44/93, Συλλογή 1994, σ. I-3829.
- ⁽⁵⁸⁾ *Op. Cit.*, αιτιολογικές σκέψεις 23-24.

συστάθηκε με προγενέστερη νομοθεσία της ενάρξεως ισχύος της συνθήκης, αλλά με το σημείο 14 του άρθρου 66 του νομοθετικού διατάγματος 331 της 30ής Αυγούστου 1993 και το σημείο 70 του άρθρου 3 του νόμου 549 του 1995. Πράγματι, το 1990, όταν ο νόμος 142/90 έδωσε στις κοινότητες τη δυνατότητα να συστήσουν συμμετοχικές εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου για τη διαχείριση τοπικών δημοσίων υπηρεσιών, δεν είχε ακόμη προβλεφθεί καμία απαλλαγή του φόρου εισοδήματος για τις εν λόγω συμμετοχικές εταιρείες. Οι πάσης φύσεως συμμετοχικές εταιρείες που συστήθηκαν μεταξύ του 1990 και της έναρξης ισχύος, το 1993, του σημείου 14 του άρθρου 66 του νομοθετικού διατάγματος 331 της 30ής Αυγούστου 1993, υπόκειντο στο φόρο εισοδήματος, όπως το πιστοποιούν ρητά οι προπαρασκευαστικές εργασίες της Ιταλικής Γερουσίας ⁽⁵⁹⁾, που επιβεβαιώνουν ότι η φορολογική απαλλαγή χορηγήθηκε με βάση το σκεπτικό ότι χωρίς την εν λόγω απαλλαγή, οι εταιρείες του νόμου 142/90 θα υπόκειντο στο φόρο εισοδήματος ⁽⁶⁰⁾. Κατά συνέπεια, για να επεκταθεί στις συμμετοχικές εταιρείες αυτού του είδους το φορολογικό καθεστώς που εφαρμόζεται στην τοπική αυτοδιοίκηση, η Ιταλία έπρεπε να εκδώσει μία νέα νομοθεσία πολλές δεκαετίες μετά την έναρξη ισχύος της συνθήκης.

υπάρχουσα κατάσταση στην περίπτωση των ΟΝΔ, η επέκταση του σκοπού και των τομέων παρέμβασης απέρρεε απευθείας από το νόμο 142/90 και τη μεταγενέστερη μετατροπή των δημοτικών επιχειρήσεων και των ειδικών επιχειρήσεων σε συμμετοχικές εταιρείες.

- (93) Η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος που χορηγήθηκε στις εταιρείες του νόμου 142/90 συνιστά νέα κρατική ενίσχυση.

5.4. Συμβιβασμο προς την κοινή αγορά

- (92) Εξάλλου, ούτε ο σκοπός ούτε οι τομείς παρέμβασης των δημοτικών επιχειρήσεων είχαν καθοριστεί κατά γενικό τρόπο. Οι δημοτικές επιχειρήσεις, και στη συνέχεια οι ειδικές επιχειρήσεις περιορίζονται στην παροχή ορισμένων δημοσίων υπηρεσιών σε τοπικό επίπεδο και κατά συνέπεια έχουν υλικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς που θεσπίστηκαν από το νόμο και τη νομολογία. Ο νόμος δεν επιβάλλει περιορισμούς ανάλογους στις εταιρείες του νόμου 142/90. Οι εταιρείες αυτές μπορούν πράγματι να ασκήσουν οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα σε οποιαδήποτε εδαφική επικράτεια ⁽⁶¹⁾. Κατά συνέπεια, αντίθετα από την

- (94) Αφού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος και τα δάνεια που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 χορήγησαν στις εταιρείες του νόμου 142/90 κρατική ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, η Επιτροπή οφείλει να ελέγξει εάν η ενίσχυση είναι συμβιβάσιμη προς την κοινή αγορά. Πλην εξαιρέσεως, ο έλεγχος αυτός πραγματοποιείται από κοινού και για τα δύο μέτρα.

- (95) Η ενίσχυση δεν είναι συμβιβάσιμη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 2. Πράγματι, δεν πρόκειται για ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα που χορηγείται σε μεμονωμένους καταναλωτές ούτε για ενίσχυση που προορίζεται για τη θεραπεία ζημιών που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές ή άλλα έκτακτα γεγονότα· επίσης δεν πρόκειται για ενίσχυση που χορηγήθηκε υπέρ της οικονομίας ορισμένων περιοχών της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας που εθίγησαν από τη διαίρεση της Γερμανίας. Επίσης η ενίσχυση δεν είναι συμβιβάσιμη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο δ) (ενίσχυση που προορίζεται για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς) ή στοιχείο ε) (άλλες κατηγορίες ενισχύσεων που καθορίζονται με απόφαση του Συμβουλίου). Εξάλλου, το κράτος μέλος δεν ανέφερε καμία από τις παρεκκλίσεις αυτές. Τέλος, η ενίσχυση δεν είναι συμβιβάσιμη προς τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο β). Η αναδιοργάνωση του τομέα των δημοσίων υπηρεσιών στην Ιταλία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σχέδιο κοινού ευρωπαϊκού συμφέροντος, δεδομένου ότι ουσιαστικά θα παρείχε πλεονεκτήματα στους οικονομικούς φορείς ενός κράτους μέλους και όχι σε εκείνους ολόκληρης της Κοινότητας και δεν θα ευνοούσε ένα συγκεκριμένο και σαφώς καθορισμένο σχέδιο. Επίσης, η ενίσχυση δεν προορίζεται να θεραπεύσει μια σοβαρή διαταραχή της οικονομίας ενός κράτους μέλους, εφόσον δεν υποβλήθηκε κανένα αποδεικτικό στοιχείο για το ότι ο ιταλικός τομέας των τοπικών δημοσίων υπηρεσιών έπασχε από κρίση την οποία προκαλούσε το σύστημα.

⁽⁵⁹⁾ Κοινοβουλευτικές πράξεις της XII νομοθετικής περιόδου, Γερουσία της Ιταλικής Δημοκρατίας, σελίδα 18, αριθ. 2157. Το απόσπασμα που μας ενδιαφέρει προβλέπει: «ξεκινώντας από την άποψη ότι τα “νέα” υποκείμενα στη φορολογία πρόσωπα [...] δεν μπόρεσαν να επωφεληθούν των μη αμελητέων φορολογικών απαλλαγών που αναγνωρίστηκαν στις εν λόγω αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης (μεταξύ των οποίων η απαλλαγή του IRPEG και του ILOR) [...] προέβλεψε μία στάση πληρωμών “rattatoria” [...] που προοριζόταν για να άρει το αποτέλεσμα της έλλειψης κινήτρων που συνδέεται με την αιφνίδια απώλεια κάθε φορολογικού πλεονεκτήματος».

⁽⁶⁰⁾ Οι AMGA, ACEA και AEM, ενώ συμφωνούν με τον ορισμό της ενίσχυσης ως υπάρχουσας ενίσχυσης, αναγνωρίζουν επίσης ότι ελλείπει της νέας αυτής διάταξης, η απλή μετατροπή των δημοτικών επιχειρήσεων θα συνεπαγόταν την υποβολή των εταιριών του νόμου 142/90 στο φόρο εισοδήματος (βλέπε παρατηρήσεις της AMGA της 11ης Απριλίου 2000, σημείο 11 και παρατηρήσεις της ACEA και της AEM της 21ης Ιανουαρίου 2000, σημείο 7).

⁽⁶¹⁾ Όπως αποφάνθηκε το ιταλικό Ανώτατο Δικαστήριο, σε ολομέλεια: «Οι συμμετοχικές εταιρείες με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου μπορούν να θεωρηθούν ότι παράγουν όλα τα αποτελέσματα νομικών προσώπων που εμπίπτουν στο ιδιωτικό δίκαιο [...]», απόφαση αριθ. 4989 της 6ης Μαΐου 1995. Πράγματι, οι εταιρείες του νόμου 142/90 ασκούσαν και ασκούν δραστηριότητες εκτός της εδαφικής επικράτειας της κοινότητας στην οποία ανήκουν και ακόμη και εκτός Ιταλίας ή/και διεύθυναν σε αγορές που δεν είναι τοπικές αγορές δημοσίων υπηρεσιών.

- (96) Επειδή η ενίσχυση εφαρμόζεται στο σύνολο του εδάφους του κράτους, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμβιβάσιμη προς τις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) (ανάπτυξη ορισμένων περιοχών).

Άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ)

- (97) Όσον αφορά το συμβιβασμό προς τη συνθήκη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) (ανάπτυξη ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων), πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ελαφρύνοντας τα συνθήκη βάρη μιας επιχείρησης, τα εν λόγω μέτρα μπορούν πράγματι να ενισχύσουν ορισμένες επιχειρήσεις στο να αναδιοργανωθούν, να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά τους και να καταστούν ανταγωνιστικότερες ⁽⁶²⁾. Όμως οι όροι εφαρμογής των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της διάσωσης και της αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων δεν πληρούνται ⁽⁶³⁾. Η ενίσχυση δεν κοινοποιήθηκε μεμονωμένα στην Επιτροπή και δεν υποβλήθηκε κανένα σχέδιο αναδιάρθρωσης, έστω και αν τα μέτρα αφορούσαν επίσης μεγάλες επιχειρήσεις. Η ενίσχυση δεν προορίζεται για να ευνοήσει μόνον προβληματικές επιχειρήσεις ούτε αποδείχτηκε ότι όλες οι αποδέκτριες επιχειρήσεις βρίσκονται σε μια τέτοια κατάσταση. Εξάλλου, η ενίσχυση δεν προορίζεται για να αποκαταστήσει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα των επιχειρήσεων. Οι προαναφερθείσες κατευθυντήριες γραμμές απαιτούν την έκδοση μέτρων που στοχεύουν να αντισταθμίσουν, στο μέτρο του δυνατού, ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στους ανταγωνιστές. Δεν υπάρχει κανένα ίχνος για τη λήψη μέτρων του είδους αυτού.
- (98) Τα εν λόγω μέτρα δεν περιορίζονται για τις ΜΜΕ. Όσον αφορά τις ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το εξεταζόμενο καθεστώς μπορεί να εφαρμοστεί και σε άλλες επιχειρήσεις πλην των ΜΜΕ και ότι οι ελαφρύνσεις δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως ενισχύσεις υπέρ επενδύσεων, ούτε ως ενισχύσεις σε άλλου είδους δαπάνες οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν συμβιβασίμες δυνάμει των κανόνων που εφαρμόζονται στις ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ.
- (99) Δεν είναι καθόλου σαφής ο ισχυρισμός σύμφωνα με τον οποίο η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος είναι συμβιβασίμη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), εφόσον προορίζεται να ευνοήσει την αναδιάρθρωση των εν λόγω επιχειρήσεων και το πέρασμα από μία μονοπωλιακή δομή αγοράς σε μία ανταγωνιστική δομή αγοράς.
- (100) Αν ερμηνευτεί κατά γράμμα, το επιχείρημα αυτό είναι αβάσιμο. Πράγματι, κάθε εταιρεία του νόμου 142/90 απολαύει στην κοινότητα στην οποία ανήκει των ιδίων δικαιωμάτων αποκλειστικότητας με εκείνα που προηγουμένως είχε ή η δημοτική επιχείρηση ή η ειδική επιχείρηση που αντικατέστησε. Το σημείο αυτό επιβεβαιώθηκε επανειλημμένα από τις ιταλικές αρχές που δήλωσαν ότι κάθε κοινότητα η οποία συνέστησε μια εταιρεία του νόμου 142/90 της ανέθεσε απευθείας τα καθήκοντα που προηγουμένως είχαν ανατεθεί σε μία δημοτική επιχείρηση. Επίσης, οι επιχειρήσεις που υπέβαλαν παρατηρήσεις υπογράμμισαν ότι οι εταιρείες του νόμου 142/90 είχαν τα ίδια τοπικά μονοπώλια με τα αντίστοιχα που είχαν χορηγηθεί στις δημοτικές επιχειρήσεις και στις ειδικές επιχειρήσεις ⁽⁶⁴⁾. Εξάλλου, τα πλεονεκτήματα που χορηγήθηκαν στις εταιρείες του νόμου 142/90 υπερβαίνουν τη μετατροπή της νομικής τους μορφής και εξακολουθούν να ισχύουν κατά τη διάρκεια τριών ετών μετά από τη μετατροπή αυτή.
- (101) Κατά συνέπεια, το γεγονός ότι, κατά το παρελθόν, η Επιτροπή είχε αποφανθεί, σχετικά με μέτρα άλλου είδους, ότι η ενίσχυση που προορίζεται για να διευκολύνει το πέρασμα από μια μονοπωλιακή δομή αγοράς σε μια ανταγωνιστική δομή μπορεί να θεωρηθεί ως συμβιβασίμη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) είναι απολύτως άνευ αντικειμένου στο πλαίσιο της εκτίμησης των εν λόγω μέτρων ⁽⁶⁵⁾.
- (102) Εξάλλου, το επιχείρημα αυτό μπορεί να ερμηνευτεί από την άποψη ότι το εν λόγω μέτρο προοριζόταν να διευκολύνει την ιδιωτικοποίηση επιχειρήσεων που ελέγχονταν από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης ώστε να προωθήσει μια ευρύτερη ελευθέρωση και μία αυξημένη συμμετοχή του ιδιωτικού κεφαλαίου στην παροχή τοπικών υπηρεσιών.
- (103) Από μόνο του, το σκεπτικό που είχε διατυπώσει η Επιτροπή την αποτρέπει να δεχτεί το επιχείρημα αυτό. Μπορεί να προτεθεί ότι εάν το εν λόγω μέτρο ενίσχυσης είχε πράγματι ως στόχο να διευκολύνει το πέρασμα σε μία περισσότερο ελεύθερη αγορά και τη συμμετοχή ιδιωτικού κεφαλαίου, θα έπρεπε τότε να εφαρμόζεται σε κάθε μορφή ιδιωτικοποίησης ή θα έπρεπε να εφαρμόζεται με μεγαλύτερη ένταση στις περιπτώσεις που η ιδιωτικοποίηση θα είχε εντονότερο χαρακτήρα (για παράδειγμα, όταν οι κοινότητες είχαν μειοψηφική συμμετοχή στις συμμετοχικές εταιρείες). Αντίθετα, το μέτρο δεν εφαρμόζεται με ενιαίο τρόπο, αλλά αποκλειστικά στις εταιρείες του νόμου 142/90 (ήτοι εκείνες που έχουν πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου). Σε κάθε περίπτωση, σύμφωνα με την αρχή της ίσης μεταχείρισης των δημοσίων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, το γεγονός ότι η ενίσχυση χορηγήθηκε για να ευνοήσει την ιδιωτικοποίηση μιας επιχείρησης δεν αποτελεί, καταρχήν, αξιόπιστο λόγο για να κηρυχθεί το συμβιβασμό της ενίσχυσης.

⁽⁶²⁾ Σχετικά με το σημείο αυτό, βλέπε παρατηρήσεις των ΑΕΜ και ΑΣΕΑ της 21ης Ιανουαρίου 2000, σημείο 42.

⁽⁶³⁾ ΕΕ C 288 της 9.10.1999, σ. 2. Οι προηγούμενες κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές για τις κρατικές ενισχύσεις υπέρ της διάσωσης και της αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12) και οι κανόνες που αναφέρονται το 1979 στην όγδοη έκθεση για την πολιτική του ανταγωνισμού, σημεία 177, 227 και 228, εφαρμόζονται στις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν πριν από τη δημοσίευση των νέων κατευθυντήριων γραμμών στην Επίσημη Εφημερίδα. Στο πλαίσιο της παρούσας υπόθεσης, το περιεχόμενο όλων των κανόνων αυτών είναι ταυτόσημο και η εφαρμογή οποιουδήποτε συνόλου κανόνων δεν έχει καμία επίπτωση για την εκτίμηση της συγκεκριμένης υπόθεσης.

⁽⁶⁴⁾ Παρατηρήσεις της 21ης Ιανουαρίου 2000, σημείο 6.

⁽⁶⁵⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 26.

(104) Οι ιταλικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι χωρίς την τριετή απαλλαγή του φόρου εισοδήματος, θα ήταν εξαιρετικά δαπανηρό για τις κοινότητες να μετατρέψουν την ειδική τους επιχείρηση σε επιχείρηση που υπάγεται στο ιδιωτικό δίκαιο. Πάντως, είναι φυσικό μια επιχείρηση που τροποποιεί τη νομική της μορφή (στη συγκεκριμένη περίπτωση, από ειδική επιχείρηση σε συμμετοχική εταιρεία) να απολαύει των δικαιωμάτων και πλεονεκτημάτων που συνδέονται με τη νέα νομική της μορφή (δυνατότητα να ασκεί δραστηριότητες εκτός της εδαφικής επικράτειας της κοινότητας και σε οποιονδήποτε οικονομικό τομέα) και να υπόκειται στις επιβαρύνσεις που συνδέονται με τη νομική αυτή μορφή και ιδίως σε διαφορετική φορολογική μεταχείριση. Εξάλλου, είναι λογικό ότι οι επιπτώσεις αυτές βαρύνουν τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης. Σε κάθε περίπτωση, δεν αποδείχθηκε ότι χωρίς το εν λόγω μέτρο η μετατροπή δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ούτε ότι το πλεονέκτημα ήταν ανάλογο με τον επιδιωκόμενο στόχο. Τέλος, όπως είδαμε παραπάνω, η εν λόγω ενίσχυση δεν συνοδεύεται με μέτρα που στοχεύουν να μειώσουν τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

(105) Η εκτίμηση αυτή δεν έρχεται σε αντίφαση με την πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής και ειδικότερα, δεν αντίκειται στην απόφαση σχετικά με τις ολλανδικές τοπικές μεταφορές όπως ισχυρίζονται οι ιταλικές αρχές ⁽⁶⁶⁾. Πρέπει να παρατηρηθεί ότι στην περίπτωση εκείνη, αντίθετα από την εξεταζόμενη περίπτωση:

— απαγορεύτηκε στους δικαιούχους να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς καθόλη τη διάρκεια της χορήγησης της ενίσχυσης, εφόσον οι τοπικές τους αγορές δεν θα υπόκειντο σε ανοικτές διαδικασίες, διαφανείς και που δεν προκαλούν διακρίσεις,

— η χορήγηση της ενίσχυσης υπόκειτο στην εκπόνηση εκ μέρους της επιχείρησης ενός λεπτομερούς βιομηχανικού σχεδίου.

(106) Για τους λόγους αυτούς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση, μέσω της τριετούς απαλλαγής από τους φόρους εισοδήματος και των δανείων που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986, δεν μπορεί να κριθεί ως συμβιβασίμη προς τη συνθήκη δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ). Εξάλλου, η διάταξη αυτή απαιτεί ότι "οι ενισχύσεις δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον", όρος που η Επιτροπή, βάσει των όσων προαναφέρονται, κρίνει ότι δεν πληροίται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Πράγματι, η βασική επίπτωση των εν λόγω μέτρων δεν συνίσταται στο να καταστεί η ιταλική αγορά ανταγωνιστικότερη, αλλά στο να ενισχυθούν ορισμένες ιταλικές επιχειρήσεις (εκείνες που ελέγχονται ακόμη από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης) σε συνάρτηση με τους ανταγωνιστές τους σε άλλα κράτη μέλη και να αποτραπεί η διείσδυση αυτών των τελευταίων στην ιταλική αγορά.

Άρθρο 86 παράγραφος 2 της συνθήκης

(107) Οι ιταλικές αρχές θεωρούν ότι η τριετής απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος και τα δάνεια που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 πρέπει να θεωρηθούν ως κρατική ενίσχυση συμβιβασίμη προς τις διατάξεις του άρθρου 86 παράγραφος 2. Πράγματι, πιστοποιούν ότι το μεγαλύτερο τμήμα των δραστηριοτήτων που ασκήθηκαν εκ μέρους των εταιρειών του νόμου 142/90 είναι υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος και ότι χωρίς τα εν λόγω μέτρα θα ήταν αδύνατον οι εν λόγω επιχειρήσεις να εκπληρώσουν την αποστολή που τους ανατέθηκε για την παροχή υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

(108) Η Επιτροπή δεν συμφωνεί με την άποψη σύμφωνα με την οποία το άρθρο 86 παράγραφος 2, μπορεί να εφαρμοστεί στη συγκεκριμένη ενίσχυση, καθώς επίσης δεν θεωρεί ότι τα εν λόγω μέτρα αποτελούν ένα αντισταθμιστικό σύστημα για την αποστολή του γενικού συμφέροντος που ανατέθηκε στις εταιρείες του νόμου 142/90. Στην ανακοίνωσή της σχετικά με τις υπηρεσίες γενικού συμφέροντος στην Ευρώπη ⁽⁶⁷⁾, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τρεις αρχές διέπουν την εφαρμογή του άρθρου 86 παράγραφος 2 και το ζήτημα της αντιστάθμισης υποχρεώσεων γενικού οικονομικού συμφέροντος:

α) η ουδετερότητα·

β) η ελευθερία των κρατών μελών να ορίσουν τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος·

γ) η αναλογικότητα.

(109) Η ουδετερότητα συνίσταται στο ότι η Επιτροπή δεν εξετάζει κατά πόσον οι υπεύθυνες επιχειρήσεις για την παροχή υπηρεσιών γενικού συμφέροντος είναι δημόσιες ή ιδιωτικές. Από την άλλη πλευρά, οι κανόνες της συνθήκης εφαρμόζονται ανεξαρτήτως του καθεστώτος της κυριότητας μιας επιχείρησης.

(110) Η ελευθερία των κρατών μελών να καθορίζουν τι θεωρούν ως υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος έχει ως μόνο όριο τον έλεγχο που πραγματοποιείται από την Επιτροπή για να επαληθεύσει αν υπάρχει κατάχρηση ή προφανές λάθος. «Πάντως, σε κάθε περίπτωση, για να εφαρμοστεί η εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 86 παράγραφος 2, η αποστολή της παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας πρέπει να ορίζεται σαφώς και να ανατίθεται ρητά (περιλαμβανομένων των συμβάσεων) με πράξη της δημόσιας αρχής». Η υποχρέωση αυτή είναι απαραίτητη για την εγγύηση μιας ασφάλειας του δικαίου καθώς και μιας διαφάνειας έναντι των πολιτών και είναι αναγκαία για να μπορέσει η Επιτροπή να επαληθεύσει εάν τηρείται το κριτήριο της αναλογικότητας ⁽⁶⁸⁾.

(111) Η αναλογικότητα συνεπάγεται ότι τα χρησιμοποιούμενα μέσα για την εκπλήρωση της αποστολής γενικού συμφέροντος

⁽⁶⁶⁾ Βλέπε υποσημείωση 16.

⁽⁶⁷⁾ ΕΕ C 17 της 19.1.2001, σ. 4.

⁽⁶⁸⁾ Σημείο 22 της ανακοίνωσης.

τος δεν δημιουργούν ανώφελες εμπορικές στρεβλώσεις και δεν υπερβαίνουν ό,τι είναι απολύτως απαραίτητο για να υπάρξουν εγγυήσεις για την καλή εκτέλεση της αποστολής. Η παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος πρέπει να διασφαλίζεται. Κατά συνέπεια, οι επιχειρήσεις στις οποίες ανατέθηκε μια τέτοια αποστολή πρέπει να είναι σε θέση να φέρουν τα ειδικά βάρη και κατόπιν τούτου το κράτος μπορεί να καλύπτει τις καθαρές συμπληρωματικές δαπάνες που συνεπάγεται μια τέτοια ειδική αποστολή.

(112) Η επίκληση εκ μέρους των ιταλικών αρχών του άρθρου 86 παράγραφος 2 πρέπει να απορριφθεί, κατά πρώτο λόγο διότι τα μέτρα αυτά προκαλούν διάκριση μεταξύ ιδιωτικών και δημοσίων επιχειρήσεων και κατά συνέπεια είναι ασυμβίβαστα προς την αρχή της ουδετερότητας που προβλέπεται στο άρθρο 295 της συνθήκης και προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης και μη πρόκλησης διακρίσεων, μια γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.

(113) Πράγματι, η εν λόγω ενίσχυση δεν χορηγήθηκε λόγω της επιβολής της υποχρέωσης παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας, αλλά αποκλειστικά σε συνάρτηση με τη διάρθρωση του κεφαλαίου ορισμένων επιχειρήσεων. Τα επιδοτούμενα δάνεια εκ μέρους του CDDPP και η τριετής απαλλαγή του φόρου εισοδήματος δεν εφαρμόζονται παρά σε επιχειρήσεις που μετατράπηκαν σε εταιρείες του νόμου 142/90 (ήτοι στις οποίες οι κοινότητες διατηρούν τουλάχιστον την πλειοψηφία του κεφαλαίου). Οι επιχειρήσεις στις οποίες οι κοινότητες δεν κατέχουν πλέον παρά μειοψηφική συμμετοχή και εκείνες που είναι εξ ολοκλήρου ιδιωτικές δεν δικαιούνται να έχουν πρόσβαση στα πλεονεκτήματα αυτά, έστω και αν παρέχουν την ίδια υπηρεσία.

(114) Είναι προφανές το γεγονός ότι η εκτέλεση των εν λόγω μέτρων δεν συνδέεται με την επιβολή της ελάχιστης υποχρέωσης παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας, καθώς επίσης και η φύση τους που προκαλεί διακρίσεις, όταν γνωρίζουμε ότι μια εταιρεία του νόμου 142/90 θα είχε χάσει το δικαίωμα της τριετούς απαλλαγής του φόρου εισοδήματος και τη δυνατότητα να συνάπτει δάνεια με μειωμένο επιτόκιο με το CDDPP εάν, κατά τη διάρκεια της περιόδου εφαρμογής των εν λόγω μέτρων ενίσχυσης, η συμμετοχή της κοινότητας στο κεφάλαιό της δεν ήταν πλέον πλειοψηφική.

(115) Κατά δεύτερο λόγο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι αρχές του ορισμού και της αξιοπιστίας δεν τηρούνται.

(116) Όπως αναφέρουν οι ιταλικές αρχές, οι εταιρείες του νόμου 142/90 ασκούν ορισμένες δραστηριότητες οι οποίες, καταρχήν, θα μπορούσαν να τύχουν απαλλαγής δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 2. Το άρθρο 22 του νόμου 142/90 προβλέπει τη δυνατότητα για τις κοινότητες να

παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες μέσω συμμετοχικών εταιρειών. Πάντως, ο νόμος αυτός δεν διευκρινίζει τις υπηρεσίες που πρέπει πράγματι να θεωρούνται ως δημόσιες υπηρεσίες και σε ποιο βαθμό. Εξάλλου, δεν αναφέρει καμία ειδική υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Ο νόμος αυτός δεν μπορεί κατά συνέπεια να θεωρείται ως πράξη που ορίζει σαφώς την αποστολή της δημόσιας υπηρεσίας και αναθέτει ρητά την εκπλήρωσή της σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Οι ιταλικές αρχές δεν υπέβαλαν άλλες αποδείξεις, κανονιστικές πράξεις ή πληροφορίες οποιασδήποτε μορφής σχετικά με τον ορισμό και την ανάθεση της αποστολής της δημόσιας υπηρεσίας.

(117) Κατά τρίτο λόγο, η αρχή της αναλογικότητας δεν τηρείται επίσης. Η ιταλική κυβέρνηση δεν ανέφερε τις υποχρεώσεις παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις αυτές ούτε τις καθαρές συμπληρωματικές δαπάνες που απορρέουν από τις υποχρεώσεις αυτές, ούτε, τέλος, το ποσό των δημοσίων πόρων που χορηγήθηκε στις εταιρείες του νόμου 142/90 με τα εξεταζόμενα μέτρα ή με άλλα μέσα. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή βρίσκεται σε αδυναμία να πραγματοποιήσει τον παραμικρό έλεγχο αναλογικότητας. Εξάλλου, το πλεονέκτημα που προκλήθηκε από την τριετή απαλλαγή του φόρου εισοδήματος εξαρτάται από το ποσό του φορολογητέου κέρδους της επιχείρησης και όχι από την καθαρή δαπάνη που απορρέει από μια ενδεχόμενη υποχρέωση παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Όσον αφορά τα δάνεια του CDDPP, οι ιταλικές αρχές δεν απέδειξαν ότι ήταν πάντα δικαιολογημένα από το κόστος που απορρέει από τις ειδικές υποχρεώσεις της δημόσιας υπηρεσίας.

(118) Συνεπώς, είναι σαφές ότι τα εν λόγω μέτρα δεν συνδέονται καθόλου με την επιστροφή του καθαρού συμπληρωματικού κόστους που απορρέει από την καλή εκτέλεση μιας αποστολής γενικού συμφέροντος: αν συμβαίνει αυτό, η επιστροφή δεν θα μπορούσε να συνδέεται με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης, αλλά με την επιβολή ειδικών υποχρεώσεων. Όμως, τα εν λόγω μέτρα συνδέονται αποκλειστικά με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο της επιχείρησης και δεν γίνεται καθόλου μνεία των υποχρεώσεων παροχής υπηρεσιών κοινής ωφελείας που εφαρμόζονται αποκλειστικά στις εταιρείες του νόμου 142/90 λόγω της νομικής τους μορφής και όχι σε άλλες επιχειρήσεις που παρέχουν την ίδια κατηγορία υπηρεσιών.

(119) Τέλος, απορρέει επίσης ότι οι ιταλικές αρχές δεν ανέφεραν λεπτομερώς τους λόγους για τους οποίους, στην περίπτωση κατάργησης των αμφισβητούμενων μέτρων, θα κινδύνευε, κατά τη γνώμη τους, η καλή εκτέλεση της αποστολής γενικού οικονομικού συμφέροντος υπό αποδεκτούς οικονομικούς όρους. Κατά συνέπεια, οι ιταλικές αρχές δεν τήρησαν την αρχή που θεσπίστηκε από το Δικαστήριο, σύμφωνα με την οποία «όταν πρόκειται για παρέκκλιση των θεμελιωδών κανόνων της συνθήκης, οφείλει το κράτος μέλος που επικαλείται το άρθρο 86 παράγραφος 2 να αποδείξει ότι οι όροι

εφαρμογής της εν λόγω διάταξης πληρούνται» ⁽⁶⁹⁾.

κρατική ενίσχυση, διότι συμφωνεί με τη φύση και τη γενική οικονομία του συστήματος.

(120) Συμπερασματικά, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η χορηγηθείσα ενίσχυση μέσω τριετούς απαλλαγής από τους φόρους εισοδήματος και μέσω των δανείων που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986 δεν μπορεί να θεωρηθεί ως συμβιβάσιμη προς την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 86 παράγραφος 2 και ότι τα εν λόγω μέτρα δεν μπορούν να θεωρηθούν ως μία μορφή αντιστάθμισης για μια ενδεχόμενη αποστολή γενικού συμφέροντος που ανατέθηκε στις επιχειρήσεις αυτές.

(124) Εξάλλου, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Ιταλία, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης, εκτέλεσε παράνομα τα καθεστώτα κρατικών ενισχύσεων που θεσπίστηκαν από το άρθρο 3, στοιχείο 70 και από το άρθρο 9α του νομοθετικού διατάγματος 318/1986. Επίσης, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι εν λόγω κρατικές ενισχύσεις είναι ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.

Συμβιβάσιμο με άλλες διατάξεις της συνθήκης

(121) Τέλος, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η κρατική ενίσχυση είναι επίσης ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά για έναν επιπλέον λόγο. Πράγματι, τα μέτρα εφαρμόζονται σε διάφορους οικονομικούς τομείς (νερό, φυσικό αέριο, ηλεκτρική ενέργεια κ.λπ.), αλλά όχι σε όλες τις επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στους τομείς αυτούς. Το να υπαχθεί μια επιχείρηση στα καθεστώτα αυτά εξαρτάται αποκλειστικά από τη νομική της μορφή (πρώην δημόσιος φορέας που μετατράπηκε σε συμμετοχική εταιρεία) και από το είδος των μετόχων της (πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου).

(125) Δυνάμει της πάγιας νομολογίας και του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999, η Επιτροπή αποφαινεται ότι το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος οφείλει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ανάκτηση της ενίσχυσης από τους δικαιούχους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι ιταλικές αρχές δεν υποστήριξαν ότι η ανάκτηση της ενίσχυσης θα αντikeito σε μία γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, ούτε η Επιτροπή θεωρεί ότι μια τέτοια αρχή αποτρέπει την ανάκτηση της ενίσχυσης.

(122) Οι επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στους ίδιους τομείς αλλά στις οποίες, για παράδειγμα, το κεφάλαιο κατέχεται κατά πλειοψηφία ή εξ ολοκλήρου από ιδιώτες επενδυτές, δεν είναι επιλέξιμες για να υπαχθούν στα μέτρα της εν λόγω ενίσχυσης. Ειδικότερα, οι όροι για την υπαγωγή στα μέτρα αυτά δεν μπορούν να πληρούνται ποτέ από επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών που έχουν δευτερεύουσα εγκατάσταση στην Ιταλία. Υπάρχει λοιπόν διάκριση μεταξύ επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες στον ίδιο τομέα, αποκλειστικά βάσει της συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και πράγματι, βάσει του κράτους στο οποίο βρίσκεται η κύρια εγκατάσταση της επιχείρησης, χωρίς αυτή η διαφορετική μεταχείριση να αιτιολογείται από έναν αντικειμενικό λόγο. Το μέτρο καθ'αυτό αντίκειται στην αρχή των διακρίσεων λόγω της εθνικότητας, που αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου και αντίκειται ιδίως στην ελευθερία εγκατάστασης που προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 43 της συνθήκης ΕΚ. Πράγματι, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, «μια κρατική ενίσχυση η οποία, όσον αφορά ορισμένους όρους εφαρμογής της, παραβιάζει άλλες διατάξεις της συνθήκης, δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβιβάσιμη προς την κοινή αγορά εκ μέρους της Επιτροπής» ⁽⁷⁰⁾.

(126) Η παρούσα απόφαση αναφέρεται στα δύο εξεταζόμενα καθεστώτα ενισχύσεων και είναι άμεσα εκτελεστή, ιδίως όσον αφορά την ανάκτηση όλων των ατομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν δυνάμει των καθεστώτων αυτών. Η Επιτροπή δηλώνει εξάλλου ότι μια απόφαση σχετικά με τα καθεστώτα ενίσχυσης δεν προδικάζει τη δυνατότητα να κριθούν συμβιβάσιμες ατομικές ενισχύσεις, εν όλω ή εν μέρει, προς την κοινή αγορά για λόγους που συνδέονται με την κάθε ατομική περίπτωση (για παράδειγμα λόγω του γεγονότος ότι η ατομική χορήγηση μιας ενίσχυσης εμπίπτει στους κανόνες de minimis ή στο πλαίσιο μιας μελλοντικής απόφασης της Επιτροπής ή σε έναν κανονισμό απαλλαγής).

(127) Η προς ανάκτηση ενίσχυση περιλαμβάνει τους τόκους που υπολογίζονται, σύμφωνα με πάγια πρακτική της Επιτροπής, βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα.

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης, που προβλέπεται στο άρθρο 3 στοιχείο 69 του νόμου 549 της 28ης Δεκεμβρίου 1995, δεν συνιστά ενίσχυση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Άρθρο 2

Η τριετής απαλλαγή από τους φόρους εισοδήματος που προβλέπεται στο άρθρο 3 στοιχείο 70 του νόμου 549 της 28ης Δεκεμβρίου

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

(123) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η απαλλαγή από τους φόρους μεταβίβασης που προβλέπεται στο άρθρο 3 στοιχείο 69 του νόμου 549 της 28ης Δεκεμβρίου 1995 δεν συνιστά

⁽⁶⁹⁾ Υπόθεση C-159/94 GDF, Συλλογή 1997, σ. I-5815, αιτιολογικές σκέψεις 94 και 101.

⁽⁷⁰⁾ Υπόθεση C-156/98 Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-6857, αιτιολογική σκέψη 78.

1995 και το άρθρο 66 σημείο 14 του νομοθετικού διατάγματος 331 της 30ής Αυγούστου 1993, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 427 της 29ης Οκτωβρίου 1993, καθώς και τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τα δάνεια που χορηγήθηκαν δυνάμει του άρθρου 9α του νομοθετικού διατάγματος 318 της 1ης Ιουλίου 1986, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 488 της 9ης Αυγούστου 1986, υπέρ των συμμετοχικών εταιρειών με πλειοψηφική συμμετοχή του δημοσίου που συστάθηκαν σύμφωνα με το νόμο 142 της 8ης Ιουνίου 1990, συνιστούν κρατικές ενισχύσεις δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Οι ενισχύσεις αυτές είναι ασυμβίβαστες προς την κοινή αγορά.

Άρθρο 3

Η Ιταλία λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για να απαιτήσει από τους δικαιούχους την επιστροφή της ενίσχυσης που περιγράφεται στο άρθρο 2 και η οποία χορηγήθηκε παράνομα.

Η ανάκτηση της ενίσχυσης γίνεται αμελλητί, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, υπό τον όρο ότι επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της απόφασης.

Η προς ανάκτηση ενίσχυση περιλαμβάνει τους τόκους που υπολογίζονται από την ημερομηνία που τέθηκε η ενίσχυση στη διάθεση

των δικαιούχων μέχρι την ημερομηνία της πραγματικής ανάκτησης, βάσει του επιτοκίου αναφοράς που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιχορήγησης στο πλαίσιο των ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα.

Άρθρο 4

Η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε προς συμμόρφωσίν της.

Άρθρο 5

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 5 Ιουνίου 2002.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 30ής Οκτωβρίου 2002

σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις τις οποίες χορήγησε η Γερμανία στην Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH

C 31/2001 (ex NN 156/99 και N 288/98)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 2145]

(Το κείμενο στη γερμανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/194/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους ⁽¹⁾ σύμφωνα με τα προαναφερθέντα άρθρα και αφού έλαβε υπόψη τις εν λόγω παρατηρήσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με επιστολή της 18ης Μαΐου 1998, η Γερμανία ενημέρωσε την Επιτροπή για τις ενισχύσεις που χορήγησε στην Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH («Schmitz-Gotha»). Η υπόθεση καταχωρήθηκε υπό τον αριθ. NN 156/99. Με επιστολές της 12ης Ιουνίου 1998, της 21ης Δεκεμβρίου 1999 και της 17ης Μαΐου 2000, η Επιτροπή ζήτησε από τη Γερμανία πρόσθετες πληροφορίες. Η Γερμανία απάντησε με επιστολές της 15ης Οκτωβρίου 1998, της 21ης Ιουλίου 1999, της 27ης Απριλίου 2000, της 1ης Δεκεμβρίου 2000 και της 8ης Ιανουαρίου 2001.
- (2) Με επιστολή της 23ης Μαΐου 2001, η Επιτροπή ενημέρωσε τη Γερμανία για την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ για την εν λόγω υπόθεση και να την καταχωρήσει υπό τον αριθ. C 31/2001. Οι παρατηρήσεις της Γερμανίας ελήφθησαν στις 14 και 22 Αυγούστου 2001. Η απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση, αλλά δεν έλαβε καμιά απάντηση. Με επιστολή της 1ης Οκτωβρίου 2001 η Επιτροπή έθεσε και άλλες ερωτήσεις στη Γερμανία, στις οποίες η τελευταία απάντησε στις 14 Δεκεμβρίου 2001. Πρόσθετες πληροφορίες ελήφθησαν στις 16 και 28 Μαΐου, καθώς και στις 3 Ιουλίου 2002.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

1. Ο αποδέκτης της ενίσχυσης

- (3) Αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας είναι ορισμένα χρηματοδοτικά μέτρα για την αναδιάρθρωση της Schmitz-Gotha, μιας επιχείρησης που εδρεύει στη Θουριγγία και δραστηριοποιείται στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, και ειδικότερα στον κλάδο των αμαξωμάτων και των ρυμουλκούμενων οχημάτων. Η Schmitz-Gotha είναι η διάδοχη επιχείρηση της Gothaer Fahrzeugwerke GmbH (εφεξής «παλιά εται-

⁽¹⁾ ΕΕ C 211 της 28.7.2001, σ. 15.⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

ρεία»), μιας επιχείρησης που βρισκόταν προηγουμένως υπό κρατικό έλεγχο και η οποία μετά την ιδιωτικοποίησή της το 1994 μεταβιβάστηκε στη Lintra Beteiligungsholding GmbH («Lintra-Holding»). Μαζί με άλλες ενισχύσεις, το Δημόσιο χορήγησε στις οκτώ εταιρείες που ανήκαν στη Lintra-Holding ενίσχυση ύψους 175 εκατ. γερμανικών μάρκων (DEM) για την κάλυψη των ζημιών κατά τα έτη 1995 έως 1997, προκειμένου να στηρίξει την ιδιωτικοποίησή τους. Η εν λόγω κρατική ενίσχυση για την κάλυψη των ζημιών εξαντλήθηκε ήδη μέσα στο 1996 και η παλιά εταιρεία εμφάνισε στη συνέχεια ζημιές 12,4 εκατ. DEM. Πρόσθετες ζημιές 7,5 εκατ. DEM αναμένονταν για το 1997. Για το λόγο αυτό το 1996 η ιδιωτικοποίηση της παλιάς εταιρείας θεωρήθηκε αποτυχημένη και η Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (εφεξής «BvS») επανέκτησε τον έλεγχο της επιχείρησης και αποφάσισε να συνεχίσει την αναδιάρθρωση με στόχο να προετοιμάσει την πώλησή της. Τελικά, δύο επιχειρήσεις, η Schmitz-Gotha και η Gothaer Fahrzeugtechnik, εξαγόρασαν τμήματα των πάγιων υλικών στοιχείων ενεργητικού της παλιάς εταιρείας που θεωρήθηκαν ότι μπορούσαν να πωληθούν. Τα υπόλοιπα πάγια υλικά στοιχεία του ενεργητικού της προηγούμενης επιχείρησης εκκαθαρίστηκαν. Υποβλήθηκαν τα ακόλουθα αριθμητικά στοιχεία για την προηγούμενη εξέλιξη της παλιάς εταιρείας:

(σε 1 000 DEM)

	1994 (προ της ιδιωτικοποίησης)	1995	1996	1997 (εκτιμήσεις) (%)
Κύκλος εργασιών	55 500	113 000	48 200	62 800
Κέρδη/Ζημιές	-13 900	500	-12 400	-7 500

(%) Οι αριθμοί αυτοί είναι υποθετικοί, επειδή τα πάγια υλικά στοιχεία του ενεργητικού μεταβιβάστηκαν το 1997 στους νέους επενδυτές.

- (4) Από τους οκτώ δυνητικούς επενδυτές μόνον οι δύο σημερινοί, η Schmitz Cargobull AG (70 %) και η Josef Koch GmbH (30 %), υπέβαλαν κοινή προσφορά για την Schmitz-Gotha. Οι εν λόγω εταιρείες απέκτησαν τα πάγια υλικά στοιχεία ενεργητικού στις 10 Σεπτεμβρίου 1997 στην τιμή του 1 DEM. Στη συνέχεια, ο κ. Koch ανέλαβε μόνος τη διεύθυνση της Schmitz-Gotha. Μετά την εξαγορά, το 1997, η Schmitz-Gotha απασχολούσε 77 άτομα.

2. Η αναδιάρθρωση

- (5) Κύριο πρόβλημα της παλιάς εταιρείας στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (και της Schmitz-Gotha πλέον) ήταν η αδυναμία μαζικής βιομηχανικής παραγωγής ανταγωνιστικών προϊόντων, η οποία έκανε την επιχείρηση να εξαρτάται από τις παραγγελίες δύο κυρίως βασικών πελατών. Οι παραγγελίες αφορούσαν την παραγωγή μικρού μόνον αριθμού τεμαχίων. Λαμβανομένου υπόψη του μικρού όγκου παραγωγής, η παραγωγική ικανότητα της επιχείρησης τόσο από υλικοτεχνική άποψη όσο και από άποψη προσωπικού ήταν υπερβάλλουσα, πράγμα που οδηγούσε σε αυξημένα πάγια έξοδα. Η Γερμανία υποστηρίζει ότι η αναδιάρθρωση απαιτούσε επενδύσεις για το διαχωρισμό της υποδομής των δύο διάδοχων επιχειρήσεων, καθώς και για την εξυγίανση, τη συντήρηση, την προμήθεια νέων μηχανημάτων και τη διοικητική μέριμνα για τη δημιουργία αποτελεσματικής μαζικής βιομηχανικής παραγωγής ιδίων προϊόντων.
- (6) Πριν από την απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας έρευνας αναφέρθηκαν οι ακόλουθες δαπάνες αναδιάρθρωσης:

(σε DEM)

Γενικές επενδύσεις για μηχανήματα και εξοπλισμό	13 900 000
Διαχωρισμός της υποδομής	1 600 000
Κεφάλαιο κίνησης	1 600 000
Σύνολο	17 100 000

- (7) Το σχέδιο που υποβλήθηκε αρχικά προέβλεπε την εμπορευσιμότητα της επιχείρησης σε δύο-τρία χρόνια, καθώς και την επίτευξη ενός σταθερά θετικού αποτελέσματος εκμετάλλευσης το αργότερο κατά την τέταρτη εταιρική χρήση. Σύμφωνα με το σχέδιο αναδιάρθρωσης, η Schmitz-Gotha θα επικεντρωνόταν στην κατασκευή αμαξωμάτων, ρυμουλκούμενων οχημάτων και διαφόρων ειδικών ρυμουλκούμενων κατασκευών, και θα αναλάμβανε τις μελέτες του ομίλου Schmitz για πελάτες, όπως για παράδειγμα τον γερμανικό στρατό και τις εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων. Παράλληλα, η Schmitz-Gotha θα στηριζόταν στο εκτεταμένο δίκτυο πωλήσεων των επενδυτών της.

- (8) Στις 9 Οκτωβρίου 1997, έναν μήνα μετά την εξαγορά από τους νέους επενδυτές, η Schmitz-Gotha εξαγόρασε έναντι 3,7 εκατ. DEM το 100 % των μετοχών μιας από τις προμηθεύτριες εταιρείες της, της [...] (*) — εταιρεία που ίδρυσε και διηύθυνε ο κ. Koch ως διευθύνων σύμβουλος. Παρά την εντολή παροχής πληροφοριών που περιεχόταν στην απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας έρευνας και αφορούσε ιδιαίτερα τις συνθήκες εξαγοράς του 100 % των μετοχών της [...]*, η Γερμανία δεν διαβίβασε τη σύμβαση αγοράς ούτε και ακριβή στοιχεία για τους προηγούμενους ιδιοκτήτες της [...]*. Οι πληροφορίες που διαβιβάστηκαν αναφέρουν απλώς ότι η [...]* βρισκόταν στην κυριότητα τριών ιδιωτών. Τα 2,2 εκατ. DEM της τιμής αγοράς καταβλήθηκαν στις 25 Φεβρουαρίου 1998. Τα υπόλοιπα 1,5 εκατ. DEM θα καταβάλλονταν σε τέσσερις ετήσιες δόσεις των 375 000 DEM, σε περίπτωση που η [...]* πραγματοποιούσε ετήσιο λειτουργικό αποτέλεσμα προ φόρων 500 000 DEM. Επειδή εθεωρείτο ότι η εταιρεία θα πετύχαινε τα αποτελέσματα που προέβλεπε, αναβλήθηκε η καταβολή του υπολοίπου ποσού ύψους 1,5 εκατ. DEM. Με την καταβολή κάθε δόσης μειωνόταν αντίστοιχα το ποσό της αποπληρωμής. Με την εξαγορά θα εξασφαλιζόταν ο εξορθολογισμός της παραγωγής και η προμήθεια ειδικών εξαρτημάτων για τα οχήματα.
- (9) Το σχέδιο που διαβιβάστηκε αρχικά, με την επιστολή της 18ης Μαΐου 1998, προέβλεπε την ακόλουθη οικονομική εξέλιξη:

(σε 1 000 DEM)

	1997/98	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02
Κύκλος εργασιών	19 020	25 208	29 315	35 000	40 000
Δαπάνες υλικών	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Δαπάνες προσωπικού	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Αποσβέσεις	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Άλλες λειτουργικές δαπάνες	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Λειτουργικό αποτέλεσμα	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Αποτέλεσμα προ φόρων	-2 527	-1 836	-668	547	1 618

3. Κρατικά χρηματοδοτικά μέτρα για την αναδιάρθρωση

- (10) Αρχικά, η Γερμανία ανέφερε ως κρατική συνεισφορά στην αναδιάρθρωση μετά την εξαγορά του 1997 τα ακόλουθα μέτρα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Μέτρα που αναφέρθηκαν αρχικά ως κρατική συνεισφορά

(σε DEM)

	Πηγή	Μέτρο	
1	Θουριγγία	Μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης ^(α)	
		α) επιχορήγηση που υποτίθεται ότι χορηγήθηκε βάσει καθεστώτος που η Γερμανία δεν μπόρεσε να ορίσει πριν από την κίνηση της διαδικασίας	(7 500)
		β) επιχορήγηση που χορηγήθηκε στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος επιδότησης των δαπανών προσωπικού ^(β)	(342 198)
			349 698

(*) Επιχειρηματικό απόρρητο.

(σε DEM)

	Πηγή	Μέτρο	
2	Θουριγγία	Επιχορήγηση επενδύσεων που χορηγήθηκε στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων ⁽⁴⁾	2 420 000
3	BvS	Επιχορήγηση επενδύσεων για τη δαπάνη διαχωρισμού της υποδομής και επείγουσες εργασίες συντήρησης	3 200 000
		Σύνολο	5 970 198

^(α) Τα μέτρα αυτά δεν είναι ενισχύσεις κατά την άποψη της Γερμανίας.^(β) Νόμος για την ενίσχυση της απασχόλησης — Επιδότηση δαπανών προσωπικού στις ανατολικές περιοχές SG(98) D/1049 της 6ης Φεβρουαρίου 1998 (NN 107/97).⁽⁴⁾ 26ο σχέδιο πλαισίου του κοινού στόχου για τη βελτίωση της περιφερειακής οικονομικής δομής, NN 123/97 της 18ης Αυγούστου 1997.

- (11) Πέρα απ' αυτά, η παλιά εταιρεία έλαβε το 1997 από την BvS επιχορήγηση ύψους 6,1 εκατ. DEM για την αποζημίωση απολυθέντων εργαζομένων. Κατά την άποψη της Γερμανίας αυτή δεν ήταν ενίσχυση, αφού δικαιούχοι της ενίσχυσης ήταν οι απολυθέντες εργαζόμενοι. Και στην περίπτωση ακόμη που το μέτρο θα θεωρείτο ενίσχυση, η Schmitz-Gotha δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιούχος, δεδομένου ότι η επιχείρηση, σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, προσέλαβε όλους τους υπόλοιπους εργαζόμενους. Στην τελευταία περίπτωση, συνεπώς, δικαιούχος πρέπει να θεωρηθεί η παλιά εταιρεία, αφού το μέτρο εξυπηρετούσε τη μείωση του προσωπικού της παλιάς εταιρείας και την εκκαθάριση της επιχείρησης.

4. Χρηματοοικονομική συνεισφορά από άλλες πηγές

- (12) Αρχικά, η Γερμανία ανέφερε τα ακόλουθα ποσά ως συνεισφορά του δικαιούχου ή πόρους τρίτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ποσά που αναφέρθηκαν αρχικά ως ιδιωτική συνεισφορά

(σε DEM)

	Πηγή	Μέτρο	
4	Επενδυτής	Εταιρικό δάνειο Schmitz Cargobull 2 100 000 DEM (70 %) J. Koch 900 000 DEM (30 %)	3 000 000
5	Vereinsbank	Επενδυτικό δάνειο ^(α)	2 650 000
6	Vereinsbank	Πιστωτικό όριο με κυμαινόμενο επιτόκιο, εξασφαλισμένο με εγγραφή υποθήκης ύψους 7,5 εκατ. DEM στο γήπεδο της επιχείρησης	1 000 000
7	Vereinsbank	Δάνειο που χορηγήθηκε στις 30 Ιουλίου 1998 και λήγει στις 30 Σεπτεμβρίου 2008 με επιτόκιο 5,11 %, αναχρηματοδοτήθηκε από την Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) και εξασφαλίστηκε με εγγραφή υποθήκης ύψους 7,5 εκατ. DEM στο γήπεδο της επιχείρησης	2 350 000
		Σύνολο	9 000 000
		Συνολική συνεισφορά στην αναδιάρθρωση (μέτρα 1-7 των πινάκων 1 και 2)	14 970 000

^(α) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που δόθηκαν αρχικά δεν έγινε χρήση του εν λόγω δανείου.

5. Πληροφορίες για την αγορά

- (13) Η επιχείρηση δραστηριοποιείται στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας και ειδικότερα στους κλάδους των αμαξωμάτων και των ρυμουλκούμενων οχημάτων σύμφωνα με την κατάταξη NACE 1.34.20, σε έναν τομέα στον οποίο υπάρχουν ενδοκοινοτικές εμπορικές συναλλαγές. Κατά το 2000 το μερίδιό της στην παραγωγή ρυμουλκούμενων οχημάτων ανερχόταν στο 19 % της γερμανικής και στο 7 % της ευρωπαϊκής αγοράς.
- (14) Η Γερμανία επικατέστησε αρχικά ότι για την εξέταση της παραγωγικής ικανότητας της επιχείρησης πρέπει να ληφθεί υπόψη ο αριθμός των εργαζομένων και των εγκαταστάσεων παραγωγής, επειδή η παραγωγή συνίσταται κυρίως σε συναρμολόγηση. Κατά την περίοδο 1997-2001 ο αριθμός των εργαζομένων αυξήθηκε από 77 σε 240, ενώ ο αριθμός των εγκαταστάσεων έμεινε ο ίδιος. Το γεγονός ότι υπάρχουν μεγάλες προθεσμίες παράδοσης στα ρυμουλκούμενα φανερώνει ότι δεν υπάρχει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην αγορά.

6. Απόφαση για την κίνηση της διαδικασίας σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ

- (15) Στην απόφαση για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας τα μέτρα υπό τον αριθ. 1 του πίνακα 1 χαρακτηρίστηκαν ενισχύσεις, παρά την αντίθετη άποψη της Γερμανίας, επειδή θεωρούνται πλεονέκτημα προς την επιχείρηση, παρόλο που προορίζονται για την απασχόληση μεμονωμένων εργαζομένων. Εμπίπτουν, συνεπώς, στο άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ.
- (16) Παρά τα λεγόμενα της Γερμανίας, η επιχορήγηση της BvS ύψους 6,1 εκατ. DEM που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 11 χαρακτηρίστηκε επίσης ενίσχυση, επειδή οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την εργατική νομοθεσία ή τις συλλογικές συμβάσεις για την καταβολή αποζημιώσεων απόλυσης θεωρούνται βασικό στοιχείο του συνήθους κόστους που πρέπει να αναλαμβάνει η ίδια η επιχείρηση. Τα μέτρα θεωρήθηκαν ενισχύσεις προς την Schmitz-Gotha, επειδή η Επιτροπή έκρινε ότι καταβλήθηκαν μεν στην παλιά εταιρεία, αλλά μοναδικός στόχος τους ήταν να καταστήσουν δυνατή τη μετέπειτα εξαγορά από τη διάδοχη επιχείρηση. Επειδή δεν υπήρχαν στοιχεία για την κατανομή της εν λόγω επιχορήγησης στις διάδοχες επιχειρήσεις, εκδόθηκε σχετική αίτηση παροχής πληροφοριών.
- (17) Κατά την κίνηση της διαδικασίας θεωρήθηκε ότι οι ενισχύσεις εμπίπτουν στις νέες κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων ⁽⁵⁾ (εφεξής κατευθυντήριες γραμμές του 1999), επειδή υποτέθηκε ότι μέρος των ενισχύσεων χορηγήθηκε μετά τη δημοσίευση των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.
- (18) Επιπλέον, η Επιτροπή κατά την κίνηση της διαδικασίας εξέφρασε επιφυλάξεις για τα ακόλουθα:
- α) η πώληση της επιχείρησης στους νέους επενδυτές στην τιμή του 1 DEM περιείχε νέες ενισχύσεις, επειδή δεν ήταν βέβαιο ότι η πώληση έγινε με ανοικτή και άνευ όρων διαδικασία. Εκτός τούτου ήταν ασαφές αν η τιμή ανταποκρινόταν στην τιμή της αγοράς, επειδή η αξία εκκαθάρισης φαινόταν να ανέρχεται σε 4,36 εκατ. DEM·
 - β) η επιχορήγηση επενδύσεων που χορηγήθηκε με το μέτρο 2 του πίνακα 1 πληρούσε τις προϋποθέσεις του καθεστώτος που ανέφερε η Γερμανία·
 - γ) η επιχορήγηση που χορηγήθηκε με το μέτρο 1 β) του πίνακα 1 πληρούσε τις προϋποθέσεις του οικείου καθεστώτος·
 - δ) το σχέδιο αναδιάρθρωσης ήταν κατάλληλο για την αποκατάσταση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας της Schmitz-Gotha, δεδομένου ότι η δυνητική υποχρέωση που απέρρεε από την αρνητική απόφαση όσον αφορά την προκάτοχο εταιρεία Lintra-Holding, να επιστρέψει ως συνολική οφειλέτρια μαζί με άλλους δικαιούχους ενισχύσεις ύψους 7,1 εκατ. DEM, μπορούσε να ματαιώσει την επίτευξη των στόχων του σχεδίου αναδιάρθρωσης·

⁽⁵⁾ ΕΕ C 288 της 9.10.1999, σ. 2.

- ε) παρά τα λεγόμενα της Γερμανίας, η ενίσχυση στρεβλώνει αδικαιολόγητα τον ανταγωνισμό με την αύξηση της παραγωγικής ικανότητας, αφού κατά την περίοδο της αναδιάρθρωσης ο αριθμός των εργαζομένων αυξήθηκε από 77 σε 240.
- στ) η ενίσχυση βρισκόταν σε λογική σχέση με το κόστος και τα πλεονεκτήματα της αναδιάρθρωσης, επειδή σύμφωνα με τα στοιχεία της προκαταρκτικής έρευνας οι οικονομικές συνεισφορές για την αναδιάρθρωση δεν κάλυπταν προφανώς τις προαναφερθείσες δαπάνες. Εκτός τούτου, ήταν αμφίβολο κατά πόσον ο αποδέκτης της ενίσχυσης συνέβαλε σημαντικά στην αναδιάρθρωση, με δικούς του πόρους ή με εξωτερική χρηματοδότηση, επειδή τα ακόλουθα ποσά που αναφέρει η Γερμανία δεν μπορούν προφανώς να θεωρηθούν συνεισφορές του αποδέκτη της ενίσχυσης κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών:
- i) το δάνειο της Vereinsbank, ύψους 2,65 εκατ. DEM (μέτρο 5 του πίνακα 2), που σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία δεν χρησιμοποιήθηκε ποτέ.
- ii) το δάνειο της Vereinsbank, ύψους 2,35 εκατ. DEM (μέτρο 7 του πίνακα 2), που αναχρηματοδοτήθηκε προφανώς με ενισχύσεις του προγράμματος της KfW.
- Έτσι, παρά τα λεγόμενα της Γερμανίας, οι συνεισφορές του αποδέκτη της ενίσχυσης στην αναδιάρθρωση φαίνονταν να ανέρχονται μόνο σε 4 εκατ. DEM.
- ζ) παράλληλα, ήταν αμφίβολο αν οι ενισχύσεις περιορίζονταν στο ελάχιστο απαραίτητο ύψος για την απαιτούμενη αναδιάρθρωση, αφού η Schmitz-Gotha κατά την περίοδο της αναδιάρθρωσης εξαγόρασε το 100 % των μετοχών άλλης επιχείρησης στην τιμή των 3,7 εκατ. DEM.
- (19) Λόγω των επιφυλάξεων που εξέφρασε η Επιτροπή σχετικά με τα στοιχεία α) έως γ), ε), στ) σημείο ii) και στοιχείο ζ) εξέδωσε αίτηση παροχής πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ΕΚ ⁽⁶⁾.

III. ΟΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

- (20) Στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας έρευνας η Γερμανία υπέβαλε τα ακόλουθα νέα ή τροποποιημένα στοιχεία:
- (21) Σύμφωνα με τα νέα στοιχεία της Γερμανίας στα μέτρα υπό τον αριθμό 1 του πίνακα 1 αντιστοιχούν άλλα ποσά απ' αυτά που αναφέρθηκαν αρχικά. Σύμφωνα με τα νεώτερα στοιχεία η Schmitz-Gotha έλαβε κατά την περίοδο 1997-2000 επιχορηγήσεις αμοιβών προσωπικού ύψους 527 000 DEM. Από το ποσό αυτό τα 43 824 DEM χορηγήθηκαν σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽⁷⁾ και ποσό ύψους 351 160 DEM χορηγήθηκε στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων ⁽⁸⁾. Τέλος, ποσό ύψους 131 745 DEM χορηγήθηκε στο πλαίσιο γερμανικού νόμου ⁽⁹⁾, που κατά την άποψη της Γερμανίας δεν συνιστά κρατική ενίσχυση, αλλά γενικό μέτρο που αποσκοπεί στην επανένταξη μεμονωμένων εργαζομένων και συνεπώς δεν ευνοεί την επιχείρηση, αλλά τους επαναπροσλαμβανόμενους εργαζόμενους.
- (22) Σχετικά με την κατανομή της επιχορήγησης της BvS ύψους 6,1 εκατ. DEM για την καταβολή αποζημιώσεων σε απολυθέντες εργαζόμενους κατά τη διάρκεια της μετάβασης από την παλιά εταιρεία στη διάδοχη επιχείρηση (αιτιολογική σκέψη 11) η Γερμανία υποστηρίζει ότι με τα περιουσιακά στοιχεία που εξαγόρασε η Schmitz-Gotha μόνον 26 από τους 144 εργαζόμενους δεν προσελήφθησαν στη νέα επιχείρηση και γι' αυτό θα ελάμβαναν αποζημιώσεις απόλυσης ύψους 497 000 DEM που χρηματοδοτήθηκαν με την επιχορήγηση της BvS. Όλα τα υπόλοιπα ποσά χρησιμοποιήθηκαν για την εκκαθάριση της παλιάς εταιρείας.

⁽⁶⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 68 της 6.3.1996, σ. 9.

⁽⁸⁾ Βλέπε υποσημείωση 3.

⁽⁹⁾ Παράγραφοι 217 και 10 του Κοινωνικού Κώδικα III.

- (23) Η επιχορήγηση της BvS, ύψους 3,2 εκατ. DEM (μέτρο 3 του πίνακα 1), δεν χορηγήθηκε το 1999, αλλά το 1998 σύμφωνα με τα στοιχεία της Γερμανίας.
- (24) Σχετικά με τη διαδικασία πώλησης η Γερμανία υποστηρίζει ότι λόγω των εκτενών δημοσιευμάτων του τύπου για την κατάρρευση της εταιρείας Lintra-Holdinggesellschaft όλοι οι δυνητικοί ενδιαφερόμενοι γνώριζαν τη σχεδιαζόμενη πώληση των περιουσιακών στοιχείων. Εκτός τούτου, πριν από την πώληση ενημερώθηκαν απευθείας όλες οι σημαντικές επιχειρήσεις της αυτοκινητοβιομηχανίας. Στη συνέχεια, οκτώ επιχειρήσεις εξέδηλωσαν ενδιαφέρον για την αγορά των περιουσιακών στοιχείων και έλαβαν ενημερωτικό υλικό. Τέσσερις από τις επιχειρήσεις αυτές, τελικά, άρχισαν διαπραγματεύσεις, και από αυτές μόνον δύο υπέβαλαν αξιόπιστες προσφορές. Από αυτές η προσφορά της Schmitz/Koch αποδείχθηκε η οικονομικά καλύτερη.
- (25) Όσον αφορά την αξία εκκαθάρισης ύψους 4,26 εκατ. DEM σε σχέση με την τιμή πώλησης του 1 DEM, η Γερμανία επισημαίνει ότι η προσδιορισθείσα βάσει έκθεσης εμπειρογνομόνων («Forensika-Report») αξία εκκαθάρισης αφορούσε τμήματα περιουσιακών στοιχείων που δεν ήταν ίδια με αυτά που πωλήθηκαν στην Schmitz-Gotha. Εκτός τούτου, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η συνολική εκκαθάριση απαιτούσε τη διάθεση και άλλων χρηματοοικονομικών πόρων ύψους 15,375 εκατ. DEM και η κεφαλαιακή απόδοση των αντίστοιχων περιουσιακών στοιχείων σε καμιά περίπτωση δεν μπορούσε να είναι θετική λόγω του αρνητικού συνολικού αποτελέσματος. Τέλος, στην αξία εκκαθάρισης των πωληθέντων περιουσιακών στοιχείων πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η παραγωγική ικανότητα στην οποία βασίστηκε η αξιολόγηση δεν μπόρεσε να αξιοποιηθεί ποτέ πλήρως. Γι' αυτό και η πραγματική αξία ανερχόταν μόνο στο 50 % της προσδιορισθείσας αξίας, από την οποία πάλι τα 2,5 εκατ. DEM έπρεπε να αφαιρεθούν για επείγουσες δαπάνες αναδιάρθρωσης. Γι' αυτό και η αγοραία αξία των περιουσιακών στοιχείων που πωλήθηκαν στην Schmitz-Gotha δεν μπορούσε σε καμιά περίπτωση να είναι μεγαλύτερη από 0 DEM.
- (26) Όσον αφορά τη δυνητική υποχρέωση επιστροφής ενισχύσεων ύψους 7,1 εκατ. DEM που χορηγήθηκαν αδικαιολόγητα στη Lintra Holding, η Γερμανία επισημαίνει ότι οι εν λόγω υποχρεώσεις εξοφλήθηκαν με την εκκαθάριση της παλιάς εταιρείας.
- (27) Σχετικά με την ενδεχόμενη στρέβλωση του ανταγωνισμού, η Γερμανία υπέβαλε πρόσθετες πληροφορίες για την αγορά με το ακόλουθο περιεχόμενο:
- α) το μερίδιο αγοράς της Schmitz-Gotha στον τομέα των ημιρυμουλκούμενων ανερχόταν σε 4,28 % στη Γερμανία και σε 0,2 % στην Κοινότητα·
- β) λόγω των τυπικών για τον κλάδο αυτόν της οικονομίας, έντονων, κυκλικών διακυμάνσεων είναι δύσκολο να δοθούν ακριβή στοιχεία για την κατάσταση της παραγωγικής ικανότητας. Ο αριθμός των νέων αδειών κυκλοφορίας κατά την περίοδο 1998-2000 και οι ισχύουσες προθεσμίες παράδοσης που κυμαίνονταν από έξι έως οκτώ μήνες κατά το 1999 δεν επέτρεπαν, ωστόσο, να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι υπάρχει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα στην αγορά. Η αξιοποίηση της παραγωγικής ικανότητας ανήλθε από 80,2 % το 1997 σε 89,2 % το 1999. Κατά την περίοδο 1996-1999 η διάρκεια των παραγγελιών αυξήθηκε από 10,8 εβδομάδες κατά μέσο όρο σε 12,8. Οι μέσοι κύκλοι εργασιών αυξήθηκαν κατά 30 % περίπου μεταξύ 1997 και 2000·
- γ) η παραγωγική ικανότητα της επιχείρησης είναι υπερβάλλουσα κατά 50 % περίπου, αλλά δεν μπορούσε να μειωθεί μερικώς. Γι' αυτό και η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων οδήγησε απλώς σε καλύτερη αξιοποίηση της υφιστάμενης παραγωγικής ικανότητας.

Η Γερμανία υποστηρίζει, εκτός τούτου, ότι σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές η παραγωγική ικανότητα πρέπει να μετράται ως προς τον τεχνικό εξοπλισμό και γι' αυτό οι προηγούμενες παρατηρήσεις της, ότι η παραγωγική ικανότητα της Schmitz-Gotha είναι καλύτερα να μετράται με τη βοήθεια του αριθμού των εργαζομένων, δεν θα έπρεπε να παρεξηγηθούν. Η Γερμανία τονίζει ότι δεν αυξήθηκε ποτέ η παραγωγική ικανότητα σε τεχνικό εξοπλισμό και ότι συνεχώς αξιοποιούνταν μόνο σε ποσοστό 50 %. Σχετικά με την αύξηση του αριθμού των εργαζομένων αναφέρεται ότι η επιχείρηση εξαγοράσθηκε τον Οκτώβριο του 1997 χωρίς να γίνει ακριβής προσδιορισμός των μελλοντικών παραγγελιών και των εφικτών ποσοτήτων παραγωγής. Γι' αυτό και η σημαντικότερη αύξηση προσωπικού έγινε το 1998, όταν μπόρεσαν να προσδιορισθούν καλύτερα οι ανάγκες σε προσωπικό. Έκτοτε, η αύξηση του αριθμού των εργαζομένων είναι ασήμαντη.

- (28) Όσον αφορά την κατάλληλη ίδια συνεισφορά σε σχέση με τις δαπάνες και το όφελος της αναδιάρθρωσης, η Γερμανία έδωσε τα ακόλουθα πρόσθετα στοιχεία σχετικά με τη συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης:

- α) Οι δαπάνες αναδιάρθρωσης δεν ανέρχονταν σε 17,1 εκατ., αλλά σε 27,328 εκατ. DEM και ήταν οι ακόλουθες:

(σε DEM)

Επιδότησεις δαπανών προσωπικού	351 000
Αποζημιώσεις απολύσεων	497 000
Διαχωρισμός της υποδομής	1 833 000
Επενδύσεις	23 817 000
Διάφορα	830 000
Σύνολο	27 328 000

Αυτές, μεταξύ άλλων, αποτελούνταν και από τις ακόλουθες επενδύσεις εξυγίανσης, συντήρησης και νέων προμηθειών, ύψους 23,8 εκατ.:

(σε DEM)

Επενδύσεις	1997/98	1998/99	1999/2000	2000/01	Σύνολο
Αυλα περιουσιακά στοιχεία (λογισμικό)	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Πάγια υλικά στοιχεία (οικόπεδα, κτίρια, εγκαταστάσεις)	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Χρηματοοικονομικά στοιχεία (συμμετοχές)	3 712 379	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*
Σύνολο	[...]*	[...]*	[...]*	[...]*	23 836 821

Σημείωση: Ο πίνακας περιέχει στρογγυλεμένους αριθμούς και αριθμητικά δεν είναι ορθός.

- β) στο μέτρο 2 του πίνακα 1, που ανερχόταν αρχικά σε 2,42 εκατ. DEM, αντιστοιχεί άλλο ποσό απ' αυτό που αναφέρθηκε. Αυτό περιλαμβάνει επιχορηγήσεις επενδύσεων ύψους 1,836 εκατ. DEM και επενδυτικό κίνητρο ύψους 362 000 DEM στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος ⁽¹⁰⁾, ανέρχεται δηλαδή συνολικά σε 2,198 εκατ. DEM·
- γ) σημειώθηκε πλεόνασμα ύψους 14,732 εκατ. DEM που τοποθετήθηκε στο αποθεματικό κεφαλαίου της επιχείρησης. Γι' αυτό και δεν χρειάστηκε να γίνει χρήση των επιχορηγήσεων του μέτρου 2 του πίνακα 1, ύψους 650 000 DEM, καθώς κι ενός δανείου της Vereinsbank (μέτρο 5 του πίνακα 2)·
- δ) το μέτρο 7 του πίνακα 2 εξασφαλίστηκε αποκλειστικά με ασφάλειες της Schmitz-Gotha, καθώς η KfW από την οποία αναχρηματοδοτήθηκε το εν λόγω δάνειο δεν παρέσχε εγγυήσεις καλής εκτέλεσης. Το στοιχείο ενίσχυσης που περιέχεται στο μειωμένο επιτόκιο του 4,25 % (αντί του 5,11 % που αναφέρθηκε αρχικά) ανέρχεται είτε σε 1,69 %, δηλαδή σε 39 000 DEM, ή σε 5,69 %, δηλαδή σε 131 000 DEM ετησίως, αν εφαρμοσθεί προσαύξηση ύψους 4 % σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης ⁽¹¹⁾.

Σύμφωνα με στοιχεία της Γερμανίας, η συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης, με δικούς του πόρους ή με ξένη χρηματοδότηση, ανέρχεται σε 20,692 εκατ. DEM ή στο 75,72 %.

⁽¹⁰⁾ Επενδυτικό κίνητρο για τα νέα ομόσπονδα κράτη SG(96) D 3794 της 11ης Απριλίου 1996 (N 494/A/95).

⁽¹¹⁾ EE C 273 της 9.9.1997, σ. 3.

- (29) Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, οι ενισχύσεις από δημόσιες πηγές ανέρχονταν σε 6,636 εκατ. DEM και ήταν οι ακόλουθες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Μέτρα που αναφέρθηκαν μετά την κίνηση της διαδικασίας ως κρατικές συνεισφορές

(σε DEM)

	Πηγή	Μέτρο	
1	Θουριγγία	Μέτρα ενίσχυσης της απασχόλησης	
		α) μη πιστοποιημένα ως ενίσχυση:	
		i) ενίσχυση χορηγηθείσα ως γενικό μέτρο σύμφωνα με την § 227 SGB ^(α) III	(131 745)
		ii) ενίσχυση χορηγηθείσα σύμφωνα με το καθεστώς των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας	(43 824)
		β) ενίσχυση χορηγηθείσα στο πλαίσιο εγκεκριμένου καθεστώτος επιδότησης δαπανών προσωπικού ⁽¹²⁾	351 000
2	Θουριγγία	α) Επιχορήγηση επενδύσεων («GA-Mittel»)	1 836 000
		β) Επενδυτικό κίνητρο	362 000
3	BvS	α) Αποζημιώσεις απολύσεων	497 000
		β) Επιχορήγηση επενδύσεων	3 200 000
	KfW	γ) Επενδυτικό κίνητρο που περιέχεται σε αναχρηματοδοτηθέν δάνειο (μέτρο 7 του πίνακα 2)	390 000
		Σύνολο [εξαιρούνται τα μέτρα 1α) και 1β)]	6 636 000

^(α) Κοινωνικός Κώδικας.⁽¹²⁾ Νόμος για την ενίσχυση της απασχόλησης — Επιδότηση δαπανών προσωπικού στις ανατολικές περιοχές SG(98) D/1049 της 6ης Φεβρουαρίου 1998 (NN 107/97).

- (30) Όσον αφορά την εξαγορά της [...] από την Schmitz-Gotha, η Γερμανία δηλώνει ότι εξοφλήθηκαν οι τέσσερις δόσεις των 375 000 DEM που υπολείπονταν. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Γερμανίας η Schmitz-Gotha εξαγόρασε την [...], προκειμένου να αποκτήσει πρόσθετη τεχνογνωσία και να εντάξει στην παραγωγή της τεχνικό αναπτυξιακό δυναμικό. Η Γερμανία υποστηρίζει ότι η Schmitz-Gotha δεν ήταν σε θέση να παράγει η ίδια τα εξαρτήματα που προμηθευόταν από την [...] ή να βελτιώσει αισθητά τους όρους προμήθειας υλικών από την [...]. Κύριος στόχος της εξαγοράς ήταν η μείωση του κόστους παραγωγής, επειδή η Schmitz-Gotha προμηθεύεται πλέον υλικά από την [...] σε τιμές παραγωγής. Η [...] πραγματοποιεί τα κέρδη της από τους κύκλους εργασιών με περίπου 30 άλλες επιχειρήσεις της αγοράς που επίσης προμηθεύει. Το κόστος παραγωγής σε διάφορα μοντέλα μειώθηκε σαφώς με την εξαγορά, γεγονός που συνέβαλε στη συντόμευση της φάσης αναδιάρθρωσης κατά ένα έτος. Τα ετήσια αποτελέσματα προ φόρων αυξήθηκαν κατά [...] DEM μεταξύ 1998 και 2002, και από αυτό προκύπτει ότι η εξαγορά χρηματοδοτήθηκε από τα πλεονάσματα που είχε αυτή η ίδια. Η εξαγορά οδήγησε στις ακόλουθες τροποποιήσεις του αρχικού σχεδίου αναδιάρθρωσης:

(σε 1 000 DEM)

	1997/98	1998/99	1999/2000	2000/01	2001/02
Κύκλος εργασιών	19 020	25 208	29 315	35 000	40 000
Δαπάνες υλικών	10 965	14 461	16 580	19 868	22 668
Δαπάνες προσωπικού	5 593	6 498	6 765	7 300	7 800
Αποσβέσεις	1 506	1 683	1 740	1 740	1 683
Άλλες λειτουργικές δαπάνες	2 301	2 957	3 356	3 942	4 430
Λειτουργικό αποτέλεσμα	-1 145	-192	1 074	2 350	3 619
Αποτέλεσμα προ φόρων	-1 645	-722	544	1 595	2 864

IV. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

- (31) Σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ, ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό με την ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Ενισχύσεις που εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ και δεν είναι υφιστάμενες ενισχύσεις είναι κατά κανόνα ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, εκτός αν είναι εφαρμοστέες σ' αυτές οι εξαιρέσεις του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης ΕΚ.

1. Κρατική ενίσχυση

- (32) Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, το μέτρο σύμφωνα με το άρθρο 227 του SGB III, δηλαδή το μέτρο 1α) i) του πίνακα 3, είναι προφανώς γενικό μέτρο. Ακόμη και αν το μέτρο θεωρούνταν ενίσχυση, αυτό δεν θα επηρέαζε το αποτέλεσμα της παρούσας απόφασης και κατά συνέπεια το εν λόγω μέτρο δεν πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, από την επιχορήγηση της BvS, ύψους 6,1 εκατ. DEM, χρησιμοποιήθηκαν μόνον 497 000 DEM [μέτρο 3α) του πίνακα 3] για πληρωμές απολυθόντων εργαζομένων, τους οποίους ήταν υποχρεωμένη να προσλάβει η Schmitz-Gotha. Το υπόλοιπο ποσό των 5,6 εκατ. DEM χρησιμοποιήθηκε για την εκκαθάριση της παλιάς εταιρείας και γι' αυτό δεν πρέπει να εξετασθεί για την παρούσα απόφαση.
- (33) Στη διαδικασία πώλησης του 1997 ενημερώθηκαν όλες οι σημαντικές επιχειρήσεις της αυτοκινητοβιομηχανίας, από τις οποίες οκτώ εκδήλωσαν ενδιαφέρον και δύο τελικά έλαβαν μέρος στο διαγωνισμό. Επίσης, η αξία εκκαθάρισης που προσδιορίστηκε με την έκθεση Forensika αφορούσε τμήματα περιουσιακών στοιχείων που δεν ήταν ίδια με αυτά που πωλήθηκαν στην Schmitz-Gotha ούτε ελήφθησαν υπόψη πρόσθετες οικονομικές επιβαρύνσεις που είχαν άμεση σχέση με την πώληση. Με τις πρόσθετες πληροφορίες της Γερμανίας σχετικά με τη διαδικασία πώλησης του 1997 ήρθαν οι αρχικές επιφυλάξεις ότι η πώληση θα μπορούσε να περιέχει στοιχείο ενίσχυσης.
- (34) Το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ είναι εφαρμοστέο σε όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά μέτρα της Γερμανίας υπέρ της δικαιούχου επιχείρησης. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η BvS είναι ομοσπονδιακό ίδρυμα που έχει ως αποστολή, όπως και η προκάτοχός του, η Treuhandanstalt, να ιδιωτικοποιεί κρατικές επιχειρήσεις στην Ανατολική Γερμανία. Η BvS είναι τμήμα της ομοσπονδιακής διοίκησης και λογοδοτεί σ' αυτή. Γι' αυτό και τα μέτρα της BvS θεωρούνται κρατικά. Η Επιτροπή διαπιστώνει περαιτέρω ότι η KfW, η γερμανική τράπεζα ανασυγκρότησης, είναι ίδρυμα δημοσίου δικαίου για το οποίο η Ομοσπονδία φέρει εξ ολοκλήρου την ευθύνη. Γι' αυτό το λόγο και τα μέτρα της KfW πρέπει επίσης να καταλογισθούν στο κράτος.
- (35) Με τα εν λόγω μέτρα παρασχέθηκαν οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία η επιχείρηση δεν θα αποκτούσε από επαγγελματικές πηγές. Πρόκειται, συνεπώς, για κρατικές ενισχύσεις που ενδέχεται να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό. Λόγω της φύσης των μέτρων ενίσχυσης και της ύπαρξης ενδοκοινοτικών εμπορικών συναλλαγών με προϊόντα του τομέα στον οποίο δραστηριοποιούνταν η αποδέκτρια της ενίσχυσης επιχείρηση τα χρηματοοικονομικά μέτρα εμπίπτουν στο άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.
- (36) Σχετικά με το μέτρο 1α) ii) του πίνακα 3 πρέπει να διαπιστώσουμε ότι σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία αυτό είναι σύμφωνο με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας ⁽¹³⁾, επειδή κατά την οικεία τριετή περίοδο δεν υπερέβη το ποσό των 100 000 ευρώ. Ανεξάρτητα από αυτό, η αξιολόγηση της προκειμένης περίπτωσης δεν θα είχε άλλη έκβαση, αν λαμβανόταν υπόψη και το εν λόγω μέτρο.
- (37) Σχετικά με την ενίσχυση που χορηγήθηκε στο πλαίσιο εγκεκριμένων καθεστώτων πρέπει να διαπιστώσουμε ότι τα πρόσθετα στοιχεία που υπέβαλε η Γερμανία όσον αφορά τα μέτρα 1β) και 2α) του πίνακα 3 κατάφεραν να άρουν τις επιφυλάξεις της Επιτροπής σχετικά με την ορθή εφαρμογή των εν λόγω καθεστώτων. Επίσης, και όσον αφορά το επενδυτικό κίνητρο ύψους 362 000 DEM [μέτρο 2β) του πίνακα 3] που κοινοποιήθηκε μετά την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας διαπιστώνεται βάσει των πληρο-

⁽¹³⁾ Βλέπε υποσημείωση 7. Βλέπε επίσης και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 69/2001 της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2001, για την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ L 10 της 13.1.2001, σ. 30).

φοριών που υπάρχουν ότι αυτό είναι σύμφωνο με τις προϋποθέσεις του εν λόγω καθεστώτος. Γι' αυτό και τα μέτρα αυτά δεν πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω στην παρούσα απόφαση.

- (38) Τα μέτρα υπό τον αριθμό 3 του πίνακα 3, ύψους 4,087 εκατ. DEM, δεν χορηγήθηκαν στο πλαίσιο εγκεκριμένου από την Επιτροπή καθεστώτος και γι' αυτό πρέπει να αξιολογηθούν ως ενισχύσεις ad hoc.
- (39) Ιδιαίτερα όσον αφορά το μέτρο 3γ) του πίνακα 3, το δάνειο ύψους 2,35 εκατ. DEM, πρέπει να σημειωθεί ότι αναχρηματοδοτήθηκε από την KfW με μειωμένο επιτόκιο και συνεπώς περιέχει ευνοϊκή μεταχείριση ως προς το επιτόκιο. Όπως εξηγείται παρακάτω, η Schmitz-Gotha έπρεπε να θεωρηθεί προβληματική επιχείρηση κατά το χρόνο χορήγησής του. Γι' αυτό και πρέπει να εφαρμοσθεί εδώ αυξημένο επιτόκιο αναφοράς, για να προσδιορίσουμε το στοιχείο ενίσχυσης αυτής της επιδότησης επιτοκίου που χρηματοδοτήθηκε με δημόσιους πόρους. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης, μπορεί να εφαρμοσθεί προσαύξηση ύψους 4 % και περισσότερο για τέτοιες περιπτώσεις ιδιαίτερου κινδύνου. Επειδή η Schmitz-Gotha δεν θα έπαιρνε το εν λόγω δάνειο με τους ίδιους όρους χωρίς την αναχρηματοδότηση της KfW, η Επιτροπή εφαρμόζει στην προκειμένη περίπτωση επιτόκιο αναφοράς προσαυξημένο με την ελάχιστη προσαύξηση του 4 %, δηλαδή 9,94 %, για να προσδιορίσει το στοιχείο ενίσχυσης που περιέχεται στο εν λόγω δάνειο. Συνεπώς, το επενδυτικό κίνητρο που περιέχεται στο εν λόγω δάνειο ανέρχεται στην ετήσια προσαύξηση του 5,69 %, δηλαδή σε 131 000 DEM ετησίως, και πρέπει να θεωρηθεί ενίσχυση.
- (40) Πρέπει επίσης να διαπιστώσουμε ότι η Γερμανία δεν ανταποκρίθηκε στην υποχρέωσή της που απορρέει από το άρθρο 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Για το λόγο αυτό έχουμε εδώ μια παράνομη ενίσχυση. Δεν πρέπει, ωστόσο, αυτό να σημαίνει ότι η ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά. Από το γεγονός αυτό έπεται ότι τα μεμονωμένα μέτρα πρέπει να εξετασθούν περαιτέρω σύμφωνα με άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ.

2. Παρεκκλίσεις από το άρθρο 87 της συνθήκης ΕΚ

- (41) Ο σκοπός της ενίσχυσης έγκειται στο να επιτρέψει στον αποδέκτη της να πραγματοποιήσει την αναδιάρθρωση. Επειδή δεν είναι εφαρμοστέα καμιά άλλη από τις παρεκκλίσεις των παραγράφων 2 και 3, λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).
- (42) Στις κατευθυντήριες γραμμές της όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, η Επιτροπή παρουσίασε διεξοδικά τις προϋποθέσεις της συνιστώμενης αξιοποίησης του περιθωρίου δράσης της σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ. Επειδή από τα στοιχεία που διαβίβασε η Γερμανία στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας έρευνας προέκυψε ότι όλες οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν στον αποδέκτη πριν από τη δημοσίευση των κατευθυντήριων γραμμών του 1999 σχετικά με την αξιολόγηση των κρατικών ενισχύσεων για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων, είναι εφαρμοστέες οι κατευθυντήριες γραμμές του 1994 ⁽¹⁴⁾ σύμφωνα με το σημείο 101 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών.
- (43) Οι κατευθυντήριες γραμμές αναφέρουν ως προϋπόθεση για την επιλεξιμότητα των ενισχύσεων αναδιάρθρωσης το να είναι ο αποδέκτης της ενίσχυσης προβληματική επιχείρηση. Σύμφωνα με το σημείο 2.1 των κατευθυντήριων γραμμών στα τυπικά συμπτώματα μιας προβληματικής επιχείρησης συγκαταλέγονται η μειούμενη αποδοτικότητα ή το αυξανόμενο μέγεθος των ζημιών, ο φθίνων κύκλος εργασιών, η μείωση των εσόδων και η χαμηλή καθαρή αξία του ενεργητικού.
- (44) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η παλιά εταιρεία σημειώνει συνεχώς ζημιές, οι οποίες μόνον κατά το πρώτο έτος μετά την ιδιωτικοποίηση μπόρεσαν να καλυφθούν μερικώς, με την ανάληψη των χρεών από το Δημόσιο. Συνεπώς, η παλιά εταιρεία μπορούσε να χαρακτηριστεί σαφώς προβληματική. Οι ενισχύσεις χορηγήθηκαν στην επιχείρηση μετά την εξαγορά του 1997. Πρέπει να σημειωθεί ότι η επιχείρηση που εξαγόρασε η Schmitz-Gotha παρουσίαζε προβλήματα, όπως αδυναμία μαζικής βιομηχανικής παραγωγής, υπερβάλλουσα παραγωγική ικανότητα τόσο από τεχνική άποψη όσο και από άποψη προσωπικού, τα οποία συνεπαγόταν αυξημένες πάγιες δαπάνες. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι και οι νέοι επενδυτές κληρονόμη-

⁽¹⁴⁾ ΕΕ C 368 της 23.12.1994, σ. 12.

σαν τα διαρθρωτικά προβλήματα της παλιάς εταιρείας. Εκτός τούτου, προέκυψαν και πρόσθετες δαπάνες λόγω του απαραίτητου διαχωρισμού της υποδομής. Το σχέδιο αναδιάρθρωσης που υποβλήθηκε αρχικά το 1998 προέβλεπε συνεχείς ζημιές για τα πρώτα τρία χρόνια, παρά τη χορήγηση των ενισχύσεων. Γι' αυτό και η Επιτροπή υποθέτει ότι η επιχείρηση μπορούσε να θεωρηθεί προβληματική και μετά την εξαγορά.

- (45) Στην απόφασή της για την κίνηση της επίσημης διαδικασίας έρευνας η Επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις για το κατά πόσον πληρούνταν οι προϋποθέσεις των κατευθυντήριων γραμμών.

α) Αποκατάσταση της βιωσιμότητας

- (46) Κατά την κίνηση της διαδικασίας διαπιστώθηκε ότι τα μέτρα στο πλαίσιο του σχεδίου αναδιάρθρωσης ήταν κατά βάση κατάλληλα για να αποκαταστήσουν τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της επιχείρησης. Επισημάνθηκε, ωστόσο, ότι η συνδεόμενη με την αναδιάρθρωση υποχρέωση, να εξοφληθούν ενδεχομένως «παλιές ενισχύσεις» ύψους 7,1 εκατ. DEM, έθετε σε κίνδυνο την επίτευξη των στόχων του σχεδίου.
- (47) Κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας, η Γερμανία δήλωσε στην Επιτροπή ότι οι «παλιές» υποχρεώσεις εξοφλήθηκαν στο μεταξύ από την παλιά εταιρεία. Έτσι, ήρθαν οι αρχικές αμφιβολίες για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας. Αυτό φαίνεται να επιβεβαιώνεται και από την οικονομική εξέλιξη της επιχείρησης, η οποία ήδη το 1999 υπερέβη την πρόβλεψη των 5 εκατ. DEM κατά [...] * εκατ. DEM και έφθασε συνεπώς στα [...] * εκατ. DEM.

β) Πρόληψη στρεβλώσεων του ανταγωνισμού

- (48) Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η αγορά στην οποία δραστηριοποιείται η Schmitz-Gotha χαρακτηρίζεται από κυκλικές διακυμάνσεις, εξαιτίας των οποίων είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η επακριβής κατάσταση της παραγωγικής ικανότητας. Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που υπέβαλε συμπληρωματικά η Γερμανία, φαίνεται ότι δεν υπάρχει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα. Η Επιτροπή διαπιστώνει επίσης ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της Γερμανίας δεν αυξήθηκε η παραγωγική ικανότητα σε τεχνικό εξοπλισμό. Εκτός τούτου, διαπιστώνεται ότι για την αποκατάσταση της βιωσιμότητας ήταν απαραίτητο να αυξηθεί και πάλι η αρχικά δραστικά μειωθείσα παραγωγική ικανότητα σε προσωπικό και ότι στη συνέχεια δεν αυξήθηκε, σε σύγκριση με εκείνο της παλιάς εταιρείας. Γι' αυτό και μπόρεσαν να αρθούν οι αρχικές επιφυλάξεις όσον αφορά τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

γ) Λογική σχέση κόστους-οφέλους της αναδιάρθρωσης

- (49) Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1994 οι αποδέκτες της ενίσχυσης πρέπει, κατά κανόνα, να συμβάλουν σημαντικά στο σχέδιο αναδιάρθρωσης, με δικούς τους πόρους ή με ξένη χρηματοδότηση. Η τελευταία νοείται ως χρηματοδότηση υπό τους όρους της αγοράς.
- (50) Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, οι δαπάνες αναδιάρθρωσης ανέρχονται σε 27,328 εκατ. DEM. Όπως διευκρινίστηκε, οι περισσότερες δαπάνες που προέκυψαν αφορούσαν επενδύσεις στα πάγια στοιχεία του ενεργητικού της επιχείρησης.
- (51) Από τα τελευταία στοιχεία που υποβλήθηκαν προκύπτει ότι οι δαπάνες αυτές χρηματοδοτήθηκαν από τις ακόλουθες πηγές:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Χρηματοδότηση των δαπανών αναδιάρθρωσης, όπως αναφέρθηκε μετά την κίνηση της διαδικασίας

(σε DEM)

Δημόσιες πηγές			
	Πηγή	Μέτρο	
		Μέτρα 1 έως 3 του πίνακα 3 [χωρίς τα μέτρα του στοιχείου 1α)]	6 636 000
Ιδιωτικές πηγές			
4	Επενδυτής	Εταιρικό δάνειο	3 000 000
5	Vereinsbank	Μη χρησιμοποιηθείσα πίστωση	2 650 000
6	Vereinsbank	Πιστωτικό όριο	1 000 000
7	Vereinsbank	Δάνειο (μέτρο 7 του πίνακα 2) μειωμένο κατά την επιδότηση επιτοκίου [μέτρο 3γ) του πίνακα 3]	1 960 000
8	Αποδέκτης της ενίσχυσης	Πλεόνασμα/Έσοδα	14 732 000
		Μερικό σύνολο (χωρίς το μέτρο 5)	20 692 000
		Τελικό σύνολο (χωρίς το μέτρο 5)	27 328 000

Σημείωση: Ο πίνακας περιέχει στρογγυλεμένους αριθμούς και δεν είναι αριθμητικά ορθός.

- (52) Η Γερμανία φρονεί ότι το ποσό αυτό περιέχει ίδιες συνεισφορές του αποδέκτη ή ξένη χρηματοδότηση ύψους 20 692 000 DEM.
- (53) Λαμβάνοντας υπόψη τις υπάρχουσες πληροφορίες πρέπει να διαπιστώσουμε τα εξής:
- (54) Το μέτρο 4 του πίνακα 4, διάθεση ιδίων κεφαλαίων ύψους 3 εκατ. DEM, μπορεί να θεωρηθεί συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης.
- (55) Το δάνειο ύψους 1 εκατ. DEM (μέτρο 6 του πίνακα 4) χορηγήθηκε από ιδιωτική τράπεζα και εξασφαλίστηκε αποκλειστικά με ασφάλειες του αποδέκτη χωρίς κρατική συμμετοχή. Γι' αυτό και μπορεί να θεωρηθεί συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης.
- (56) Το δάνειο της Vereinsbank, ύψους 2,35 εκατ. DEM (μέτρο 7 του πίνακα 2), αναχρηματοδοτήθηκε από την KfW και περιέχει συνεπώς ενισχύσεις με μορφή επιδότησης επιτοκίου. Έτσι, η εν λόγω συνεισφορά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι έγινε υπό τους όρους της αγοράς. Σύμφωνα με την πρακτική της Επιτροπής που αφορά τη λήψη αποφάσεων, ωστόσο, το υπόλοιπο ποσό μετά την αφαίρεση της επιδότησης του επιτοκίου μπορεί να θεωρηθεί συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης, εφόσον σ' αυτό δεν εμπεριέχονται άλλα στοιχεία ενίσχυσης. Επειδή στην προκειμένη περίπτωση το δάνειο εξασφαλίστηκε αποκλειστικά με ασφάλειες του αποδέκτη της ενίσχυσης, χωρίς τη συμμετοχή του Δημοσίου, το ποσό των 1,96 εκατ. DEM (μέτρο 7 του πίνακα 4) μπορεί να θεωρηθεί συνεισφορά του αποδέκτη.
- (57) Σχετικά με το πλεόνασμα ύψους 14,732 εκατ. DEM (μέτρο 8 του πίνακα 4) πρέπει να παρατηρήσουμε ότι τα έσοδα δεν μπορούν να θεωρηθούν κατά κανόνα συνεισφορά του αποδέκτη, επειδή προέκυψαν εμμέσως ή αμέσως με ενισχύσεις που χορηγήθηκαν και το ακριβές τους ποσό δεν μπορεί να προσδιοριστεί επακριβώς όταν καταρτίζεται το σχέδιο αναδιάρθρωσης. Γι' αυτό και το μέτρο 8 δεν μπορεί κατά βάση να ληφθεί υπόψη. Αυτό ισχύει και για το ποσό των 650 000 DEM, το οποίο σύμφωνα με στοιχεία της Γερμανίας δεν χρησιμοποιήθηκε από την επιχορήγηση επενδύσεων (μέτρο 2 του πίνακα 3), επειδή το εν λόγω

μέτρο θα έπρεπε να θεωρηθεί ενίσχυση οπωσδήποτε. Επειδή η Γερμανία δήλωσε ότι η χορηγηθείσα πίστωση της Vereinsbank, ύψους 2,65 εκατ. DEM (μέτρο 5 του πίνακα 4), δεν χρησιμοποιήθηκε λόγω του πλεονάσματος που προέκυψε, είναι αμφίβολο αν το εν λόγω ποσό μπορεί να θεωρηθεί συνεισφορά του αποδέκτη στην αναδιάρθρωση. Αυτό, ωστόσο, δεν επηρεάζει καθόλου το αποτέλεσμα της έρευνας όσον αφορά τη λογική σχέση κόστους-οφέλους.

- (58) Πρέπει, συνεπώς, να διαπιστώσουμε ότι η συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης, με δικούς του πόρους ή με ξένη χρηματοδότηση, ανέρχεται μόνο σε 5,96 εκατ. DEM, παρά την αντίθετη άποψη της Γερμανίας.
- (59) Από την άλλη μεριά, σημαντικό μέρος των δαπανών αναδιάρθρωσης στην προκειμένη περίπτωση χρηματοδοτήθηκε με συνεισφορές που δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε συνεισφορά του αποδέκτη ούτε ενισχύσεις, επειδή προέρχονται από το πλεόνασμα που παρουσίασε η επιχείρηση. Ιδιαίτερα λόγω του γεγονότος αυτού, το ποσοστό της αναγνωριζόμενης στον αποδέκτη της ενίσχυσης συνεισφορά στις συνολικές δαπάνες της αναδιάρθρωσης είναι μικρό. Πρέπει όμως να διαπιστώσουμε επίσης ότι η εν λόγω συνεισφορά πλησιάζει κατά προσέγγιση το ποσό των 6,6 εκατ. DEM που χρηματοδοτήθηκε με ενισχύσεις και ότι η Επιτροπή σε προηγούμενες περιπτώσεις που αφορούσαν τα νέα ομόσπονδα γερμανικά κράτη δέχθηκε μεταξύ άλλων και μικρή μάλλον συνεισφορά του αποδέκτη. Γι' αυτό και οι αρχικές αμφιβολίες για το κατά πόσον ο αποδέκτης της ενίσχυσης συνέβαλε αισθητά με ίδιους πόρους στην αναδιάρθρωση μπορούν να θεωρηθούν άνευ αντικειμένου.
- (60) Κατά την κίνηση της διαδικασίας εκφράσθηκαν επίσης επιφυλάξεις για το κατά πόσον οι ενισχύσεις περιορίστηκαν στο ελάχιστο απαραίτητο, όπως προϋποθέτουν οι κατευθυντήριες γραμμές του 1994. Το κριτήριο της αναλογικότητας απαιτεί να περιορίζονται οι ενισχύσεις για την αναδιάρθρωση στο ελάχιστο απαραίτητο, ώστε να περιορισθούν οι στρεβλωτικές τους συνέπειες στον ανταγωνισμό. Αυτό σημαίνει ακόμη ότι δεν πρέπει να επιτρέπουν στον αποδέκτη της ενίσχυσης να χρηματοδοτεί νέες επενδύσεις, οι οποίες δεν είναι απαραίτητες για την αναδιάρθρωση.
- (61) Στην αρχή της αναδιάρθρωσης, τον Οκτώβριο του 1997, η Schmitz-Gotha εξαόρασε την προμηθεύτρια εταιρεία [...] εναντί 3,7 εκατ. DEM. Τα 2,2 εκατ. DEM της τιμής αγοράς καταβλήθηκαν αμέσως κατά το πρώτο εξάμηνο της αναδιάρθρωσης. Το υπόλοιπο της τιμής αγοράς, αντίθετα, ύψους 1,5 εκατ. DEM, εξοφλήθηκε σε τέσσερις ετήσιες δόσεις που συνδέονταν με την επίτευξη ενός ορισμένου κύκλου εργασιών της [...]. Η εξαγορά της [...] πρέπει να αξιολογηθεί ως «νέα επένδυση», η οποία μπορεί να δικαιολογηθεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του 1994, μόνον αν μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητη για την αναδιάρθρωση.
- (62) Σχετικά με το θέμα αυτό πρέπει να διαπιστώσουμε ότι οι επενδυτές απέκτησαν τα πάγια υλικά στοιχεία έναντι 1 DEM. Ο κ. Koch ήταν ένας από τους επενδυτές και ταυτόχρονα ιδρυτής, εταίρος και διευθύνων σύμβουλος της [...], καθώς και μελλοντικός διευθύνων σύμβουλος των δύο εταιρειών. Η Επιτροπή επισημαίνει επίσης για άλλη μια φορά ότι, παρά την εντολή παροχής πληροφοριών, η Γερμανία δεν διαβίβασε τη σύμβαση αγοράς ούτε και ακριβή έγγραφα σχετικά με τις αρχικές ιδιοκτησιακές συνθήκες της [...]. Γι' αυτό και η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη τις άλλες περιστάσεις και τις προφορικά διαβιβασθείσες πληροφορίες, δεν μπορεί να αποκλείσει ότι πριν από την εξαγορά σημαντικό μέρος της [...] βρισκόταν αμέσως ή εμμέσως στην κυριότητα του κ. Koch ή της οικογένειάς του. Η Γερμανία υποστήριξε ότι η Schmitz-Gotha δεν μπορούσε να παράγει η ίδια τα εξαρτήματα που προμηθευόταν από την [...] ούτε ήταν σε θέση να βελτιώσει αισθητά τους όρους προμήθειάς τους και συνεπώς κύριος στόχος της εξαγοράς ήταν η μείωση του κόστους παραγωγής. Η Επιτροπή δεν μπορεί να αποκλείσει ότι με την εξαγορά της [...] σημαντικό ποσό που θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης καταβλήθηκε στην πραγματικότητα σ' έναν από τους νέους επενδυτές. Εν πάση περιπτώσει, η εξαγορά της [...] δεν ήταν αναγκαία για να εξασφαλισθεί καλή συνεργασία με την [...]. Επειδή ο κ. Koch ήταν ιδρυτής, εταίρος και διευθύνων σύμβουλος της [...], και αργότερα έγινε διευθύνων σύμβουλος της Schmitz-Gotha, φαίνεται απίθανο να μην ήταν δυνατόν να επιτευχθούν καλύτεροι όροι προμήθειας υλικών από την [...]. Εκτός τούτου, μια ανταγωνιστική επιχείρηση θα έπρεπε κατά βάση να είναι σε θέση να χρηματοδοτεί τις ανάγκες των προμηθειών της στις συνήθεις τιμές της αγοράς, χωρίς κατ' αυτόν τον τρόπο να αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα.
- (63) Οι πληροφορίες που διαβίβασε η Γερμανία δείχνουν ότι η εξαγορά της [...] ήταν χρήσιμη επένδυση για την επιχείρηση, επειδή οδήγησε σε σοβαρή μείωση του κόστους, η οποία συνέβαλε στο να συντομευτεί η φάση της αναδιάρθρωσης κατά ένα έτος. Αυτό όμως δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι η επένδυση ήταν απαραίτητη για την υλοποίηση της αναδιάρθρωσης. Αν μια επιχείρηση λάβει ενισχύσεις για τη χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσής της, δεν επιτρέπεται κατά βάση να κάνει καμιά επένδυση που αυξάνει την αποδοτικότητα της, επειδή τέτοιες επενδύσεις μειώνουν ταυτόχρονα και την ικανότητα του αποδέκτη της ενίσχυσης να χρηματοδοτήσει την αναδιάρθρωση με δικούς του πόρους. Μόνον αν ετίθετο σε κίνδυνο η επιτυχία της αναδιάρθρωσης συνολικά ή καθυστέρουσε αδικαιολόγητα χωρίς την εν λόγω επένδυση, είναι δυνατόν η

επένδυση να θεωρηθεί απαραίτητη για την αναδιάρθρωση, επειδή ο σκοπός της ενίσχυσης περιορίζεται στο να αποκαταστήσει την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα. Κάθε επένδυση που υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, αναλώνει αναγκαστικά χρηματοοικονομικούς πόρους, οι οποίοι θα έπρεπε να χρησιμοποιηθούν για τις πραγματικά απαραίτητες δαπάνες αναδιάρθρωσης και οι οποίοι κατ' αυτόν τον τρόπο θα μειώναν το απαραίτητο για την αναδιάρθρωση ποσό της ενίσχυσης. Από το γεγονός αυτό έπεται ότι οι επενδύσεις που δεν είναι απαραίτητες για την αναδιάρθρωση κατ' αυτήν την έννοια, συνεπάγονται μια ένταση ενίσχυσης που υπερβαίνει το ελάχιστο απαραίτητο για την αναδιάρθρωση σύμφωνα με το κριτήριο της αναλογικότητας.

- (64) Η μείωση του κόστους των προμηθειών από μόνη της δεν μπορεί να δικαιολογήσει την εξαγορά ως απαραίτητη για την αναδιάρθρωση. Εκτός τούτου, επισημαίνεται ότι η Γερμανία ποτέ δεν υποστήριξε ότι χωρίς την εξαγορά της [...] θα ετίθετο σε κίνδυνο η επιτυχία της αναδιάρθρωσης ή θα καθυστερούσε αδικαιολόγητα. Και χωρίς να ληφθεί υπόψη η εξαγορά της [...]*, ο αρχικός σχεδιασμός προέβλεπε την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων κατά το τέταρτο έτος λειτουργίας της επιχείρησης. Σύμφωνα με τις νεότερες πληροφορίες, το χρονικό αυτό διάστημα μειώθηκε κατά ένα έτος με την εξαγορά. Ωστόσο, και η επίτευξη κέρδους μετά από τέσσερα χρόνια δεν μπορεί να θεωρηθεί μη εύλογο χρονικό διάστημα για την αναδιάρθρωση. Αντίθετα μάλιστα πρέπει να υποθέσουμε ότι ήδη το αρχικό σχέδιο προέβλεπε ταχεία μάλλον αποκατάσταση της ανταγωνιστικότητας. Γι' αυτό και πρέπει να διαπιστώσουμε ότι και χωρίς την εξαγορά της [...] θα μπορούσε να γίνει με επιτυχία η αναδιάρθρωση μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα και συνεπώς η εξαγορά δεν ήταν απαραίτητη για την επιτυχία της αναδιάρθρωσης. Η Επιτροπή διαπιστώνει, συνεπώς, ότι η εξαγορά της [...] δεν ήταν απαραίτητη για την επίτευξη των στόχων του σχεδίου. Εξ αυτού έπεται, ωστόσο, ότι οι πόροι που χρησιμοποιήθηκαν για την εν λόγω εξαγορά θα συνέβαλαν κάπου αλλού στη χρηματοδότηση της αναδιάρθρωσης, προκειμένου κατ' αυτόν τον τρόπο να μειώσουν το απαραίτητο για την αναδιάρθρωση ποσό της ενίσχυσης.
- (65) Η τιμή αγοράς των 3,7 εκατ. DEM είναι μέρος των επενδύσεων ύψους 23,8 εκατ. DEM, οι οποίες προβλέπονταν για την αναδιάρθρωση ύψους 27,3 εκατ. DEM. Από το γεγονός ότι η εξαγορά έγινε ήδη στην αρχή της αναδιάρθρωσης και καταβλήθηκαν 2,2 εκατ. DEM ήδη το πρώτο εξάμηνο της αναδιάρθρωσης προκύπτει ότι η επιχείρηση κατείχε ήδη εκείνη την εποχή πλεονάζουσα ρευστότητα ύψους τουλάχιστον 2,2 εκατ. DEM, με την οποία μπορούσε να κάνει επενδύσεις που ήταν απαραίτητες για την αναδιάρθρωση. Το υπόλοιπο ποσό ύψους 1,5 εκατ. DEM καταβλήθηκε στη συνέχεια σε τέσσερις μόνο ετήσιες δόσεις των 375 000 DEM. Παρόλο που οι εν λόγω δόσεις πληρώθηκαν πράγματι, πρέπει να διαπιστώσουμε ότι οι δόσεις αυτές ήταν πληρωτέες μόνον εφόσον η [...] σημείωνε ετήσιο αποτέλεσμα προ φόρων ύψους 500 000 DEM. Ακόμη και αν η [...] φαινόταν κατά το χρόνο της εξαγοράς ως μια κερδοφόρα επιχείρηση, και αργότερα πραγματοποίησε τα προβλεπόμενα αποτελέσματα, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν ήταν ακόμη βέβαιο τότε αν η επιχείρηση θα μπορούσε να πραγματοποιήσει πράγματι τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Γι' αυτό και μπορεί να θεωρηθεί ότι για τους ίδιους λόγους για τους οποίους τα αποθέματα κεφαλαίου που προέκυψαν δεν μπορούν να θεωρηθούν συνεισφορά του αποδέκτη της ενίσχυσης στην αναδιάρθρωση, τα πλεονάσματα ύψους 1,5 εκατ. DEM, με τα οποία χρηματοδοτήθηκε η εξαγορά, δεν ήταν εγγυημένα και συνεπώς δεν αποτελούσαν μέρος της πλεονάζουσας ρευστότητας της επιχείρησης.
- (66) Εξ αυτών συμπεραίνει η Επιτροπή ότι χορηγήθηκαν ενισχύσεις ύψους 2,2 εκατ. DEM καθ' υπέρβαση του ελάχιστου απαιτήτου για την αναδιάρθρωση κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών. Η Επιτροπή, συνεπώς, θεωρεί ότι η ενίσχυση κατά το μέτρο αυτό, δηλαδή μέχρι ένα ποσό ύψους 2,2 εκατ. DEM, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά σύμφωνα με το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (67) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις ύψους 2,2 εκατ. DEM που χορηγήθηκαν στην Schmitz-Gotha δεν περιορίζονταν στο ελάχιστο απαραίτητο για την αναδιάρθρωση και κατά συνέπεια δεν πληρούν τα κριτήρια των κατευθυντήριων γραμμών του 1994.
- (68) Η Γερμανία χορήγησε τις αντίστοιχες ενισχύσεις παράνομα, κατά παράβαση του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης ΕΚ. Οι ενισχύσεις ύψους 2,2 εκατ. DEM είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, επειδή δεν πληρούν τους όρους των κατευθυντήριων γραμμών του 1994,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι ενισχύσεις ύψους 1,12 εκατ. ευρώ, τις οποίες χορήγησε η Γερμανία υπέρ της Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke GmbH, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

1. Η Γερμανία λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση από τον δικαιούχο των αναφερομένων στο άρθρο 1 ενισχύσεων που χορηγήθηκαν παράνομα.

2. Η ανάκτηση της ενίσχυσης πραγματοποιείται αμέσως, σύμφωνα με τις διαδικασίες της γερμανικής νομοθεσίας, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. Τα ποσά που πρέπει να ανακτηθούν περιλαμβάνουν και τους τόκους που αναλογούν στο χρονικό διάστημα από τη διάθεση της παράνομης ενίσχυσης στον δικαιούχο μέχρι την πραγματική τους ανάκτηση. Οι τόκοι υπολογίζονται με βάση το επιτόκιο αναφοράς που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του ισοδύναμου επιδότησης των περιφερειακών ενισχύσεων.

Άρθρο 3

Οι γερμανικές αρχές ενημερώνουν την Επιτροπή εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης σχετικά με τα μέτρα που έχουν λάβει για να συμμορφωθούν με αυτή.

Άρθρο 4

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

Βρυξέλλες, 30 Οκτωβρίου 2002.

Για την Επιτροπή
Mario MONTI
Μέλος της Επιτροπής

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 16ης Οκτωβρίου 2002

σχετικά με το σύστημα ενισχύσεων το οποίο η Ιταλία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή υπέρ της απασχόλησης στην περιφέρεια της Σικελίας

C 56/1999 (ex N 668/1997)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 3738]

(Το κείμενο στην ιταλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/195/EK)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

- (4) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽³⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν παρατηρήσεις σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

- (5) Στις 15 Φεβρουαρίου 2000, πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες συνεδρίαση μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των ιταλικών αρχών. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης αυτής, οι ιταλικές αρχές δήλωσαν ότι σκοπεύουν να υποβάλουν παρατηρήσεις σχετικά με την απόφαση να κινήσει η διαδικασία μόλις το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφανθεί για την προσφυγή που υπέβαλε η Ιταλία για την ακύρωση της απόφασης 2000/128/EK της Επιτροπής, της 11ης Μαΐου 1999, σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων που χορηγεί η Ιταλία για παρεμβάσεις υπέρ της απασχόλησης ⁽⁴⁾. Με βάση την απόφαση αυτή κρίνονται ασυμβίβαστες με τους κοινοτικούς κανόνες τόσο οι ενισχύσεις με σκοπό την πρόσληψη εργαζομένων μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας όσο και η μετατροπή των συμβάσεων αυτών σε συμβάσεις αορίστου χρόνου.

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, σχετικά με τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 93 της συνθήκης ⁽¹⁾,

τις παρατηρήσεις που οι ενδιαφερόμενοι κλήθηκαν να υποβάλουν σύμφωνα με τα προαναφερθέντα άρθρα ⁽²⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Με την επιστολή αριθ. 6307 της 19ης Σεπτεμβρίου 1997, η Ιταλία κοινοποίησε στην Επιτροπή το άρθρο 11 παράγραφος 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16 της περιφέρειας της Σικελίας, της 27ης Μαΐου 1997 (στο εξής «περιφερειακός νόμος αριθ. 16/97»). Δεδομένου ότι η ημερομηνία εφαρμογής της διάταξης αυτής εξαρτάται από την έγκριση της Επιτροπής σύμφωνα με τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης, το καθεστώς είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο των κοινοποιηθεισών ενισχύσεων με τον αριθμό N 668/97.

- (6) Με την απόφαση της 7ης Μαρτίου 2002, στην υπόθεση C-310/99, Ιταλία/Επιτροπής ⁽⁵⁾, το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή.

- (2) Με τις επιστολές της 24ης Οκτωβρίου 1997 και της 1ης Απριλίου 1998, η Επιτροπή ζήτησε συμπληρωματικές πληροφορίες από τις ιταλικές αρχές, οι οποίες απάντησαν με την επιστολή της 11ης Μαΐου 1999.

- (7) Η Επιτροπή δεν έλαβε παρατηρήσεις από τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη.

- (3) Με την επιστολή της 10ης Αυγούστου 1999, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ιταλία για την απόφασή της να κινήσει τη

- (8) Με την επιστολή της 24ης Ιουνίου 2002, η Επιτροπή κοινοποίησε στις ιταλικές αρχές ότι εάν δεν λάβει καμία άλλη πληροφορία ή παρατήρηση εντός 20 εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία της επιστολής, θα εκδώσει τελική απόφαση με βάση τις πληροφορίες που διαθέτει.

⁽¹⁾ ΕΕ L 83 της 27.3.1999, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ C 27 της 29.1.2000, σ. 13.

⁽³⁾ Βλέπε υποσημείωση 2.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 42 της 15.2.2000, σ. 1.

⁽⁵⁾ Δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στη Συλλογή.

- (9) Η Επιτροπή δεν έλαβε καμία άλλη πληροφορία ούτε παρατήρηση.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

- (10) Το άρθρο 11 παράγραφος 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/97 αφορά την επαναχρηματοδότηση, για τα έτη 1997 και 1998, του καθεστώτος ενισχύσεων (NN 91/A/95), σε συνδυασμό με το άρθρο 10 του περιφερειακού νόμου αριθ. 27 της 15ης Μαΐου 1991, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 14 Νοεμβρίου 1995, και έπαψε να ισχύει στο τέλος του 1996.

- (11) Πρώτον, το καθεστώς προβλέπει επιδοτήσεις ίσες με το 30 % του ακαθάριστου μισθού των εργαζομένων που έχουν προσληφθεί με συμβάσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας, για όλη τη διάρκεια των συμβάσεων. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 50 % της μισθοδοσίας τους στην περίπτωση των εργαζομένων που ανήκουν σε ορισμένες μειονεκτικές ομάδες (νέων χωρίς απασχόληση τουλάχιστον επί τρία έτη, ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρώην τοξικομανών).

Δεύτερον, το καθεστώς αυτό προβλέπει επιδοτήσεις ίσες με το 50, 40 και 25 % του ακαθάριστου μισθού των εργαζομένων σε περίπτωση μετατροπής των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας ορισμένου χρόνου σε συμβάσεις αορίστου χρόνου για τα τρία πρώτα έτη της σύμβασης. Τα ποσοστά αυτά ανέρχονται στο 65, 50 και 50 % στην περίπτωση των εργαζομένων που ανήκουν σε ορισμένες συγκεκριμένες μειονεκτικές ομάδες (ατόμων με ειδικές ανάγκες, πρώην τοξικομανών, ανέργων). Η χορήγηση των προαναφερθεισών επιδοτήσεων υπόκειται στη διατήρηση στην υπηρεσία με σύμβαση αορίστου χρόνου τουλάχιστον του 50 % των εργαζομένων που έχουν προσληφθεί με σύμβαση επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας.

- (12) Το καθεστώς εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις της που βρίσκονται στην περιφέρεια της Σικελίας, που ανήκουν στον εμπορικό, βιοτεχνικό, τουριστικό, βιομηχανικό και γεωργικό τομέα.

III. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

1. Αξιολόγηση του χαρακτήρα των ενισχύσεων των εξεταζόμενων μέτρων

- (13) Για να αξιολογηθεί εάν τα μέτρα του καθεστώτος συνιστούν ενισχύσεις βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, πρέπει να προσδιοριστεί εάν προσφέρουν πλεονεκτήματα στους δικαιούχους, εάν τα πλεονεκτήματα αυτά είναι κρατικά, εάν στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και εάν μπορεί να επηρεάσουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Το πρώτο συστατικό στοιχείο του άρθρου 87 παράγραφος 1 είναι η δυνατότητα της ενίσχυσης να προσφέρει πλεονέκτημα σε ορισμένες ειδικές κατηγορίες δικαιούχων. Έτσι, πρέπει να προσδιοριστεί, αφενός, εάν οι δικαιούχες επιχειρήσεις τυγχάνουν ενός οικονομικού πλεονεκτήματος που δεν θα μπορούσαν να είχαν δεχθεί υπό

κανονικές συνθήκες αγοράς ή εάν αποφεύγουν να επιβαρυνθούν με δαπάνες οι οποίες, κανονικά, θα έπρεπε να καλυφθούν από τους ίδιους πόρους των επιχειρήσεων και, αφετέρου, εάν το πλεονέκτημα αυτό χορηγείται σε μια ειδική κατηγορία επιχειρήσεων. Με τη χορήγηση επιδοτήσεων στις επιχειρήσεις που βρίσκονται σε μια περιφέρεια της Ιταλίας (τη Σικελία) για την πρόσληψη εργαζομένων μέσω συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας, καθώς και για την μετατροπή των συμβάσεων αυτών σε συμβάσεις αορίστου χρόνου, οι εθνικές αρχές απαλλάσσουν τις επιχειρήσεις αυτές από ένα μέρος των μισθολογικών δαπανών τους οι οποίες συνιστούν τις συνήθεις δαπάνες που πραγματοποιούνται προς όφελός τους και, έτσι, τους προσφέρουν οικονομικά πλεονεκτήματα που βελτιώνουν την ανταγωνιστική τους θέση. Επίσης, τα μέτρα αυτά παρέχουν πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις που λειτουργούν σε ορισμένες ειδικές περιοχές της ιταλικής επικράτειας και τις ευνοούν στο βαθμό που οι ενισχύσεις αυτές δεν χορηγούνται στις επιχειρήσεις που βρίσκονται έξω από τις περιοχές αυτές.

- (14) Βάσει του δεύτερου όρου εφαρμογής του άρθρου 87 της συνθήκης, οι προτεινόμενες ενισχύσεις χορηγούνται από το κράτος ή από κρατικούς πόρους. Στην προκειμένη περίπτωση, η ύπαρξη κρατικών πόρων αποδεικνύεται από το γεγονός ότι το μέτρο χρηματοδοτείται πραγματικά, από οικονομική άποψη, από τον δημόσιο προϋπολογισμό.

- (15) Βάσει του τρίτου και του τέταρτου όρου εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, η ενίσχυση πρέπει να στρεβλώνει ή να απειλεί να στρεβλώσει τον ανταγωνισμό ή να μπορεί να επηρεάσει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Στην προκειμένη περίπτωση, τα εν λόγω μέτρα ευνοούν τις επιχειρήσεις που ασκούν τις δραστηριότητές τους σε εμπορικούς τομείς που είναι ανοικτοί στον ανταγωνισμό, ενισχύοντας τη χρηματοοικονομική τους θέση και τις δυνατότητές τους να ασκούν επιχειρηματικές ενέργειες σε σχέση με τις ανταγωνιστριές τους οι οποίες δεν λαμβάνουν ενισχύσεις. Οι ενισχύσεις αυτές επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, στο βαθμό που χορηγούνται στο πλαίσιο τους. Όπως αποφάνθηκε το Δικαστήριο, ιδιαίτερα στην απόφαση της 13ης Ιουλίου 1988, υπόθεση 102/87, Γαλλία κατά Επιτροπής ⁽⁶⁾, τα μέτρα αυτά στρεβλώνουν τον ανταγωνισμό και επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, όταν οι δικαιούχες επιχειρήσεις εξάγουν ένα μέρος της παραγωγής τους σε άλλα κράτη μέλη. Κατ' ανάλογο τρόπο, εάν οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν είναι οι ίδιες εξαγωγείς, ευνοείται η εσωτερική παραγωγή από το γεγονός ότι μειώνονται οι δυνατότητες των επιχειρήσεων που έχουν την έδρα τους σε άλλα κράτη μέλη να εξάγουν τα προϊόντα τους στην ιταλική αγορά.

- (16) Για τους παραπάνω λόγους, τα μέτρα αυτά απαγορεύονται, καταρχήν, από το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης και δεν μπορούν να θεωρηθούν συμβιβασίμα με την κοινή αγορά παρά μόνον εάν μπορούν να τύχουν μιας εκ των παρεκκλίσεων της συνθήκης.

⁽⁶⁾ Συλλογή 1988, σ. 4067.

2. Αξιολόγηση του συμβιβάσιμου των μέτρων με την κοινή αγορά

- (17) Μετά τον προσδιορισμό της φύσης των κρατικών ενισχύσεων των υπό εξέταση μέτρων κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, η Επιτροπή πρέπει να εξετάσει εάν οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά βάσει του άρθρου 87 παράγραφοι 2 και 3 της συνθήκης.
- (18) Όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής των παρεκκλίσεων που προβλέπονται από τη συνθήκη, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν μπορούν να τύχουν των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 2 της συνθήκης, δεδομένου ότι δεν πρόκειται για ενισχύσεις κοινωνικού χαρακτήρα βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο α), ούτε για ενισχύσεις με σκοπό την αποκατάσταση ζημιών που προκλήθηκαν από φυσικές καταστροφές ή άλλο έκτακτο γεγονός, βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β), ούτε για ενισχύσεις που εντάσσονται στις διατάξεις του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο γ). Επίσης, για τους ίδιους λόγους δεν εφαρμόζονται ούτε οι παρεκκλίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία β) και δ).
- (19) Επειδή πρόκειται για ενισχύσεις υπέρ της απασχόλησης, η Επιτροπή εξετάζει εάν μπορούν να τύχουν των παρεκκλίσεων του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης.
- (20) Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις ενισχύσεις υπέρ της απασχόλησης ⁽⁷⁾, η Επιτροπή είναι καταρχήν ευνοϊκή για τις ενισχύσεις που αφορούν τους εργαζόμενους που δεν έχουν βρει ακόμη απασχόληση ή που έχουν χάσει την προηγούμενη απασχόλησή τους, όταν οι ενισχύσεις αυτές προορίζονται για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης (καθαρή δημιουργία) στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και στις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για περιφερειακές ενισχύσεις, ή για την προώθηση της πρόσληψης συγκεκριμένων κατηγοριών εργαζομένων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας σε όλη την επικράτεια. Στην περίπτωση αυτή αρκεί «η θέση που θα καταληφθεί να έχει κενωθεί μετά από φυσική αναχώρηση ή από απόλυση».
- (21) Σύμφωνα με τις ίδιες κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή πρέπει να εξασφαλίσει ότι «το επίπεδο της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει αυτό που είναι απαραίτητο για την προώθηση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης» και ότι εξασφαλίζεται μια σχετική σταθερότητα της απασχόλησης.
- (22) Τέλος, οι κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές προβλέπουν ότι η Επιτροπή μπορεί να εγκρίνει, υπό ειδικούς όρους, ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχόλησης αρκεί να περιορίζονται στις περιοχές επιλέξιμες βάσει της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) και εφόσον τηρούν τους όρους που προβλέπονται για τις ενισχύσεις λειτουργίας. Αυτό το είδος ενισχύσεων πρέπει να περιορίζεται χρονικά, να έχει φθίνοντα χαρακτηριστικά, να αποσκοπεί στο ξεπέρασμα διαρθρωτικών προβλημάτων, να στοχεύει στην

προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και να τηρεί τους κανόνες που εφαρμόζονται στους ευαίσθητους τομείς.

- (23) Τα μέτρα που προβλέπονται από το υπό εξέταση καθεστώς παρουσιάζουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
- α) δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο την πρόσληψη εργαζομένων που δεν έχουν ακόμη βρει απασχόληση ή που έχουν χάσει την προηγούμενη θέση εργασίας τους·
- β) δεν προορίζονται για την καθαρή δημιουργία θέσεων απασχόλησης κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα των ενισχύσεων υπέρ της απασχόλησης, γιατί δεν προβλέπεται η υποχρέωση της δικαιούχου επιχείρησης να αυξήσει τον αριθμό των υπαλλήλων της σε συνάρτηση με μια δεδομένη περίοδο αναφοράς·
- γ) δεν προορίζονται αποκλειστικά και μόνο για την πρόσληψη καθορισμένων κατηγοριών εργαζομένων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ένταξης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας.

- (24) Ωστόσο, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν ενισχύσεις για τη διατήρηση της απασχόλησης και είναι επιλέξιμες, βάσει του σημείου 22 στον τομέα των ενισχύσεων υπέρ της απασχόλησης. Έτσι, πρέπει να εξακριβωθεί εάν τηρούνται οι όροι της αιτιολογικής σκέψης 22 της παρούσας απόφασης που θεσπίστηκαν στον τομέα αυτό.

Επιλεξιμότητα της περιφέρειας

- (25) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, με την απόφαση της 1ης Μαρτίου 2000, ενέκρινε τον ιταλικό χάρτη ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για την περίοδο 2000-2006, σχετικά με τις επιλέξιμες περιφέρειες σύμφωνα με την παρέκκλιση του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης ⁽⁸⁾. Βάσει αυτού του χάρτη, η περιφέρεια Σικελίας είναι επιλέξιμη για να τύχει περιφερειακών ενισχύσεων δυνάμει αυτής της παρέκκλισης.
- (26) Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι ενισχύσεις αυτές, μολονότι περιορίζονται σε μια επιλέξιμη περιοχή βάσει της παρέκκλισης του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο α) της συνθήκης και είναι περιορισμένες χρονικά, δεν έχουν φθίνοντα χαρακτηριστικά.
- (27) Τα μέτρα των εν λόγω ενισχύσεων εφαρμόστηκαν από το 1991, δηλαδή επί έξι έτη μέχρι τη στιγμή που ζητήθηκε η παράτασή τους για άλλα δύο έτη. Επίσης, οι επιλέξιμες δαπάνες και η ένταση των ενισχύσεων παρέμειναν ίδιες κατά τη διάρκεια της εξαετούς περιόδου για την οποία εγκρίθηκε το καθεστώς και η εξεταζόμενη διετής παράταση δεν παρουσιάζει κανένα φθίνοντα χαρακτηριστικά των ενισχύσεων σε σχέση

⁽⁷⁾ ΕΕ C 334 της 12.12.1995, σ. 4.

⁽⁸⁾ ΕΕ C 175 της 24.6.2000, σ. 11.

με την προηγούμενη εξαετή περίοδο: τα υπό εξέταση μέτρα ενισχύσεων για το 1998 είναι ταυτόσημα με αυτά που χορηγήθηκαν για το 1997, και τα δύο είναι ίσα με εκείνα που χορηγήθηκαν κατά την περίοδο 1991-1996.

- (28) Επίσης, τα μέτρα των εν λόγω ενισχύσεων πρέπει να προστεθούν με αυτόνομο τρόπο στα μέτρα που προβλέπονται από ένα άλλο καθεστώς ενισχύσεων εθνικού επιπέδου, δηλαδή στο επίπεδο των συμβάσεων επαγγελματικής εκπαίδευσης και εργασίας που προβλέπονται από τους νόμους αριθ. 863/84, αριθ. 407/90, αριθ. 169/91 και αριθ. 451/94, οι οποίοι, μεταξύ άλλων, προβλέπουν την κατάργηση όλων των εργοδοτικών εισφορών για τις επιχειρήσεις που έχουν την έδρα τους σε περιοχές με επίπεδο ανεργίας πάνω από τον εθνικό μέσο όρο.
- (29) Στο πλαίσιο αυτό, η απόφαση 2000/128/EK ορίζει ότι το καθεστώς αυτό είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά, δεδομένου ότι δεν αφορά τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στη δικαιούχο επιχείρηση υπέρ των εργαζομένων που δεν έχουν βρει ακόμη απασχόληση ή που έχουν χάσει την προηγούμενη θέση εργασίας τους, ούτε την πρόσληψη εργαζομένων που αντιμετωπίζουν ειδικές δυσκολίες όσον αφορά την ένταξη ή την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή ζήτησε, σε σχέση με την πρόταση αυτή, την επιστροφή από τους δικαιούχους, των μη συμβατών ενισχύσεων που τέθηκαν παράνομα στη διάθεσή τους. Η επιστροφή αυτή δεν έχει μέχρι τώρα πραγματοποιηθεί.
- (30) Με βάση τα παραπάνω, το υπό εξέταση καθεστώς ενισχύσεων δεν πληροί τους όρους που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές στον τομέα των ενισχύσεων για την απασχόληση.

IV. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (31) Με βάση τα στοιχεία του σημείου 2 του μέρους III της παρούσας απόφασης, πρέπει να διαπιστωθεί ότι το καθεστώς

ενισχύσεων του άρθρου 11 παράγραφος 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16/1997 είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το καθεστώς ενισχύσεων που προβλέπει το άρθρο 11 παράγραφος 1 του περιφερειακού νόμου αριθ. 16, της 27ης Μαΐου 1997, της περιφέρειας Σικελίας, το οποίο η Ιταλία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή, είναι ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά.

Ως εκ τούτου, η ενίσχυση αυτή δεν μπορεί να χορηγηθεί.

Άρθρο 2

Εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, η Ιταλία ενημερώνει την Επιτροπή για τα μέτρα που έχει λάβει για να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ιταλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 16 Οκτωβρίου 2002.

Για την Επιτροπή

Mario MONTI

Μέλος της Επιτροπής

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 11ης Δεκεμβρίου 2002

σχετικά με το καθεστώς κρατικής ενίσχυσης C 42/2002 (πρώην N 286/2002) που προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ γαλλικών αεροπορικών εταιρειών

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2002) 4833]

(Το κείμενο στη γαλλική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2003/196/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα ⁽¹⁾,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

ιδίως στον εναέριο χώρο των Ηνωμένων Πολιτειών, ο οποίος έκλεισε πλήρως από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001 και άνοιξε προοδευτικά στην πλοήγηση μόνον από τις 15 Σεπτεμβρίου 2001 και μετά. Άλλα κράτη υποχρεώθηκαν να λάβουν παρόμοια μέτρα σε όλη την επικράτειά τους ή σε μέρος αυτής.

(6) Ως εκ τούτου και κατά τη διάρκεια της αρχικής αυτής περιόδου, οι αεροπορικές εταιρείες υποχρεώθηκαν να ακυρώσουν τις πτήσεις στους αντίστοιχους εναερίους χώρους. Έτσι, υπέστησαν ζημιές λόγω των διαταραχών που επήλθαν στην υπόλοιπη κυκλοφορία ή διότι τους ήταν αδύνατον να ολοκληρώσουν το ταξίδι ορισμένων επιβατών τους.

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

- (1) Η Γαλλία, με τηλεομοιοτυπία της στις 11 Απριλίου 2002, η οποία έλαβε τον αριθμό μητρώου TREN (2002) A/56 617 στις 12 Απριλίου 2002, κοινοποίησε στην Επιτροπή καθεστώς αποζημίωσης στον τομέα των αερομεταφορών για την περίοδο από τις 15 Σεπτεμβρίου 2001.
- (2) Η Επιτροπή, με επιστολή της στις 5 Ιουνίου 2002, ενημέρωσε τη Γαλλία σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.
- (3) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με την εν λόγω ενίσχυση.
- (4) Η Επιτροπή δεν έχει λάβει παρατηρήσεις επί του θέματος από πλευράς των ενδιαφερομένων μερών.

(7) Λόγω της έκτασης και του αιφνιδίου χαρακτήρα των γεγονότων αυτών, καθώς και του κόστους που προκάλεσαν τα γεγονότα στις αεροπορικές εταιρείες, τα κράτη μέλη αναγκάστηκαν να θέσουν σε εφαρμογή εξαιρετικού χαρακτήρα μέτρα αποζημίωσης.

(8) Σε ό,τι αφορά τη Γαλλία, το καθεστώς αποζημίωσης για τις ζημιές από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001 αποτέλεσε το αντικείμενο θετικής απόφασης της Επιτροπής ⁽³⁾. Η απόφαση αυτή ελήφθη με βάση το άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης και τις κατευθύνσεις που ορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Συνέπειες των τρομοκρατικών επιθέσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες για τον κλάδο των αερομεταφορών» ⁽⁴⁾ (ονομαζόμενη στο εξής «ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001»). Το ποσό που εγκρίθηκε για τη Γαλλία ήταν 54,9 εκατομύρια ευρώ.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Πλαίσιο

- (5) Εξαιτίας των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις Ηνωμένες Πολιτείες, ορισμένα μέρη του εναερίου χώρου έκλεισαν επί αρκετές ημέρες. Αυτό συνέβη

Νέο καθεστώς που κοινοποίησε η Γαλλία

(9) Το καθεστώς που κοινοποιήθηκε, αντικείμενο της παρούσας απόφασης, προβλέπει την επέκταση του καθεστώτος που είχε εγκριθεί για την περίοδο έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001. Προβλέπει αποζημίωση των εταιρειών τακτικών και ναυ-

⁽¹⁾ ΕΕ C 170 της 16.7.2002, σ. 11.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

⁽³⁾ Απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2002 σχετικά με την ενίσχυση N 806/2001 (ΕΕ C 59 της 6.3.2002, σ. 25).

⁽⁴⁾ COM (2001) 574 τελικό της 10.10.2001.

λωμένων πτήσεων για την περίοδο από τις 15 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2001, και των εταιρειών επαγγελματικών ταξιδιών για την περίοδο από τις 15 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2001.

- (10) Οι γαλλικές αρχές κρίνουν, υποστηρίζοντας την κοινοποίησή τους, ότι το κλείσιμο του εναερίου χώρου των Ηνωμένων Πολιτειών είχε άμεσες συνέπειες στις αεροπορικές εταιρείες πέραν της 14ης Σεπτεμβρίου 2001, καθόσον οι αεροπορικές εταιρείες ήταν σε θέση μόνο από τις 20 Σεπτεμβρίου, σε ό,τι αφορά τις εταιρείες τακτικών πτήσεων, να θέσουν σε εφαρμογή ένα πρόγραμμα σταθεροποίησης των πτήσεων, με βάση τα νέα μέτρα ασφαλείας που επέβαλαν οι αμερικανικές αρχές για την είσοδο στον εναέριο χώρο τους. Παρόμοιοι περιορισμοί φαίνεται ότι επιβλήθηκαν και στις εταιρείες επαγγελματικών ταξιδιών έως τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2001.
- (11) Οι γαλλικές αρχές διευκρινίζουν, στο σημείο 2.1 της κοινοποίησής τους, ότι το παρόν καθεστώς δεν μεταβάλλει τη χορήγηση των 54,9 εκατομμυρίων ευρώ που είχαν εγκριθεί στην απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το καθεστώς αποζημίωσης μετά το κλείσιμο του εναερίου χώρου από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001.
- (12) Οι επιλέξιμες αεροπορικές εταιρείες είναι αερομεταφορείς με άδεια εκμετάλλευσης ή άδεια αερομεταφοράς που έχουν εκδώσει οι γαλλικές αρχές και ίσχυε στις 11 Σεπτεμβρίου 2001. Οι απώλειες εκμετάλλευσης των αεροπορικών εταιρειών για να αποζημιωθούν πρέπει να συνδέονται άμεσα με τους περιορισμούς πρόσβασης στον εναέριο χώρο των Ηνωμένων Πολιτειών, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, από τις 15 έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2001 ⁽⁵⁾ και να είναι άμεσα συνδεδεμένες με ένα από τα εξής στοιχεία:
- την αδυναμία μιας αεροπορικής εταιρείας να πραγματοποιήσει πτήση εξαιτίας των περιορισμών που είχαν επιβάλλει οι Ηνωμένες Πολιτείες,
 - τις διαταραχές που επέφεραν οι εν λόγω περιορισμοί στην εκμετάλλευση άλλων πτήσεων της ίδιας εταιρείας ή άλλων εταιρειών,
 - την αδυναμία, για ορισμένους επιβάτες άλλων πτήσεων της ίδιας εταιρείας ή άλλων εταιρειών, να ολοκληρώσουν το ταξίδι τους.
- (13) Αντίθετα, κρίνεται ότι οι απώλειες που προέκυψαν από την ακύρωση πτήσεων με πρωτοβουλία της ίδιας της εταιρείας ή από την ακύρωση του ταξιδιού από τους επιβάτες για προσωπικούς λόγους, δεν μπορούν να αποζημιωθούν.
- (14) Μόνον οι δραστηριότητες που συνδέονται με τη δημόσια μεταφορά επιβατών ή εμπορευμάτων μπορούν να ενταχθούν

στο πεδίο της αποζημίωσης. Οι ζημιές σε άλλες δραστηριότητες της επιχείρησης, όπως ιδίως η συντήρηση ή η παροχή υπηρεσιών κατά την πτήση, δεν είναι επιλέξιμες γι' αυτό το μέτρο.

- (15) Η μέγιστη προβλεπόμενη αποζημίωση θα υπολογιστεί με βάση τις γραμμές ή τα δίκτυα της εταιρείας επί των οποίων επήλθαν οι απώλειες εκμετάλλευσης που μπορούν να αποζημιωθούν. Η ζημία στον κύκλο εργασιών που μπορεί να τύχει αποζημίωσης με βάση το καθεστώς αυτό θα αφορά οστόσο όλο το δίκτυο των αεροπορικών εταιρειών, τόσο στη Βόρεια Αμερική όσο και στην Ευρώπη ή σε άλλα μέρη του κόσμου.
- (16) Για τις εν λόγω γραμμές ή δίκτυα, στον υπολογισμό θα ληφθούν υπόψη:
- ζημιές του κύκλου εργασιών που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου από 15 έως 19 Σεπτεμβρίου 2001 ⁽⁶⁾ σε σύγκριση με την κατάσταση που θα εθεωρείτο φυσιολογική εάν δεν είχαν συμβεί τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001· οι ζημιές στον κύκλο εργασιών θα υπολογιστούν με σύγκριση της κυκλοφορίας που κατέγραψε κάθε εταιρεία επί τις πέντε συγκεκριμένες ημέρες ως προς εκείνη που είχε καταγράψει η ίδια εταιρεία κατά τις αντίστοιχες πέντε ημέρες της πρώτης εβδομάδας του Σεπτεμβρίου, διορθωμένης με την εξέλιξη που είχε παρατηρηθεί κατά την αντίστοιχη περίοδο του έτους 2000,
 - τα έξοδα που θα είχαν οι εταιρείες εάν δεν είχε διγεί η δραστηριότητά της από τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, και τα οποία απέφυγαν,
 - το πρόσθετο κόστος εκμετάλλευσης που επωμίθησαν οι εταιρείες λόγω αναστολής της δραστηριότητάς τους, και το οποίο δεν καλύπτουν οι ασφαλιστικές εταιρείες.
- (17) Το ποσό της μέγιστης αποζημίωσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε τριακοσιοστά εξηκοστά πέμπτα του κύκλου εργασιών της επιχείρησης.
- (18) Οι γαλλικές αρχές διευκρίνισαν ότι συμβουλευθήκαν όλες τις επιλέξιμες αεροπορικές εταιρείες. Στο τέλος της διαδικασίας αυτής, κατέληξαν ότι θα χορηγήσουν αποζημίωση σε οκτώ γαλλικές κοινοτικές εταιρείες, συνολικού ύψους 20,96 εκατομμυρίων ευρώ ⁽⁷⁾. Διευκρίνισαν επίσης ότι ενδεχομένως θα αποζημιώσουν γαλλικές εξωκοινοτικές εταιρείες, που έχουν τη βάση τους στη Γαλλική Πολυνησία ⁽⁸⁾, σε περίπτωση που οι μεμονωμένες προτεινόμενες ενισχύσεις των κοινοτικών εταιρειών εγκριθούν από την Επιτροπή.

⁽⁶⁾ Από τις 15 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2001 για τις εταιρείες επαγγελματικών ταξιδιών.

⁽⁷⁾ [...].

⁽⁸⁾ [...].

⁽⁵⁾ Από τις 15 έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2001 για τις εταιρείες επαγγελματικών ταξιδιών.

- (19) Η Γαλλία επεσήμανε στην Επιτροπή ότι της διαβιβάστηκαν οι εν λόγω λεπτομερείς πληροφορίες ανά προτεινόμενο δικαιούχο προκειμένου να εξετάσει την υπόθεση κατά περίπτωση· οι γαλλικές αρχές κρίνουν ότι η προσέγγιση αυτή είναι σύμφωνη με εκείνη που όρισε το Συμβούλιο Υπουργών Μεταφορών της 16ης Οκτωβρίου 2001 ⁽⁹⁾ για την αξιολόγηση των αποζημιώσεων πέραν της 14ης Σεπτεμβρίου 2001.
- (20) Η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξέτασης λόγω των αμφιβολιών της σχετικά με το συμβιβασμό ενός τέτοιου καθεστώτος ενίσχυσεων με τη συνθήκη, όχι μόνο διότι το καθεστώς υπερβαίνει την περίοδο που προβλέπεται στο σημείο 35 της ανακοίνωσης της 10ης Οκτωβρίου 2001, αλλά και κυρίως διότι δεν υπάρχει έκτακτο γεγονός και αλλάζει η φύση της αποζημιωτέας απώλειας πέραν της 14ης Σεπτεμβρίου 2001.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ

- (21) Κανένα τρίτο ενδιαφερόμενο μέρος δεν υπέβαλε παρατηρήσεις στην Επιτροπή εντός της προθεσμίας ενός μηνός.

IV. ΣΧΟΛΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

- (22) Οι γαλλικές αρχές δεν διαβίβασαν κανένα συμπληρωματικό σχόλιο στην Επιτροπή εντός της προθεσμίας ενός μηνός που προέβλεπε η απόφαση κίνησης της διαδικασίας ή εντός της πρόσθετης προθεσμίας ενός μηνός που είχαν ζητήσει με τηλεομοιοτυπία τους στις 3 Ιουλίου 2002, η οποία έλαβε τον αριθμό μητρώου TREN (2002) A/61 839 από την Επιτροπή. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι έως την 1η Νοεμβρίου 2002, δεν είχε λάβει κανένα σχόλιο.

V. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Υπαρξη ενίσχυσης

- (23) Με βάση το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης, «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα συνθήκη ορίζει άλλως».
- (24) Οι επιχορηγήσεις των αεροπορικών εταιρειών αποτελούν χορήγηση κρατικών πόρων προς όφελός τους και συνιστούν επομένως γι' αυτές βέβαιο οικονομικό πλεονέκτημα.
- (25) Το μέτρο που αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας απόφασης και αφορά τις αερομεταφορές είναι εκ φύσεως επιλε-

κτικό. Επιπλέον, οι οκτώ αεροπορικές εταιρείες για τις οποίες προορίζονται οι ενισχύσεις του καθεστώτος είναι σαφώς καθορισμένες (βλέπε αιτιολογική σκέψη 18 και υποσημείωση 6).

- (26) Στο πλαίσιο μιας ελευθερωμένης αγοράς αερομεταφορών από την έναρξη ισχύος της «τρίτης δέσμης» την 1η Ιανουαρίου 1993 ⁽¹⁰⁾, οι αεροπορικές εταιρείες ενός κράτους μέλους είναι σε ανταγωνιστική θέση με τις υπόλοιπες εταιρείες άλλων κρατών μελών. Συγκεκριμένα, οι οκτώ αεροπορικές εταιρείες που έχουν επιλεγεί για να λάβουν ενίσχυση δρουν ενεργά στην κοινοτική αγορά. Οι επιδοτήσεις που προβλέπονται προς όφελός τους, και το πλεονέκτημα που θα έχουν ως εκ τούτου, θίγουν τις συναλλαγές μεταξύ κρατών και μπορούν επομένως να επηρεάσουν τον ανταγωνισμό.
- (27) Τα μέτρα αυτά, τα οποία συνιστούν κρατική ενίσχυση, είναι συμβίβασμα με την κοινή αγορά μόνον εφόσον τύχουν μιας από τις προβλεπόμενες παρεκκλίσεις.

Νομική βάση για την αξιολόγηση της ενίσχυσης

- (28) Η Επιτροπή, αφού εξέτασε το συγκεκριμένο καθεστώς με βάση τις διατάξεις του και την ενδεχόμενη εφαρμογή του στις οκτώ πιθανές δικαιούχους εταιρείες που έχουν καθοριστεί (βλέπε αιτιολογική σκέψη 8 και υποσημείωση 6) κρίνει ότι καμία από τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφοι 2 και 3 δεν φαίνεται εφαρμόσιμη στη συγκεκριμένη περίπτωση.
- (29) Πράγματι, οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης δεν μπορούν να εφαρμοστούν καθόσον δεν πρόκειται, στη δεδομένη περίπτωση, για ενίσχυση κοινωνικού χαρακτήρα που χορηγείται σε μεμονωμένους καταναλωτές, ούτε για ενίσχυση που χορηγείται σε ορισμένες περιφέρειες της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.
- (30) Καθόσον δεν πρόκειται ούτε για ενίσχυση με σκοπό να ευνοηθεί η οικονομική ανάπτυξη περιφερειών στις οποίες το επίπεδο ζωής είναι αφύσικα χαμηλό, ή σε εκείνες που μαστίζονται από σοβαρή υποαπασχόληση, ούτε για ενίσχυση που διευκολύνει την ανάπτυξη ορισμένων δραστηριοτήτων ή ορισμένων οικονομικών περιφερειών, οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της συνθήκης δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη.
- (31) Τέλος, οι παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχεία β) και δ) της συνθήκης, οι οποίες

⁽⁹⁾ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 40.

⁽¹⁰⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2407/92 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1992, περί της εκδόσεως αδειών των αερομεταφορέων (ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 1), και κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2408/92 του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 1992, σχετικά με την πρόσβαση των κοινοτικών αερομεταφορέων σε δρομολόγια ενδοκοινοτικών αεροπορικών γραμμών (ΕΕ L 240 της 24.8.1992, σ. 8).

αποσκοπούν αντίστοιχα στην προώθηση της υλοποίησης ενός σημαντικού έργου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος ή στην επανόρθωση σοβαρής διαταραχής στην οικονομία κρατών μελών, και στην προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της εθνικής κληρονομιάς δεν σχετίζονται με τη δεδομένη περίπτωση.

- (32) Βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά «οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα». Στην ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001 ⁽¹¹⁾, η Επιτροπή κρίνει ότι τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 μπορούν να χαρακτηριστούν έκτακτα γεγονότα υπό την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης.
- (33) Στο σημείο 35 της ανακοίνωσης της 10ης Οκτωβρίου 2001, η Επιτροπή εξηγεί τις προϋποθέσεις που κρίνει αναγκαίες για να κριθεί ότι οι αποζημιώσεις που συνδέονται με τα γεγονότα αυτά τηρούν τους όρους του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης:

«Η Επιτροπή είναι της άποψης ότι το άμεσο κόστος από το κλείσιμο του αμερικανικού εναέριου χώρου την περίοδο από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001 αποτελεί άμεση συνέπεια των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001. Συνεπώς, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο αποζημίωσης από τα κράτη μέλη, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, εφόσον πληρούνται οι εξής προϋποθέσεις:

- η αποζημίωση χορηγείται χωρίς διακρίσεις σε όλες τις αεροπορικές εταιρείες του ίδιου κράτους μέλους,
- αφορά αποκλειστικά τις δαπάνες της περιόδου 11 έως 14 Σεπτεμβρίου 2001, μετά το κλείσιμο του εναέριου χώρου που αποφασίστηκε από τις αμερικανικές αρχές,
- το ύψος της αποζημίωσης υπολογίζεται με ακριβή και αντικειμενικό τρόπο, συγκρίνοντας την κυκλοφορία που καταγράφηκε από κάθε αεροπορική εταιρεία στη διάρκεια των τεσσάρων ημερών με αυτήν που σημείωσε η ίδια εταιρεία στη διάρκεια της προηγούμενης εβδομάδας, διορθωμένη σύμφωνα με την εξέλιξη που σημειώθηκε την αντίστοιχη περίοδο του έτους 2000. Το μέγιστο ύψος της αποζημίωσης, στο οποίο πρέπει να συνυπολογιστούν ιδιαίτερα τόσο οι δαπάνες που προέκυψαν όσο και αυτές που αποφεύχθηκαν, ισούται με την απώλεια εσόδων που διαπιστώθηκε την εν λόγω περίοδο των τεσσάρων ημερών. Προφανώς, αυτό το ποσό δεν μπορεί να υπερβαίνει το τετραπλάσιο του ενός τριακοσιοστού εξηκοστού πέμπτου του κύκλου εργασιών της εταιρείας».

Συμβατότητα υπό την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης

- (34) Το καθεστώς που κοινοποιήθηκε έχει ως στόχο να αποζημιωθούν για τις απώλειες της περιόδου έως τις 19 Σεπτεμβρίου 2001 οι εταιρείες τακτικών πτήσεων και έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2001 οι εταιρείες επαγγελματικών ταξιδιών. Υπερβαίνει επομένως σαφώς το πλαίσιο που θεωρείται αποδεκτό στην ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001 για την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης, το οποίο οριοθετεί την περίοδο από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001 και περιορίζει τις ζημιές σε εκείνες που συνδέονται άμεσα με το κλείσιμο του εναέριου χώρου και έχουν ήδη εγκριθεί ότι επήλθαν την περίοδο αυτή.
- (35) Η Επιτροπή έκρινε μεν στο σημείο 35 της ανακοίνωσης της 10ης Οκτωβρίου 2001 «έκτακτο γεγονός» το κλείσιμο του εναέριου χώρου των Ηνωμένων Πολιτειών από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου 2001 και συμβιβάσιμες τις αποζημιώσεις για τις απώλειες που προέκυψαν από το κλείσιμο του εναέριου χώρου, δεν έκρινε όμως συμβιβάσιμες άλλες ζημιές που συνδέονταν έμμεσα με το κλείσιμο του εναέριου χώρου. Πρόκειται ιδίως για τις ζημιές των αεροπορικών εταιρειών μετά το εκ νέου άνοιγμα του εναέριου χώρου στις 15 Σεπτεμβρίου.
- (36) Η Επιτροπή εξήγησε στην ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001 ότι οι αποζημιώσιμες απώλειες πρέπει να αφορούν «τις δαπάνες που σημειώθηκαν [...], μετά το κλείσιμο του εναέριου χώρου που αποφασίστηκε από τις αμερικανικές αρχές». Οι γαλλικές αρχές περιγράφουν άλλωστε λεπτομερώς, στην κοινοποίησή τους, τα πρόσθετα μέτρα ασφαλείας που επέβαλαν οι αμερικανικές αρχές, όπως την έρευνα των παραδιδόμενων αποσκευών, τη στενή επιτήρηση των αεροσκαφών, τον ενδελεχή έλεγχο του προσωπικού και την επιβεβαίωση ότι οι εν λόγω αρχές επρόκειτο να εφαρμόσουν μέτρα, διευκρινίζουν δε ότι: «οι προθεσμίες εφαρμογής των μέτρων αυτών δεν επέτρεψαν στις αεροπορικές εταιρείες να επαναλάβουν από τις 15 Σεπτεμβρίου όλες τις πτήσεις τους».
- (37) Οι γαλλικές αρχές αναγνωρίζουν επομένως ότι η κατάσταση, μετά τις 14 Σεπτεμβρίου 2001, δεν χαρακτηριζόταν πλέον από διακοπή της κυκλοφορίας αλλά από πιο περιορισμένη εκμετάλλευση των αεροπορικών γραμμών λόγω των μέτρων ασφαλείας. Αυτές οι επιπλέον δαπάνες, καίτοι δεν είναι συχνές, δεν μπορούν ωστόσο να θεωρηθούν έκτακτα γεγονότα υπό την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης. Πρόσθετες δαπάνες ή παρεμφερείς περιορισμοί εκμετάλλευσης επήλθαν ή υφίστανται ακόμη λόγω της απαγόρευσης πτήσης υπεράνω ορισμένων γεωγραφικών περιοχών, λόγω διενέξεων, όπως παραδείγματός χάριν στα Βαλκάνια, ή στην αεροπορική εξυπηρέτηση χωρών που παρουσιάζουν συγκεκριμένο πολιτικό κίνδυνο, χωρίς ωστόσο να μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο οιασδήποτε ενίσχυσης εξαιτίας αυτού.

⁽¹¹⁾ Βλέπε σημείο 33 της εν λόγω ανακοίνωσης.

- (38) Έτσι, η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρήσει ότι οι έμμεσες συνέπειες των γεγονότων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, όπως οι δυσχέρειες στην εκμετάλλευση αεροπορικών γραμμών από τις 15 Σεπτεμβρίου, τίθενται στο ίδιο επίπεδο με τις άμεσες συνέπειες των γεγονότων, δηλαδή το πλήρες κλείσιμο ορισμένων τμημάτων του εναερίου χώρου έως τις 14 Σεπτεμβρίου και, κατά συνέπεια, με την αδυναμία εκμετάλλευσης των αεροπορικών γραμμών για τις οποίες χρησιμοποιούνται αυτά τα τμήματα του εναερίου χώρου. Οι έμμεσες συνέπειες των γεγονότων, κατά το μάλλον ή ήττον παρατεταμένες, έγιναν και εξακολουθούν έως και σήμερα να είναι αισθητές σε πολυάριθμους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας, αλλά, όπως κάθε άλλη οικονομική ή πολιτική κρίση, οι δυσχέρειες αυτές, όσο επιζήμιες και αν είναι, δεν μπορούν να έχουν τον χαρακτήρα έκτακτων γεγονότων, και επομένως να επιτρέπουν την εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης.
- (39) Επίσης, το ανώτατο όριο αποζημίωσης των πέντε τριακοσιστών εξηκοστών πέμπτων του ετήσιου κύκλου εργασιών μιας εταιρείας, εάν αντιστοιχεί ως προς το πνεύμα του σε εκείνο των τεσσάρων τριακοσιστών εξηκοστών πέμπτων που όρισε η Επιτροπή για τις τέσσερις ημέρες από τις 11 έως τις 14 Σεπτεμβρίου, θα οδηγούσε μία συγκεκριμένη εταιρεία να τύχει μέγιστης αποζημίωσης εννέα τριακοσιστών εξηκοστών πέμπτων του ετήσιου κύκλου εργασιών της. Θα υπήρχε έτσι σημαντικότερη υπέρβαση των ορίων που όρισε η ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001, πράγμα που για ακόμη μία φορά δεν θα επέτρεπε να θεωρηθεί ότι συντρέχουν οι περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης.
- (40) Όσον αφορά τα συμπεράσματα του Συμβουλίου Υπουργών Μεταφορών της 16ης Οκτωβρίου 2001, όπου η Γαλλία παραπέμπει προς υποστήριξη της κοινοποίησής της, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι τα συμπεράσματα αυτά έχουν απλώς ενδεικτική πολιτική αξία και ότι από νομική άποψη δεν είναι υποχρεωτικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της εξέτασης του συμβιβασμού των ενισχύσεων. Επιπλέον, το Συμβούλιο καλεί μεν την Επιτροπή, στο σημείο 7 των εν λόγω συμπερασμάτων, για την περίοδο μετά τις 14 Σεπτεμβρίου να εξετάσει «κατά περίπτωση την αποζημίωση που θα μπορούσε να χορηγηθεί με βάση αντικειμενικά κριτήρια για την αντιστάθμιση των περιορισμών που επιβλήθηκαν στις ευρωπαϊκές αεροπορικές εταιρείες από τη χώρα προορισμού», επισημαίνει όμως ότι «καμία ενίσχυση ή αποζημίωση δεν πρέπει να επιφέρει στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των αερομεταφορέων». Όσον αφορά την ισότιμη μεταχείριση των αερομεταφορέων για την οποία πρέπει να μεριμνήσει η Επιτροπή, επισημαίνει ότι καμία άλλη πρόταση

που αφορά αντίστοιχη διάρκεια δεν έχει κοινοποιηθεί υπέρ των αερομεταφορέων από άλλα κράτη μέλη. Ακόμα, η Επιτροπή δεν έχει μέχρι στιγμής επιτρέψει, σε καμία σχετική της απόφαση ⁽¹²⁾, αποζημιώσεις πέραν της περιόδου που έληγε στις 14 Σεπτεμβρίου 2001.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- (41) Η Επιτροπή, συνεπεία όσων προαναφέρθηκαν, καταλήγει ότι το μέτρο που κοινοποιήθηκε δεν είναι συμβιβάσιμο με την κοινή αγορά, και ότι δεν είναι δυνατόν το μέτρο να τύχει ιδίως της παρέκκλισης που προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) όπως αυτό ερμηνεύεται στην ανακοίνωση της 10ης Οκτωβρίου 2001,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση την οποία προτίθεται να θέσει σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ γαλλικών αεροπορικών εταιρειών, με σκοπό να αποζημιωθούν πέραν της 14ης Σεπτεμβρίου 2001 για τις απώλειες που υπέστησαν εξαιτίας του μερικού κλεισίματος του εναερίου χώρου, είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

Για το λόγο αυτό, η ενίσχυση δεν μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή.

Άρθρο 2

Η Γαλλία θα ενημερώσει την Επιτροπή, εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στη Γαλλική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 11 Δεκεμβρίου 2002.

Για την Επιτροπή
Loyola DE PALACIO
Αντιπρόεδρος

(12) Βλέπε την απόφαση της 12ης Μαρτίου 2002 σχετικά με την ενίσχυση N 854/2001 που χορήγησε το Ηνωμένο Βασίλειο και την απόφαση της 2ας Ιουλίου 2002 σχετικά με την ενίσχυση N 269/2002 που χορήγησε η Γερμανία, τις οποίες μπορεί να συμβουλευθεί το κοινό στη διεύθυνση του Διαδικτύου: http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/transport.htm.